

การคิดแบบโยนิโสมนสิการและการรับรู้การมีกัลยาณมิตรที่เกี่ยวข้องกับการให้อภัยผู้อื่น
ของวัยรุ่นชายตอนต้น

WISE REFLECTION THINKING AND PERCEPTION OF VIRTUOUS FRIENDS RELATED
TO OTHER - FORGIVENESS OF MALE EARLY ADOLESCENCE

สุรเชษฐ์ ช้างนิมิต

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2564

การคิดแบบโยนิโสมนสิการและการรับรู้การมีกัลยาณมิตรที่เกี่ยวข้องกับการให้ภัยผู้อื่น
ของวัยรุ่นชายตอนต้น

ปริญญานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปีการศึกษา 2564
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

WISE REFLECTION THINKING AND PERCEPTION OF VIRTUOUS FRIENDS RELATED
TO OTHER - FORGIVENESS OF MALE EARLY ADOLESCENCE

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of MASTER OF ARTS
(Developmental Psychology)

Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University

2021

Copyright of Srinakharinwirot University

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง
การคิดแบบโยนิโสมนสิการและการรับรู้การมีกัลยาณมิตรที่เกี่ยวข้องกับการให้อภัยผู้อื่น
ของวัยรุ่นชายตอนต้น
ของ
สุรเชษฐ์ ช้างนิมิต

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์

..... ที่ปรึกษาหลัก	 ประธาน
(อาจารย์ ดร.ภิญญาพันธ์ เพี้ยซ้าย)	(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรางคณา โสมะนันท์)
..... ที่ปรึกษาร่วม	 กรรมการ
(อาจารย์ ดร.สุพัทธ แสนแจ่มใส)	(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัญญา ลีศัตร์พ่าย)

ชื่อเรื่อง	การคิดแบบโยนิโสมนสิการและการรับรู้การมีกัลยาณมิตรที่เกี่ยวข้องกับการให้อภัยผู้อื่น
ผู้วิจัย	ของวีย์รุ่นชายตอนต้น
ปริญญา	สุรเชษฐ์ ชังนิมิตร
ปีการศึกษา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษา	2564
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	อาจารย์ ดร. ภิญญาพันธ์ เพี้ยซ้าย
	อาจารย์ ดร. สุพัทธ แสงแจ่มใส

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอำนาจในการทำนายของการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ได้แก่ การคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย การคิดแบบสามัญลักษณ์ การคิดแบบรู้ทันคุณโทษและทางออก และการคิดแบบเร้ากุศล และการรับรู้การมีกัลยาณมิตร ได้แก่ ความมีผู้ปกครองเป็นกัลยาณมิตร ความมีครูเป็นกัลยาณมิตร ความมีเพื่อนเป็นกัลยาณมิตรที่มีต่อการให้อภัยผู้อื่น ของวีย์รุ่นชายตอนต้นในโรงเรียนเอกชนชายล้วน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือวีย์รุ่นชายตอนต้นที่อยู่ในโรงเรียนเอกชนชายล้วนแห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 174 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก การเก็บข้อมูลวิจัยใช้แบบวัดที่มีลักษณะที่เป็นมาตรประเมินค่า และแบบวัดสถานการณ์ให้เลือกตอบ และสถิติที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์สถิติเชิงบรรยาย การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบง่าย และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า การคิดแบบโยนิโสมนสิการ ได้แก่ การคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย การคิดแบบสามัญลักษณ์ การคิดแบบรู้ทันคุณโทษและทางออก และ การคิดแบบเร้ากุศล และการรับรู้การมีกัลยาณมิตร ได้แก่ ความมีผู้ปกครองเป็นกัลยาณมิตร ความมีครูเป็นกัลยาณมิตร และ ความมีเพื่อนเป็นกัลยาณมิตร สามารถร่วมกันการทำนายการให้อภัยผู้อื่นของนักเรียนชายวีย์รุ่นตอนต้นได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยสามารถทำนายการให้อภัยผู้อื่นได้ร้อยละ 39 ทั้งนี้ตัวแปรที่มีความสำคัญมี 3 ตัวแปร ได้แก่ ความมีครูเป็นกัลยาณมิตร ความมีเพื่อนเป็นกัลยาณมิตร และการคิดแบบสามัญลักษณ์ ตามลำดับ

คำสำคัญ : โยนิโสมนสิการ, กัลยาณมิตร, การให้อภัยผู้อื่น

Title	WISE REFLECTION THINKING AND PERCEPTION OF VIRTUOUS FRIENDS RELATED TO OTHER - FORGIVENESS OF MALE EARLY ADOLESCENCE
Author	SURACHET KUNGNIMITR
Degree	MASTER OF ARTS
Academic Year	2021
Thesis Advisor	Dr. Pinyapan Piasai
Co Advisor	Dr. Supat Sanjamsai

The research aims to study the predictive power of wise reflection (Yonisomanasikāra) thinking, such as the investigation of causes and conditions, reflection in line with universal characteristics, reflection on advantages, and reflection on rousing and wholesome qualities. Furthermore, the predictive powers of virtuous friendship (Kalyānamitra) perception, such as having parents, as Kalyānamitra, having a teacher as Kalyānamitra, and having a friend as Kalyānamitra; which can be related to forgiveness among males in early adolescence in a private boys school. A total of 174 samples for survey data collection were convenience sampling from early adolescent males at a private boys school in Bangkok. The research instruments were a rating scale questionnaire and checklist questionnaire. The statistical methods and procedures for analyzing data were descriptive statistics, simple correlation analysis, and multiple regression analysis. The results showed that the predictive powers of each aspect were as follows: (1) wise reflection thinking included investigation of causes and conditions, reflection in line with universal characteristics, reflection on advantages, and reflection on rousing and wholesome qualities; the perception of virtuous friendship, including having a parent as Kalyānamitra, having a teacher as Kalyānamitra, and having a friend as Kalyānamitra; and helped to predict forgiveness among males in early adolescence in a private boys school at 39% at a statistically significant level of .001. In addition, there are three important variables: having a teacher as Kalyānamitra, having a friend as Kalyānamitra, and reflection in line with universal characteristics, respectively.

Keyword : Wise Reflection, Virtuous Friendship, Forgiveness

กิตติกรรมประกาศ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จไปได้ด้วยดีด้วยความ เมตตา กรุณาอย่างสูง และความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเอาใจใส่ในทุกรายละเอียดทุกขั้นตอนจาก อาจารย์ ดร. ภิญญาพันธ์ เพี้ยซ้าย และอาจารย์ ดร. สุพัทธ แสงแจ่มใส ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ซึ่งได้เสียสละเวลาอันมีค่าในการถ่ายทอดความรู้ ตรวจสอบ และแก้ไขจนเสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วรางคณา โสมะนันท์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชัญญา ลีศัตรูพาย ที่ให้ความกรุณาเป็นคณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์ รวมทั้งให้คำแนะนำซึ่งเป็นประโยชน์ทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วรางคณา โสมะนันท์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธีระชน พลโยธา อาจารย์ ชญานุช ลักษณะวิจารย์ อาจารย์ ดร. ทิพวรรณ เดชสงค์ และ อาจารย์ ดร. อติสร หนันคำจร ผู้รับหน้าที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ที่ได้เสียสละเวลาในการให้ความรู้ คำแนะนำในการทำปริญญานิพนธ์นี้

ขอขอบพระคุณผู้บริหาร คณะครู โรงเรียนเซนต์ดอมินิก ที่อำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลของผู้วิจัย ด้วยการต้อนรับอย่างเต็มใจและให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มความสามารถ รวมทั้งขอบคุณนักเรียนผู้ร่วมวิจัยทุกคนที่ได้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบวัดอย่างตั้งใจ

ขอขอบคุณ คุณศุจินันท์ เจนจิตศิริ และคุณนันตติญา ภูคุ้ม เพื่อนร่วมรุ่นที่คอยช่วยเหลือ แนะนำเรื่องต่างๆ ในการจัดทำปริญญานิพนธ์ ตลอดจนเพื่อนนิสิตปริญญาโทจิตวิทยาพัฒนาการทุกคนที่คอยให้กำลังใจ ให้คำแนะนำ และช่วยเหลือเรื่องต่างๆ อย่างเต็มที่ ขอขอบคุณ คุณक्रमลธวัฒน์ กิจสวัสดิ์ และคุณครูสุกัญญา ชูเกียรติ ที่คอยช่วยเหลือในการเก็บข้อมูล ขอขอบคุณ คุณญาดา อัจจุกุล ที่ได้ให้เป็นแนวทางแก่ข้าพเจ้าในการทำปริญญานิพนธ์ ขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ขวัญ เพี้ยซ้าย ที่คอยให้กำลังใจและช่วยเหลือทางด้านจิตใจ

สุดท้ายนี้ ขอขอบคุณบิดา มารดา และครอบครัวของผู้วิจัยที่ได้สนับสนุนทั้งกำลังใจและกำลังทรัพย์ เพื่อให้ผู้วิจัยสามารถเรียนและทำปริญญานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วง ประโยชน์ที่ได้จากปริญญานิพนธ์นี้ ผู้วิจัยขอมอบให้เป็นเครื่องบูชาแก่ผู้ที่มีส่วนทำให้เกิดความสำเร็จในการศึกษาของผู้วิจัย

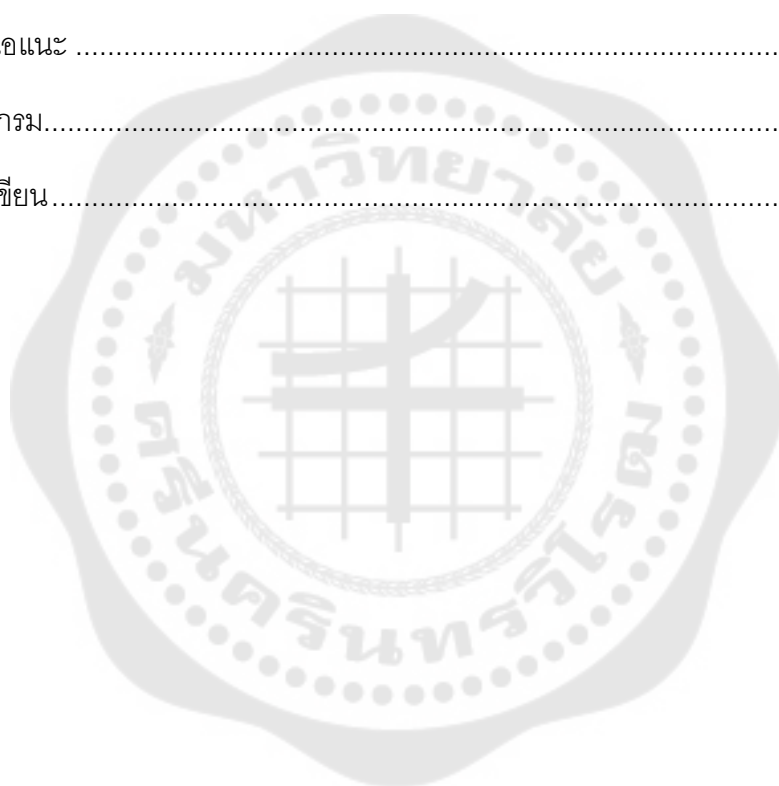
สุรเชษฐ์ ช้างนิมิตร

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญกลาง.....	ญ
สารบัญรูปภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
วัตถุประสงค์ในการวิจัย.....	5
ความสำคัญของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
ประชากรในการวิจัย.....	6
กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย.....	6
นิยามปฏิบัติการ.....	6
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม.....	10
1. การให้อภัย.....	11
1.1 ความหมายของการให้อภัย.....	11
1.2 องค์ประกอบของการให้อภัย.....	14
1.3 ความสำคัญของการให้อภัย.....	15
1.4 พัฒนาการวิจัยรุ่นกับการให้อภัย.....	16
1.5 การวัดการให้อภัย.....	18

2. การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้อภัยผู้อื่นตามแนวทางพระพุทธศาสนา	19
2.1 โยนิโสมนสิการ	19
2.1.1 ความหมายของโยนิโสมนสิการ	19
2.1.2 วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการกับการให้อภัยผู้อื่น	20
2.1.3 การวัดการคิดแบบโยนิโสมนสิการ	24
2.1.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย วิธีคิดแบบสามัญลักษณ์ วิธีคิดแบบคุณโทษทางออก วิธีคิดแบบปลูกเร้ากุศล กับการให้อภัยผู้อื่นของ วัยรุ่นชายตอนต้น	29
2.2 การรับรู้การมีกัลยาณมิตร	31
2.2.1 ความหมายของการรับรู้การมีกัลยาณมิตร	31
2.2.2 คุณสมบัติของการรับรู้การมีกัลยาณมิตร	32
2.2.3 การวัดการรับรู้การมีกัลยาณมิตร	34
2.2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้การมีกัลยาณมิตรกับการให้อภัยผู้อื่นของวัยรุ่น ชายตอนต้น	35
3. กรอบแนวคิดในงานวิจัย	36
4. สมมติฐานในการวิจัย	37
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	38
การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง	38
ประชากร	38
กลุ่มตัวอย่าง	38
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	38
การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	43
การเก็บรวบรวมข้อมูล	45
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	45

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	47
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง	49
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐาน	51
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	55
สรุปผลการวิจัย	57
การอภิปรายผลการวิจัย	57
ข้อเสนอแนะ	62
บรรณานุกรม.....	64
ประวัติผู้เขียน.....	110

สารบัญกลาง

หน้า

ตาราง 1 การสังเคราะห์ความหมายของการให้อภัยตามแนวคิดตะวันตก	12
ตาราง 2 การสังเคราะห์ความหมายของการให้อภัยตามแนวคิดทางพุทธศาสนา.....	13
ตาราง 3 จำนวนข้อ ค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมที่ปรับแก้แล้ว ค่าที่ และ ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดที่ใช้ในการวิจัย.....	44
ตาราง 4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง	49
ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการให้อภัย การคิดแบบโยนิโสมนสิการ และการรับรู้ การมีกัลยาณมิตรของวัยรุ่นชายตอนต้น	50
ตาราง 6 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างกันของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาของวัยรุ่นชายตอนต้น.....	51
ตาราง 7 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบปกติ เพื่อศึกษาความสามารถของการคิดแบบ โยนิโสมนสิการ 4 แบบ และการรับรู้การมีกัลยาณมิตร 3 กลุ่ม ในการทำนายการให้อภัยผู้อื่นของ วัยรุ่นชายตอนต้น.....	53

สารบัญรูปภาพ

หน้า

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	37
--	----

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

วัยรุ่นเป็นสมาชิกของสังคมที่ต่อไปต้องเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ การอบรมเลี้ยงดูวัยรุ่นเพื่อให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพจึงเป็นเรื่องที่ทำนาย และสำคัญ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านการพัฒนาการของวัยรุ่นทั้งร่างกาย จิตใจอารมณ์ และสังคม เป็นไปได้อย่างรวดเร็วโดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงทางด้านอารมณ์ ซึ่ง ประณต เค้าฉิม (2549) ได้กล่าวว่า วัยรุ่นมีอารมณ์รุนแรงและตึงเครียดได้ง่าย และยังมีอารมณ์อ่อนไหวง่ายอีกด้วย ถ้าหากว่าวัยรุ่นกังวล โกรธ ผิดหวัง แล้วไม่สามารถกำจัดออกได้ก็จะส่งผลเสียเกี่ยวกับสภาพจิตใจด้วยซึ่งเหตุหนึ่งของผู้วัยรุ่นมีอารมณ์รุนแรงเนื่องด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพร่างกาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำงานของต่อมต่างๆ ในร่างกายและ กรมสุขภาพจิต (2546) ได้กล่าวถึงวิกฤติการณ์ในพัฒนาการวัยรุ่นที่มักจะเกิดขึ้น หนึ่งในนั้นคือ ความไม่แน่ใจตนเองในหลายๆ ด้าน เช่น ด้านมนุษยสัมพันธ์ ความไม่มั่นคงทางอารมณ์ทั้งอารมณ์ทางบวกหรือทางลบ วัยรุ่นจะตกอยู่ในภavnนั้นนานกว่าที่เคยเป็นในวัยเด็ก การเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์นี้อาจปิดบังซ่อนเร้นได้ บางครั้งอาจควบคุมตัวเองไม่ได้ และอาจแสดงพฤติกรรมที่สร้างปัญหาให้กับผู้อื่นมากกว่าปกติหรือปรับตัวไม่ได้ จนมีผลกระทบทางลบตามมาไม่ว่าจะเป็นในด้านการเรียนและสังคม ค่อยๆ แยกตัวห่างจากเพื่อนฝูงและญาติมิตร ไม่สามารถมีมิตรภาพหรือสร้างความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นและมั่นคงได้ ในบางคนกลายเป็นนักแสวงหาสัจจะของชีวิต เลิกเรียนกลางคัน พึ่งยาเสพติด มีความคิดฆ่าตัวตาย นอกจากนี้ มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก (2558) ได้อธิบายว่า ในช่วงวัยรุ่นพัฒนาการสมองส่วนหน้า (Frontal Lobe หรือ Cerebral cortex) ซึ่งทำหน้าที่ของการใช้เหตุผล คิดใคร่ครวญ วิเคราะห์ วินิจฉัย วางแผน และแยกแยะผิดถูกชั่วดี ในช่วงวัยรุ่นสมองส่วนนี้ยังเจริญเติบโตไม่เต็มที่ ซึ่งหากไม่เคยถูกฝึกสอนให้ใช้การรู้จักคิด เมื่อเขาได้รับข่าวสารข้อมูลเข้ามาในสมองส่วนกลางที่ทำงานเกี่ยวกับอารมณ์ สมองส่วนนี้จะส่งสัญญาณต่อไปยังสมองในส่วนที่ควบคุมการเคลื่อนไหว ที่เรียกว่า Motor cortex โดยไม่ผ่านการกลั่นกรองจากสมองส่วนหน้า ผลคือ การมีพฤติกรรมที่ขาดความยับยั้งชั่งใจ

ด้วยลักษณะที่วัยรุ่นเป็นอยู่นี้ จึงทำให้วัยรุ่นเกิดปัญหาได้ง่ายทั้งกับวัยผู้ใหญ่และวัยเดียวกัน และอารมณ์หนึ่งที่มักจะเกิดขึ้นได้ง่ายก็คือความโกรธ และมีการแสดงออกทางกายที่เป็นความรุนแรงตามมา และการใช้ความรุนแรงมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นกับวัยรุ่นเพศชายมากกว่าเพศหญิงดังข้อมูลจากกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนในช่วงปี พ.ศ. 2564

(กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, 2564) พบว่า มีผู้ที่กระทำความผิดคดีอาญาเป็นเพศชาย สูงกว่าเพศหญิงโดยในปี พ.ศ. 2560 มีเพศชายเป็นจำนวน 22,955 คน และเพศหญิงเป็นจำนวน 1,844 คน ในปี พ.ศ. 2561 มีเพศชายเป็นจำนวน 20,965 คน และเพศหญิงเป็นจำนวน 1,750 คน ในปี พ.ศ. 2562 มีเพศชายเป็นจำนวน 19,099 คน และเพศหญิงเป็นจำนวน 1,580 คน และในปี พ.ศ. 2563 มีเพศชายเป็นจำนวน 16,403 คน และเพศหญิงเป็นจำนวน 1,580 คน รวมถึงใน รายงานการทบทวนองค์ความรู้เรื่อง ความรุนแรงในวัยรุ่นไทยและข้อเสนอเชิงนโยบายและการวิจัย อุมพร ตรังคสมบัติ (2549) ซึ่งได้นำงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศมาศึกษา โดยงานวิจัยในประเทศจะเป็นปี พ.ศ. 2528 – 2548 และงานวิจัยต่างประเทศปี ค.ศ. 1995 – 2005 พบว่า ในงานวิจัยในประเทศ วัยรุ่นที่กระทำความรุนแรงส่วนใหญ่เป็นเพศชาย และสถานการณ์ที่ทำให้วัยรุ่นกระทำความรุนแรงนั้นมักเป็นความโกรธ การควบคุมอารมณ์ตนเองไม่ได้ รวมทั้งการเมาสุรา และการถูกเพื่อนชักชวนให้กระทำความผิด ลักษณะของการกระทำความผิดของวัยรุ่นจะเริ่มจากการกระทำความผิดที่ไม่รุนแรงก่อน แล้วค่อยทวีความรุนแรงขึ้นในที่สุด ดังนั้นจากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่าวัยรุ่นเพศชายมีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมความรุนแรงหรือการกระทำความผิดมากกว่าเพศหญิง และการกระทำความรุนแรงนั้นมักมาจากความโกรธ การควบคุมอารมณ์ตนเองไม่ได้

การลดความรุนแรง ลดความโกรธ ได้นั้นท่าน พระไพศาล วิสาโล (2554) ได้กล่าวว่า เราต้องรู้จักการให้อภัย เพราะถ้าเราไม่ให้อภัย ความโกรธ ความเกลียด ก็จะทำให้จิตใจรุ่มร้อน แต่ถ้าเรารู้จักให้อภัยก็จะทำให้ ความโกรธ ความเกลียด ออกไปจากจิตใจเรา เป็นเหมือนยาที่คอยรักษาจิตใจ เช่นเดียวกับ พระราชสังวรญาณ หลวงพ่อพุทธ ฐานิโย (อภัยทาน : การให้ที่ยากและยิ่งใหญ่ที่สุดของมนุษย์, 2553) ท่านได้กล่าวว่า การให้อภัยหมายถึงการยกโทษให้ผู้อื่น เมื่อยกโทษให้ผู้อื่น ก็จะไม่เกิดการสร้างรอยร้าวหัวใจ ความทุกข์ หรือสร้างความเสียหายให้กับเรา เป็นการเลิกแล้วในการต่อเวรต่อกรรมซึ่งกันและกัน ผลของการให้อภัย ผู้ให้อภัย จะไม่โกรธใคร ไม่อคติกับใคร ไม่คิดฟุ้งซ่าน ทำให้เกิดความกังวลและซึมเศร้าได้น้อยกว่า ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการให้อภัยผู้อื่นเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะช่วยลดความรุนแรง โดยเฉพาะในวัยรุ่นซึ่งเป็นวัยที่มีอารมณ์เปลี่ยนแปลงได้ง่าย และเป็นวัยที่กลุ่มเพื่อนมีความสำคัญ ดังที่ ประณต คำฉิม (2549) ได้กล่าวว่า กลุ่มเพื่อนมีความสำคัญกับวัยรุ่นจึงมีการใช้เวลาอย่างมากกับกลุ่มเพื่อนมากกว่ากลุ่มอื่นๆ เช่นเดียวกับ กรมสุขภาพจิต (2546) ได้กล่าวว่าหากวัยรุ่นชอบอยู่อย่างโดดเดี่ยว แยกตัวไม่ใส่ใจที่จะมีเพื่อนสนิท ให้สงสัยว่าเป็นวัยรุ่นที่มีปัญหาขาดทักษะทางด้านมนุษยสัมพันธ์ ดังนั้นการให้อภัยจึงช่วยให้วัยรุ่นรักษาความสัมพันธ์กับเพื่อนได้

จากข้างต้นจะเห็นได้ว่าในช่วงวัยรุ่นอาจประสบปัญหาในการจัดการกับอารมณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้ง่าย ดังนั้นหากวัยรุ่นได้รับแนวทางในการใช้ดำเนินชีวิตที่ดีก็จะเป็นประโยชน์สำหรับวัยรุ่นเองในการที่จะต้องใช้ชีวิตร่วมกับบุคคลอื่น เพราะในช่วงวัยรุ่นนี้เป็นวัยที่ให้ความสำคัญกับเพื่อนมาก จากการศึกษาหลักพุทธธรรมซึ่งท่าน พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต.) (2556) ได้กล่าวไว้ว่า การดำเนินชีวิตและการใช้ชีวิตของเราในการแสดงออกทั้ง กาย วาจา ใจ ควรไปในทางที่ดีงามซึ่งการดำเนินการที่ถูกต้องนั้นจะต้องคิดเป็น เพราะเป็นปัจจัยที่ชักนำไปสู่ความเข้าใจ การมองโลก การเข้าใจชีวิตและสังคม เมื่อรู้และเข้าใจในส่วนนี้แล้ว การคิด การกระทำ จะนำไปสู่ทางออกที่ถูกต้อง สามารถแก้ไขปัญหาก็ถูกต้องได้ ซึ่งทางพุทธศาสนาเรียกกระบวนการนี้ว่า สัมมาทิฐิ ซึ่งประกอบไปด้วย 1) ปัจจัยภายใน เรียกว่า โยนิโสมนสิการ หมายถึง การคิดถูกวิธี ความรู้จักคิด หรือคิดเป็น โดยคำว่า “โยนิ” แปลว่า เหตุ ต้นเค้า แหล่งเกิด ปัญญา อูบาย วิธี ทาง ส่วนคำว่า “มนสิการ” แปลว่า การทำในใจ การคิด คำนึง นึกถึง ใส่ใจ พิจารณา ดังนั้นเมื่อคำทั้งสองรวมกันจึงหมายความว่า การทำในใจโดยแยบคาย คิดพิจารณาอย่างมีวิธี ถูกวิธี ถูกทาง คิดตามเหตุและผล และ 2) ปัจจัยภายนอก เรียกว่า ปรโตโฆสะ แปลว่า เสียงจากผู้อื่น เกิดจากการกระตุ้น ชักจูงจากภายนอก หรือ การได้รับผลจากสิ่งแวดล้อมทางสังคม โดยผู้ทำหน้าที่ปรโตโฆสะที่ดี เรียกว่า กัลยาณมิตร ซึ่งหมายถึง เพื่อน และ บุคคลผู้ที่เต็มไปด้วยคุณสมบัติในการที่จะสั่งสอน แนะนำ ชักจูง ช่วยบอกทาง และเป็นตัวอย่างที่ดีในการใช้ชีวิตที่ถูกต้อง ดังนั้นจะเห็นได้ว่า โยนิโสมนสิการและกัลยาณมิตรเป็นปัจจัยพื้นฐานของการศึกษา การประพฤติตนตามหลักคุณธรรม เพื่อนำไปสู่การดำเนินชีวิตหรือพฤติกรรมที่ถูกต้องดีงาม ซึ่งหนึ่งในพฤติกรรมที่เหมาะสมนั้นก็คือการลดความโกรธนำมาสู่การให้อภัย

จากการทบทวนงานวิจัยที่ผ่านมา พบว่า มีการศึกษาโยนิโสมนสิการ และกัลยาณมิตรที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรให้อภัยของวัยรุ่นโดยตรงและตัวแปรที่ใกล้เคียงกับการให้อภัย ดังเช่น งานของ ชลธิดา ศรีภักดี (2558) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 จังหวัดลำพูน โดยได้ศึกษาเพื่อเปรียบเทียบจิตสาธารณะ การคิดแบบโยนิโสมนสิการ และการมีกัลยาณมิตรของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนระบบปกติกับโรงเรียนวิถิพุทธ และศึกษาความสามารถของการคิดแบบโยนิโสมนสิการ 9 แบบ และการมีกัลยาณมิตร 4 กลุ่ม ในการพยากรณ์จิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในกลุ่มโรงเรียนระบบปกติและโรงเรียนวิถิพุทธ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวิถิพุทธมีค่าเฉลี่ยการคิดแบบโยนิโสมนสิการและกัลยาณมิตรสูงกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนระบบปกติ และ

พบว่าในโรงเรียนระบบปกติ ตัวแปรสำคัญที่ร่วมกันทำนายจิตสาธารณะของนักเรียนได้แก่ การมีผู้ปกครองเป็นกัลยาณมิตร การมีครูเป็นกัลยาณมิตร และการคิดแบบรู้ทันคุณโทษทางออก ส่วนโรงเรียนวิถิพุทธ ตัวแปรสำคัญที่ร่วมกันทำนายจิตสาธารณะของนักเรียนได้แก่ การคิดแบบอริยสัจ การคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย การมีผู้ปกครองเป็นกัลยาณมิตร และการคิดแบบรู้ทันคุณโทษทางออก และงานวิจัยของ ฉัตรชัย เสนสาย (2556) ได้ทำเรื่องอิทธิพลของกัลยาณมิตรโยนิโสมนสิการ ความเชื่อในกุศลกรรมบถ 10 และปัจจัยทางจิตที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของนักเรียนซึ่งพฤติกรรมที่พึงประสงค์มีตัวชี้วัดหนึ่งคือความเมตตากรุณาซึ่งเป็นตัวแปรที่คล้ายคลึงกับการให้อภัย กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า การคิดแบบโยนิโสมนสิการซึ่งตัวชี้วัด คือ การคิดถูกวิธี การคิดมีระเบียบ การคิดมีเหตุผล และการคิดเฝ้ากุศล มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของนักเรียน และพบว่ากัลยาณมิตร ซึ่งมีตัวชี้วัดคือ ความมีกัลยาณมิตรจากผู้ปกครอง เพื่อน ครู มีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของนักเรียนผ่านตัวแปรโยนิโสมนสิการ และงานวิจัยของ ญาดา อัจจุกุล (2560) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการคิดแบบโยนิโสมนสิการและความมีกัลยาณมิตรกับการให้อภัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผลวิจัยพบว่าตัวแปรทำนายที่สำคัญที่สุดในการให้อภัยผู้อื่น คือ ความมีผู้ปกครอง สื่อ และครูเป็นกัลยาณมิตร และการคิดแบบโยนิโสมนสิการ คือ การคิดแบบสามัญลักษณ์ กับการคิดแบบคุณค่าแท้-คุณค่าเทียม และงานวิจัยของ Changqing Li (2019) ได้ศึกษาการมองโลกในแง่ดีและการให้อภัยของครูโรงเรียนมัธยมในเขตนาซี ได้ทำการสำรวจครูมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 3,786 คน ผลการวิจัยพบว่า การมองโลกในแง่ดีมีความสัมพันธ์กับการให้อภัยผู้อื่น โดยมีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ .39 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ดังนั้นงานวิจัยนี้ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาตัวแปรการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ได้แก่ วิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย การคิดแบบสามัญลักษณ์ วิธีคิดแบบคุณโทษทางออก และ วิธีคิดแบบเฝ้ากุศล และตัวแปรการรับรู้การมีกัลยาณมิตร ได้แก่ การมีผู้ปกครองเป็นกัลยาณมิตร การมีครูเป็นกัลยาณมิตร และการมีเพื่อนเป็นกัลยาณมิตร ว่าสามารถร่วมกันทำนายการให้อภัยผู้อื่นของวัยรุ่นได้มากน้อยเพียงใด โดยผู้วิจัยสนใจศึกษากับวัยรุ่นชายเนื่องจากข้อมูลเชิงสถิติที่พบว่าเพศชายมีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงมากกว่าเพศหญิงดังได้กล่าวไปข้างต้น โดยกลุ่มตัวอย่างจะเป็นวัยรุ่นชายในโรงเรียนเอกชนชายล้วน ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยจะทำให้ทราบถึงวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการและการรับรู้การมีกัลยาณมิตรจากแหล่งใดที่เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการให้อภัยผู้อื่นของวัยรุ่นชายตอนต้น เมื่อทราบข้อมูลดังกล่าวจะทำให้เกิดประโยชน์ต่อครูและผู้ปกครอง คือ หากพบว่าการรับรู้การมีกัลยาณมิตรนั้นมาจากแหล่งครูเป็นสำคัญ ครูจะได้

ตระหนักรู้ความสำคัญของตนเองในการเป็นกัลยาณมิตรให้กับนักเรียนวัยรุ่นชาย และหากทราบว่าวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการใดที่สำคัญก็จะสามารถนำวิธีคิดไปสอนให้แก่นักเรียนในรายวิชาที่มีความเกี่ยวข้องรวมทั้งหากทราบว่าแหล่งของการรับรู้การมีกัลยาณมิตรว่ามาจากผู้ปกครองหรือเพื่อนของนักเรียน ครูก็สามารถที่จะจัดโครงการกิจกรรมส่งเสริมความเป็นกัลยาณมิตรให้กับนักเรียนและผู้ปกครองในการแสดงออกต่อวัยรุ่นชายได้ ตลอดจนนักเรียนและผู้ปกครองจะได้ตระหนักรู้ความสำคัญของตนเองในการเป็นกัลยาณมิตรด้วย

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

เพื่อศึกษาอำนาจในการทำนาย ของการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ได้แก่ การคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย การคิดแบบสามัญลักษณ์ การคิดแบบคุณโทษทางออก การคิดแบบเร้ากุศล และการรับรู้การมีกัลยาณมิตร ความมีผู้ปกครองเป็นกัลยาณมิตร ความมีครูเป็นกัลยาณมิตร ความมีเพื่อนเป็นกัลยาณมิตร ที่มีต่อการให้อภัยผู้อื่น ของวัยรุ่นชายตอนต้นในโรงเรียนเอกชนชายล้วน

ความสำคัญของการวิจัย

ผลที่ได้จากการวิจัยจะทำให้ทราบถึงวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการและแหล่งของการรับรู้การมีกัลยาณมิตรใดที่เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการให้อภัยผู้อื่นของวัยรุ่นชายตอนต้น เมื่อทราบข้อมูลดังกล่าวจะทำให้เกิดประโยชน์ต่อครูและผู้ปกครอง คือ หากพบว่าการรับรู้ความมีกัลยาณมิตรนั้นมาจากแหล่งครูเป็นสำคัญ ครูจะได้ตระหนักรู้ความสำคัญของตนเองในการเป็นกัลยาณมิตรให้กับวัยรุ่นชายตอนต้น และหากทราบว่าวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการใดที่สำคัญก็จะสามารถนำวิธีคิดไปสอนให้แก่วัยรุ่นชายตอนต้นในรายวิชาสอนที่มีความเกี่ยวข้อง รวมทั้งหากทราบว่าแหล่งของการรับรู้การมีกัลยาณมิตรว่ามาจากผู้ปกครองหรือเพื่อนของวัยรุ่นชายตอนต้น ครูก็สามารถที่จะจัดโครงการกิจกรรมส่งเสริมความเป็นกัลยาณมิตรให้กับวัยรุ่นชายตอนต้นและผู้ปกครองได้ โดยวัยรุ่นชายตอนต้นจะได้ตระหนักรู้ความสำคัญของตนเองในการเป็นกัลยาณมิตรให้กับเพื่อน ส่วนผู้ปกครองจะได้ตระหนักรู้ความสำคัญของตนเองในการเป็นกัลยาณมิตรให้กับบุตรวัยรุ่นชาย ได้วิธีการเลี้ยงดูบุตรโดยการทำตนให้เป็นกัลยาณมิตร การชี้แนะบุตรวัยรุ่นชายให้มีแนวคิดไปตามแนวทางของโยนิโสมนสิการ ในยามที่บุตรมีปัญหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับผู้อื่น และนำมาซึ่งอารมณ์โกรธ เพื่อให้บุตรวัยรุ่นชายผ่านพ้นปัญหาและเกิดการให้อภัยได้

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ได้แก่ วัยรุ่นชายตอนต้น อยู่ในโรงเรียนเอกชนชายล้วนแห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 427 คน ปีการศึกษา 2564

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ วัยรุ่นชายตอนต้นที่อยู่ในโรงเรียนเอกชนชายล้วนแห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 174 คน ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่างมาจากการเลือกกลุ่มตัวอย่างตามสะดวก (Convenience Sampling) จำนวน 174 คน ซึ่งเป็นโรงเรียนที่ผู้วิจัยได้รับความร่วมมือในการเก็บข้อมูล และผู้วิจัยมีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลซึ่ง Hair, Black, Babin, & Anderson (2014) กล่าวว่า การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณโดยทั่วไปกลุ่มตัวอย่างควรมีจำนวนอย่างน้อย 15 ถึง 20 คน ต่อ 1 ตัวแปรอิสระ ดังนั้นในงานวิจัยนี้มีตัวแปรต้นที่ศึกษาจำนวน 7 ตัวแปร ผู้วิจัยจึงควรมีกลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย 140 คน ทั้งนี้ผู้วิจัยได้เพิ่มตัวอย่างอีก ร้อยละ 25 เนื่องจากว่าหากมีความคลาดเคลื่อนจากการตอบแบบวัดที่ไม่สมบูรณ์จะใช้ที่จำนวน 175 คน และเมื่อผู้วิจัยได้มีตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบวัด พบว่า มีจำนวน 174 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนี้มีจำนวน 174 คน

นิยามปฏิบัติการ

1. การให้อภัยผู้อื่น หมายถึง วัยรุ่นชายตอนต้นยกโทษให้แก่ผู้ที่กระทำผิด ซึ่งได้ล่วงเกินหรือมีผลกระทบทางลบต่อตน โดยมีการแสดงออกทางกาย วาจา ใจ ในลักษณะที่เป็นกลาง ได้แก่ การละทิ้งความโกรธ การได้ตอบที่จะทำให้อีกฝ่ายรู้สึกกลัว ละทิ้งการหลบเลี่ยงที่จะต้องเผชิญหน้าหรือทำกิจกรรมร่วมกัน การกล่าวหรือ นึกคิดยกโทษให้ หรือมีการแสดงออกทางกาย วาจา ใจ ในลักษณะที่เป็นเชิงบวก ได้แก่ การมีเมตตา ความเห็นอกเห็นใจ มิตรภาพที่ดี โดยการแสดงออกเหล่านี้เกิดขึ้นด้วยความเต็มใจและภายหลังจากการที่ให้อภัยผู้ให้อภัยมีจิตใจที่ผ่องใส

สำหรับการวัดการให้อภัยผู้อื่น ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง โดยลักษณะแบบประเมินแต่ละข้อมีลักษณะคำตอบเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 6 ระดับ คือ ไม่จริงเลย ไม่จริงค่อนข้างไม่จริง ค่อนข้างจริง จริง จริงที่สุด จำนวน 21 ข้อ วัยรุ่นชายตอนต้นที่ตอบได้คะแนนจากแบบวัดมากกว่าแสดงว่าเป็นวัยรุ่นชายตอนต้นที่มีการให้อภัยผู้อื่นมากกว่าวัยรุ่นชายตอนต้นที่ตอบได้คะแนนจากแบบวัดน้อยกว่า

2. การคิดแบบโยนิโสมนสิการ หมายถึง การคิดของวัยรุ่นชายตอนต้นต่อสถานการณ์หรือสิ่งที่ได้ประสบพบเจอ ในลักษณะของการที่รู้จักคิด คิดเป็น โดยสามารถเอาความจริงและประโยชน์จากสถานการณ์หรือสิ่งที่ได้ประสบพบเจอนั้น โดยมีวิธีการคิดดังนี้

2.1 การคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย หมายถึง วัยรุ่นชายตอนต้นพิจารณาได้ว่าอะไรเป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดผลที่เป็นอยู่

2.2 การคิดแบบสามัญลักษณะ หมายถึง วัยรุ่นชายตอนต้นพิจารณาได้ว่าสถานการณ์หรือสิ่งที่ได้ประสบพบเจอนั้นมีการเปลี่ยนแปลงไปตามเหตุปัจจัยของมัน และสามารถที่จะยอมรับความเป็นจริงตามธรรมชาติของสิ่งนั้นๆ ตลอดจนปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับความเป็นจริงของธรรมชาติต่อสิ่งนั้นๆ ได้

2.3 การคิดแบบคุณโทษทางออก หมายถึง วัยรุ่นชายตอนต้นพิจารณาได้ว่าสถานการณ์หรือสิ่งที่ได้ประสบพบเจอนั้นมีส่วนดี ส่วนเสียหรือข้อบกพร่อง และยอมรับความจริงจากสิ่งเหล่านั้น ตลอดจนสามารถหาทางออกได้

2.4 การคิดแบบเจ้ากุศล หมายถึง วัยรุ่นชายตอนต้นพิจารณาได้ว่าสถานการณ์หรือสิ่งที่ได้ประสบพบเจอนั้นแม้จะเป็นเรื่องที่ไม่น่าพอใจ เลวร้าย แต่วัยรุ่นชายตอนต้นสามารถชักนำความคิดของตนเองที่มีต่อสถานการณ์หรือสิ่งที่ได้ประสบพบเจอนั้นให้ไปในทางที่ดีงาม เป็นประโยชน์ โดยอยู่บนพื้นฐานความเป็นจริง

สำหรับการวัดการคิดแบบโยนิโสมนสิการวัดได้จากแบบวัดการคิดที่ผู้วิจัยได้ปรับปรุงมาจาก แบบวัดการคิด ซึ่งเป็นแบบวัดของ ญาดา อัจจุล (2560) โดยคัดเลือกเฉพาะวิธีการคิดที่เกี่ยวข้อง และสร้างข้อคำถามเพิ่มเติม ลักษณะของแบบวัดเป็นแบบสถานการณ์และมีตัวเลือกให้เลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 18 ข้อ แบ่งเป็นการคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย จำนวน 4 ข้อ การคิดแบบสามัญลักษณะ จำนวน 6 ข้อ การคิดแบบคุณโทษทางออก จำนวน 3 ข้อ และการคิดแบบเจ้ากุศล จำนวน 5 ข้อ จากนั้นให้วัยรุ่นชายตอนต้นเลือกคำตอบที่ตรงกับความคิดเห็นของตนเอง ตอนต้นมากที่สุด วัยรุ่นชายตอนต้นที่ตอบได้คะแนนจากแบบวัดวิธีคิดใดมากกว่าแสดงว่าเป็นวัยรุ่นชายตอนต้นที่มีการคิดแบบโยนิโสมนสิการในวิธีคิดนั้นมากกว่าวัยรุ่นชายตอนต้นที่ตอบได้คะแนนจากแบบวัดวิธีคิดนั้นน้อยกว่า

3. การรับรู้การมีกัลยาณมิตร หมายถึง วัยรุ่นชายตอนต้นมีผู้ปกครอง ครู และเพื่อนที่มีคุณสมบัติที่จะสั่งสอน แนะนำ ชักจูง เป็นตัวอย่างที่ดีในการใช้ชีวิตที่ถูกต้อง ดังต่อไปนี้

3.1 ความมีผู้ปกครองเป็นกัลยาณมิตร หมายถึง วัยรุ่นชายตอนต้นมีผู้ปกครองที่มีคุณลักษณะ ดังนี้ 1) เป็นผู้ que เข้าถึงจิตใจ ให้ความสนทนเป็นกันเอง และเมื่อมีปัญหาทำให้

นึกถึงอยากเข้าไปปรึกษา 2) เป็นผู้มีความประพฤติเหมาะสมกับบทบาทของตน เมื่ออยู่ใกล้รู้สึกอบอุ่นใจ ปลอดภัย และเป็นที่ยึดได้ 3) เป็นผู้มีความรู้จริง หมั่นฝึกฝนและปรับปรุงตน น่ายกย่องและเอาเป็นแบบอย่าง 4) เป็นผู้สามารถพูดชี้แจงให้ผู้อื่นเข้าใจได้ รู้ว่าเมื่อไรควรพูด และสามารถใช้คำพูดในการให้คำแนะนำ ว่ากล่าวตักเตือน และเป็นที่ยอมรับที่ดีได้ 5) เป็นผู้ที่พร้อมรับฟังคำปรึกษา คำถามจุกจิก คำล่วงเกิน คำตักเตือน หรือการวิพากษ์วิจารณ์ได้โดยไม่อารมณ์เสีย ไม่เบือนหน้า 6) เป็นผู้ที่สามารถสอนและชี้แจงเรื่องราวต่างๆ ที่มีความลึกซึ้ง ชับช้อนให้ผู้อื่นเข้าใจได้ และ 7) เป็นผู้ที่ไม่พาผู้อื่นไปในทางที่เสื่อมเสีย

3.2 ความมีครูเป็นกัลยาณมิตร หมายถึง วิทยุณชายตอนต้นมีครูที่มีคุณลักษณะของกัลยาณมิตรที่ดี ดังนี้ 1) เป็นผู้เข้าถึงจิตใจ ให้ความสนิทสนมเป็นกันเอง และเมื่อมีปัญหาทำให้นึกถึงอยากเข้าไปปรึกษา 2) เป็นผู้มีความประพฤติเหมาะสมกับบทบาทของตน เมื่ออยู่ใกล้รู้สึกอบอุ่นใจ ปลอดภัย และเป็นที่ยึดได้ 3) เป็นผู้มีความรู้จริง หมั่นฝึกฝนและปรับปรุงตน น่ายกย่องและเอาเป็นแบบอย่าง 4) เป็นผู้สามารถพูดชี้แจงให้ผู้อื่นเข้าใจได้ รู้ว่าเมื่อไรควรพูด และสามารถใช้คำพูดในการให้คำแนะนำ ว่ากล่าวตักเตือน และเป็นที่ยอมรับที่ดีได้ 5) เป็นผู้ที่พร้อมรับฟังคำปรึกษา คำถามจุกจิก คำล่วงเกิน คำตักเตือน หรือการวิพากษ์วิจารณ์ได้โดยไม่อารมณ์เสีย ไม่เบือนหน้า 6) เป็นผู้ที่สามารถสอนและชี้แจงเรื่องราวต่างๆ ที่มีความลึกซึ้ง ชับช้อนให้ผู้อื่นเข้าใจได้ และ 7) เป็นผู้ที่ไม่พาผู้อื่นไปในทางที่เสื่อมเสีย

3.3 ความมีเพื่อนเป็นกัลยาณมิตร หมายถึง วิทยุณชายตอนต้นมีเพื่อนที่มีคุณลักษณะของกัลยาณมิตรที่ดี ดังนี้ 1) เป็นผู้เข้าถึงจิตใจ ให้ความสนิทสนมเป็นกันเอง และเมื่อมีปัญหาทำให้นึกถึงอยากเข้าไปปรึกษา 2) เป็นผู้มีความประพฤติเหมาะสมกับบทบาทของตน เมื่ออยู่ใกล้รู้สึกอบอุ่นใจ ปลอดภัย และเป็นที่ยึดได้ 3) เป็นผู้มีความรู้จริง หมั่นฝึกฝนและปรับปรุงตน น่ายกย่องและเอาเป็นแบบอย่าง 4) เป็นผู้สามารถพูดชี้แจงให้ผู้อื่นเข้าใจได้ รู้ว่าเมื่อไรควรพูด และสามารถใช้คำพูดในการให้คำแนะนำ ว่ากล่าวตักเตือน และเป็นที่ยอมรับที่ดีได้ 5) เป็นผู้ที่พร้อมรับฟังคำปรึกษา คำถามจุกจิก คำล่วงเกิน คำตักเตือน หรือการวิพากษ์วิจารณ์ได้โดยไม่อารมณ์เสีย ไม่เบือนหน้า 6) เป็นผู้ที่สามารถสอนและชี้แจงเรื่องราวต่างๆ ที่มีความลึกซึ้ง ชับช้อนให้ผู้อื่นเข้าใจได้ และ 7) เป็นผู้ที่ไม่พาผู้อื่นไปในทางที่เสื่อมเสีย

สำหรับการวัดการรับรู้การมีกัลยาณมิตรของวิทยุณชายตอนต้น ผู้วิจัยได้ใช้แบบวัดของญาดา อัจจิกุล (2560) โดยคัดเลือกเฉพาะกลุ่มกัลยาณมิตรที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้แบบวัดมีจำนวน 43 ข้อ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ผู้ปกครองของตน ครูของตน เพื่อนของตน ลักษณะของแบบวัดมีข้อคำถามทางบวกและทางลบ โดยลักษณะของแบบวัดเป็นมาตราประมาณค่า 6 ระดับ คือ

ไม่จริงเลย ไม่จริง ค่อนข้างไม่จริง ค่อนข้างจริง จริง จริงที่สุด วิทยุกระจายตอนต้น ที่ตอบได้คะแนน
จากแบบวัดในแต่ละด้านมากกว่า แสดงว่าเป็นวิทยุกระจายตอนต้นที่มีกัลยาณมิตรในด้านนั้น
มากกว่าวิทยุกระจายตอนต้น ที่ตอบได้คะแนนจากแบบวัดในด้านนั้นน้อยกว่า

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

1. การให้อภัย

1.1 ความหมายของการให้อภัย

1.1.1 ความหมายของการให้อภัยตามแนวคิดตะวันตก

1.1.2 ความหมายของการให้อภัยตามแนวคิดทางพุทธศาสนา

1.2 องค์ประกอบของการให้อภัย

1.3 ความสำคัญของการให้อภัย

1.4 พัฒนาการวิจัยเกี่ยวกับการให้อภัย

1.5 การวัดการให้อภัย

2. การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้อภัยตามแนวทางพระพุทธศาสนา

2.1 โยนิโสมนสิการ

2.1.1 ความหมายของโยนิโสมนสิการ

2.1.2 วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการกับการให้อภัย

2.1.3 การวัดการคิดแบบโยนิโสมนสิการ

2.1.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย วิธีคิดแบบสามัญ
ลักษณะ วิธีคิดแบบคุณโทษทางออก วิธีคิดแบบปลูกเร้ากุศล กับการให้อภัยผู้อื่นของวัยรุ่นชาย
ตอนต้น

2.2 การมีกัลยาณมิตร

2.2.1 ความหมายของกัลยาณมิตร

2.2.2 ความสำคัญของกัลยาณมิตร

2.2.3 การวัดกัลยาณมิตร

2.2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวกับความมีกัลยาณมิตรกับการให้อภัยผู้อื่นของนักเรียน
วัยรุ่นชายตอนต้น

3. กรอบแนวคิดในการวิจัย

4. สมมติฐานในการวิจัย

1. การให้อภัย

1.1 ความหมายของการให้อภัย

1.1.1 ความหมายของการให้อภัยตามแนวคิดตะวันตก

ความหมายของการให้อภัยตามแนวคิดตะวันตกได้มีนักวิชาการและนักวิจัยได้ให้ความหมายไว้หลายท่านดังนี้

McCullough, Worthington, & Rachal (1997) ได้ให้ความหมายของการให้อภัยไว้ว่า การที่บุคคลลดแรงจูงใจในการโต้ตอบ หรือหลีกเลี่ยงจากบุคคลผู้ซึ่งที่ทำให้ตนชุ่นเคือง มีการเพิ่มแรงจูงใจที่จะกลับมาคืนดี มีมิตรภาพที่ดีต่อกัน

Worthington (1998) ให้ความหมายว่า การให้อภัย คือ แรงจูงใจที่จะลดการหลีกเลี่ยง ความโกรธ รวมถึงความต้องการที่จะแก้แค้นบุคคลผู้ซึ่งที่มาทำร้ายตน

Enright & Coyle (1998) ให้ความหมายว่า การให้อภัย คือ ความยินดีในการ ละทิ้งความรู้สึกไม่พอใจ ความชุ่นเคืองใจ การตัดสินด้านลบ และไม่ทำการตอบโต้บุคคลที่ได้มาทำร้ายตนเอง รวมถึงมีความรู้สึกเห็นอกเห็นใจ เมตตา ตลอดจนยังมีความรักต่อบุคคลนั้น

Thompson และคณะ (2005) ได้กล่าวถึงความหมายว่า การให้อภัย คือ บุคคลเปลี่ยน การตอบสนองในทางลบต่อผู้กระทำผิด การกระทำผิด และผลสืบเนื่องที่ติดตามมาจากการกระทำผิดนั้นให้เป็นทางบวกหรือเป็นกลาง โดยเป้าหมายของการให้อภัยหรือแหล่งของการกระทำผิดอาจเป็นตนเอง บุคคลอื่น กลุ่มบุคคลอื่น หรือสถานการณ์ที่อยู่เหนือการควบคุมของใคร เช่น การป่วยไข้ เคราะห์ร้าย หรือภัยพิบัติ ก็ได้ และ Thompson ได้แบ่งเป็น 2 ส่วนได้แก่ 1) ทิศทาง (Valence) หมายถึงความคิด ความรู้สึกหรือพฤติกรรมนั้นเป็นลบเป็นกลางหรือบวก 2) ความเข้มข้น (Strength) หมายถึงความรุนแรงและการครอบงำของความคิดความรู้สึกหรือพฤติกรรมและอาจแตกต่างกันซึ่งเป็นผลมาจากปัจจัยต่างๆ ทั้งนี้การพัฒนาไม่ได้จำเป็นถึงขั้นต้องเป็นอารมณ์ เชิงบวกเช่น เมตตา เห็นอกเห็นใจ แต่ความเป็นกลางที่ตอบสนองมันเป็นเรื่องที่จำเป็นสำหรับการให้อภัย และความเป็นกลางก็เพียงพอที่จะสามารถให้อภัยได้ ทั้งนี้ “เวลา” ก็มีสวนที่จะให้อภัยได้ หากเวลาผ่านไปโอกาสที่จะให้อภัยก็จะมากขึ้น

Roberts (1995) ให้ความหมายว่าการให้อภัยคือ บุคคลยุติความโกรธที่มีต่อบุคคลผู้ที่ได้รับการถูกประณามหรือตำหนิว่าเป็นผู้กระทำความผิด

American Psychological Association. (2006) ให้ความหมายการให้อภัยว่า หมายถึงกระบวนการหรือผลของกระบวนการ อันนำไปสู่ความเปลี่ยนแปลงทางด้านอารมณ์และเจตคติในเรื่องที่ทำให้เกิดความไม่พอใจ และเป็นกระบวนการที่บุคคลทำโดยสมัครใจในการตัดสินใจที่จะให้อภัย ซึ่งกระบวนการนี้มีผลทำให้บุคคลลดแรงจูงใจในการแก้แค้นและความบาดหมาง

ต่อกันจากการกระทำที่ไม่พอใจ ทั้งนี้ นักทฤษฎีเชื่อว่าการให้อภัยแทนที่อารมณ์ทางลบด้วยทัศนคติทางบวก รวมไปถึงความมีเมตตา กรุณาอีกด้วย

ตาราง 1 การสังเคราะห์ความหมายของการให้อภัยตามแนวคิดตะวันตก

หน่วยงานหรือนักวิจัย ความหมาย	McCullough (1997)	Worthington (1998)	Enright (1998)	Thompson (2005)	Roberts (1995)	American Psychological Association (2006)
ละทิ้งการโต้ตอบการแก้แค้น	✓	✓	✓			✓
ละทิ้งการหลีกเลี่ยง	✓	✓				
ละทิ้งความรู้สึกทางลบ		✓	✓	✓	✓	✓
ละทิ้งการตัดสินทางลบ			✓	✓		
ให้การตอบสนองเป็นกลาง				✓		
ให้การตอบสนองทางบวก	✓		✓	✓		✓

จากตาราง 1 สรุปได้ว่าการให้อภัยในทางตะวันตกหมายถึง ละทิ้งการโต้ตอบแก้แค้น (McCullough 1997) ; (Worthington 1998) ; (Enright & Coyle 1998) ; (American Psychological Association 2006) ; ละทิ้งการหลีกเลี่ยง; (McCullough 1997) ; (Worthington 1998) ; ให้การตอบสนองเป็นกลาง ; (Thompson 2005) ; ละทิ้งความรู้สึกทางลบ เช่น ละทิ้งความโกรธ (McCullough 1997) ; (Worthington 1998) ; (Enright & Coyle 1998) ; (Robert 1995) ; (American Psychological Association 2006) ; ความไม่พึงพอใจ ; (Enright & Coyle 1998) ; (American Psychological Association 2006) ; ความขุ่นเคือง ; (Enright & Coyle 1998) ; ให้การตอบสนองทางบวก เช่น คืนดี ; (McCullough 1997) ; มิตรภาพที่ดี ; (McCullough 1997) ; เมตตา กรุณา ; (Enright & Coyle 1998) ; (Thompson 2005) ; (American Psychological Association 2006) ; สมัคใจให้อภัย ; (American Psychological Association 2006) ; เห็นอกเห็นใจ ; (Thompson 2005) ; ละทิ้งการตัดสินทางลบ ; (Enright & Coyle 1998) ; (Thompson 2005)

ดังนั้นความหมายของการให้อภัยในทางตะวันตกหมายถึง การปล่อยวางจากความรู้สึกทางลบ การหลีกเลี่ยงความโกรธที่เกิดจากผู้อื่นทำกับเรา การละทิ้งการแก้แค้น การปล่อยวางจากการตัดสินใจทางลบ รวมไปถึงการตอบสนองที่เป็นกลางหรือเป็นทางบวก

1.1.2 ความหมายของการให้อภัยตามแนวคิดทางพุทธศาสนา

เนื่องจากงานวิจัยนี้ศึกษาในบริบทของคนไทย ซึ่งส่วนใหญ่นับถือพุทธศาสนา ในพุทธศาสนาได้กล่าวถึงความหมายของการให้อภัยดังนี้

พระธรรมโกศาจารย์ พุทธทาสภิกขุ (อภัยทาน : การให้ที่ยากและยิ่งใหญ่ที่สุดของมนุษย์, 2553) กล่าวว่า คำว่า อภัย แปลว่า ไม่ต้องกลัว ให้อภัยคือเราให้ความไม่ต้องกลัวแก่บุคคลนั้น แปลว่า บุคคลนั้นไม่ต้องกลัวเรา โดยให้ได้ทั้งทางร่างกาย วาจา จิตใจ

พระราชสังวรญาณ หลวงพ่อพุทธ ฐานิโย (อภัยทาน : การให้ที่ยากและยิ่งใหญ่ที่สุดของมนุษย์, 2553) ได้กล่าวว่า การให้อภัยหมายถึง การยกโทษ ไม่ถือโทษกับผู้ที่สร้างความปวดร้าวใจ สร้างความทุกข์ สร้างความเสียหายให้กับเรา เช่น ขับรถไปเขาอาจมาเบียดรถเราทำให้รถเรามีรอยขีดแต่เพราะเป็นคนใจบุญใจกุศล ก็ไม่เอาเรื่องเอาราวกับเขาให้อภัยทานไป

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (อภัยทาน : การให้ที่ยากและยิ่งใหญ่ที่สุดของมนุษย์, 2553) อภัยทานคือการยกโทษให้ คือการไม่ถือความผิดหรือการล่วงเกินกระทบกระทั่งว่าเป็นโทษ การให้อภัยนี้เมื่อเกิดขึ้นในใจผู้ใด จะยังจิตใจของผู้นั้นให้ผ่องใสพ้นจากการกัฏฐมรุมตบึงของโทษะ

จากความหมายของการให้อภัยในทางพุทธศาสนาที่ผู้วิจัยได้ทบทวนมา ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ดังตาราง 2

ตาราง 2 การสังเคราะห์ความหมายของการให้อภัยตามแนวคิดทางพุทธศาสนา

พระสงฆ์ ความหมาย	พุทธทาสภิกขุ (2553)	หลวงพ่อดุริฐานิโย (2553)	สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช (2553)
ให้ความไม่ต้องกลัว	✓		
การยกโทษ		✓	✓
มีจิตผ่องใส			✓

การให้อภัยในทางพุทธศาสนาที่ได้ทบทวนมาข้างต้น สรุปความหมายได้ว่า บุคคลให้ ความไม่ต้องกลัว ; (พุทธทาสภิกขุ 2553) ; การยกโทษ ; (หลวงพ่อบุญฐานิโย 2553) ; (สมเด็จพระ ญาณสังวร 2553) ; จิตผ่องใส ; (สมเด็จพระญาณสังวร 2553)

ดังนั้นความหมายของการให้อภัยตามแนวคิดทางพุทธศาสนาหมายถึง เราให้อภัยผู้อื่น ทำให้ผู้อื่นไม่กลัวเรา ยกโทษไม่ถือโทษ และทำให้มีจิตใจผ่องใสและจากความหมายของการ ให้อภัยทั้งแนวคิดตะวันตกและทางพุทธศาสนา จะมีความสอดคล้องกันในการละทิ้งการ ตอบสนองทางลบทั้งทางกาย วาจา และ ใจ จึงสรุปได้ความว่า การให้อภัยหมายถึง การยกโทษ ให้แก่ผู้ที่กระทำผิดหรือสถานการณ์ที่อยู่เหนือการควบคุมของใคร ซึ่งได้ล่วงเกินหรือมีผลกระทบ ทางลบต่อตน หรือเป็นการยกโทษความผิดของตนเอง โดยมีการแสดงออกทางกาย วาจา ใจ ในลักษณะที่เป็นกลาง ได้แก่ การละทิ้งความโกรธ การโต้ตอบที่จะทำให้อีกฝ่ายรู้สึกกลัว การหลีก หนี เพื่อให้อีกฝ่ายไม่ต้องรู้สึกกลัวและการกล่าวหรือนึกคิดยกโทษให้ หรือมีการแสดงออกทางกาย วาจา ใจ ในลักษณะที่เป็นเชิงบวก ได้แก่ การมีเมตตา ความเห็นอกเห็นใจ มิตรภาพที่ดี โดยการ แสดงออกเหล่านี้เกิดขึ้นด้วยความเต็มใจและภายหลังจากที่ให้อภัยผู้ให้อภัยมีจิตใจที่ผ่องใส

1.2 องค์ประกอบของการให้อภัย

1) การให้อภัยตนเอง คือ บุคคลมีการตอบสนองด้านกาย วาจา ใจต่อการปฏิบัติ มิชอบของตนเอง โดยการตอบสนองนี้จะเปลี่ยนจากด้านลบให้เป็นด้านบวกหรือเป็นกลาง และ ยอมรับสิ่งที่ตนเป็นข้อผิดพลาดและความเจ็บปวดของตัวเองได้

2) การให้อภัยผู้อื่น คือ บุคคลมีการตอบสนองด้านกาย วาจา ใจต่อการปฏิบัติ มิชอบของผู้อื่น โดยการตอบสนองนี้จะเปลี่ยนจากทางลบให้เป็นทางบวกหรือเป็นกลาง

3) การให้อภัยสถานการณ์ที่อยู่เหนือการควบคุม คือ บุคคลมีการตอบสนอง ด้านกาย วาจา ใจต่อสถานการณ์ที่ทำให้บุคคลเกิดปัญหา ความยากลำบาก หรือถูกทำลาย คาดหวังของบุคคล เช่น เคราะห์ร้าย ภัยพิบัติ ความเจ็บป่วย โดยที่บุคคลนั้นไม่อาจที่จะควบคุม สถานการณ์เหล่านี้ได้ บุคคลอาจแสดงการรับรู้ต่อสถานการณ์นั้นออกมาในรูปแบบนามธรรม เช่น “เกิดอะไรขึ้นกับชีวิตฉัน” “โลกนี้ไม่ยุติธรรมเลย” “โชคชะตา เวรกรรม” โดยการตอบสนองนี้จะ เปลี่ยนจากทางลบให้เป็นทางบวกหรือเป็นกลาง

พระธรรมโกศาจารย์ พุทธทาสภิกขุ (อภัยทาน : การให้ที่ยากและยิ่งใหญ่ที่สุด ของมนุษย์, 2553) แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะของการให้อภัยไว้ว่ามี 3 อย่าง ได้แก่ 1) การให้อภัยทาง กาย คือ เมื่อผู้ที่ทำให้เรารู้สึกโกรธหรือขุ่นเคืองใจแล้วบุคคลนั้นได้มาขอขมา และเราเองก็รับการ ขอขมานั้นไว้ การรับหรือการยอมรับนี้ถือเป็นการให้อภัยทางกาย 2) การให้อภัยทางวาจา คือ

การบอกอโหสิกรรม เมื่อผู้ที่มาขอขมาต่อเราแล้วเราได้บอกอโหสิกรรม 3) การให้อภัยทางใจ คือ การที่บุคคลละความโกรธ ความอาฆาตจองเวร ดังนั้นการให้อภัยหรืออภัยทานมีทั้งทางกาย วาจา และใจ และท่านพระธรรมโกศาจารย์ พุทธทาสภิกขุ (อภัยทาน : การให้ที่ยากและยิ่งใหญ่ที่สุดของมนุษย์, 2553) ยังสรุปว่าอภัยหรืออภัยทานมีอยู่ 3 อย่าง คือ

- 1) การให้อภัยโทษ คือ รับการขอขมาโทษ
- 2) การไม่เบียดเบียน ไม่ประทุษร้าย
- 3) การอยู่ด้วยจิตที่แผ่เมตตา ทุกวัน ทุกคืน ทุกลมหายใจเข้าออก

สรุปได้ว่าการแบ่งองค์ประกอบการให้อภัยนั้น จะมี 2 ลักษณะคือ 1. การแบ่งการให้อภัยตามผู้ที่กระทำผิดหรือสถานการณ์ที่อยู่เหนือการควบคุมของใคร และ 2. การแบ่งการให้อภัยตามการแสดงออกทางกาย วาจา และใจของผู้ให้อภัย สำหรับงานวิจัยนี้สนใจศึกษาเฉพาะการให้อภัยผู้อื่นของวัยรุ่นชายตอนต้น ดังนั้นการให้อภัยผู้อื่นในการวิจัยนี้หมายถึง การยกโทษให้แก่ผู้ที่กระทำผิด ซึ่งได้ล่วงเกินหรือมีผลกระทบทางลบต่อตน โดยมีการแสดงออกทางกาย วาจา ใจ ในลักษณะที่เป็นกลาง ได้แก่ การละทิ้งความโกรธ การโต้ตอบที่จะทำให้อีกฝ่ายรู้สึกกลัว ละทิ้งการหลบเลี่ยงที่จะต้องเผชิญหน้าหรือทำกิจกรรมร่วมกัน การกล่าวหรือนึกคิดยกโทษให้ หรือมีการแสดงออกทางกาย วาจา ใจ ในลักษณะที่เป็นเชิงบวก ได้แก่ การมีเมตตา กรุณา ความเห็นอกเห็นใจ มิตรภาพที่ดี โดยการแสดงออกเหล่านี้เกิดขึ้นด้วยความเต็มใจและภายหลังจากที่ให้อภัยผู้ให้อภัยมีจิตใจที่ผ่องใส

1.3 ความสำคัญของการให้อภัย

Worthington (2006) กล่าวถึงประโยชน์ของการให้อภัยว่า การให้อภัยจะให้ผลที่ดีที่เกี่ยวกับความยุติธรรม สัจธรรม ในชีวิตของมนุษย์ การให้อภัยมีประโยชน์ในการส่งเสริมด้านจิตวิญญาณ เพราะเป็นการทำให้บุคคลได้สร้างความดีจากการเป็นผู้ให้อภัยให้เกิดความรู้สึกที่ดีแก่ตัวเอง

R. D Enright (2008) กล่าวถึงประโยชน์ว่าการให้อภัยช่วยลดความตึงเครียดในความสัมพันธ์ที่ขัดแย้งระหว่างบุคคล ช่วยให้ผู้ที่ให้อภัยมีสัมพันธภาพที่ดีขึ้นเพราะความโกรธเป็นสิ่งที่ทำลายสัมพันธภาพระหว่างบุคคล หรืออย่างน้อยที่สุดการให้อภัยช่วยให้ ไม่มีลักษณะของการทำลายกัน

สรุป การให้อภัยเป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับมนุษย์ หากบุคคลไม่มีการให้อภัย อารมณ์ทางลบที่เกิดขึ้นกับบุคคล เช่น ความโกรธ ความขุ่นเคืองใจ และความเจ็บปวด จะเข้ามามีผลต่อชีวิตและจะกลายเป็นวงจรแห่งการแก้แค้นและความรุนแรง การให้อภัยมีประโยชน์ต่อทั้งตัวเอง

เพื่อน ครอบครัว สังคม การให้อภัยก่อให้เกิดการลดความเครียด บุคคลที่ให้อภัยมีแนวโน้มที่จะมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นได้ดีขึ้น อย่างน้อยที่สุดการให้อภัยจะไม่ทำให้เกิดการทำร้ายกัน รวมทั้งในช่วงวัยรุ่นเป็นวัยที่มีอารมณ์แปรปรวนง่ายจึงทำให้มีโอกาสเกิดอารมณ์โกรธได้ง่าย ซึ่งวัยรุ่นเป็นวัยที่ให้ความสำคัญกับเพื่อน เมื่อเกิดอารมณ์โกรธจึงทำให้มีโอกาสที่วัยรุ่นจะมีปฏิสัมพันธ์ด้านลบกับเพื่อนได้ การให้อภัยจึงช่วยให้วัยรุ่นมีปฏิสัมพันธ์ที่ราบรื่นขึ้นอีกด้วย

1.4 พัฒนาการวัยรุ่นกับการให้อภัย

ประณต คำจิณ (2549) ได้กำหนดอายุและกล่าวถึงวัยรุ่นว่า วัยรุ่น (Adolescence) มีรากศัพท์มาจากคำว่า Adolescere ในภาษาละติน ซึ่งหมายถึง การเจริญเติบโต เป็นช่วงเวลาที่เกี่ยวข้องระหว่างความเป็นเด็กและผู้ใหญ่ โดยสิ่งที่บ่งบอกถึงการเข้าสู่วัยรุ่นก็คือ การมีประจำเดือนครั้งแรกในเพศหญิง และการหลั่งน้ำอสุจิเป็นครั้งแรกของเด็กชาย เมื่อเด็กมีวุฒิภาวะทางเพศถือว่าพวกเขาเข้าสู่วัยรุ่น ส่วนมากอายุ 13 - 14 ปี หรือไม่น้อยกว่าหรือมากกว่า และจะสิ้นสุดการเป็นวัยรุ่นเมื่ออายุ 18 ปี โดยอายุของวัยรุ่นตอนต้นจะอยู่ในช่วงอายุ 13 - 15 ปี วัยรุ่นตอนกลางจะมีอายุ 15- 17 ปี และวัยรุ่นตอนปลายอายุ 17-18 ปี อีกทั้งวัยรุ่นยังหมายถึงการเปลี่ยนแปลงต่างๆ เพื่อที่จะบรรลุวุฒิภาวะ ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา และ ศรีเรือน แก้วกังวาล (2549) ได้กล่าวว่า ช่วงวัยรุ่นแบบเป็น 3 ระยะ โดยใช้เกณฑ์ความเป็นเด็ก - ผู้ใหญ่ตัดสิน คือ อายุประมาณ 12 -15 ปี มีพฤติกรรมค่อนข้างไปทางเด็กอยู่มาก เป็นระยะวัยแรกรุ่น อายุ 16 - 17 ปี มีพฤติกรรมก้าวกระหว่างความเป็นเด็กกับผู้ใหญ่ เป็นระยะวัยรุ่นตอนกลาง และอายุ 18 - 25 ปี พฤติกรรมค่อนข้างไปทางผู้ใหญ่ เป็นระยะวัยรุ่นตอนปลาย สำหรับการวิจัยนี้ได้ศึกษาในวัยรุ่นตอนต้นจึงกำหนดอายุ 12 -15 ปี

พัฒนาการของวัยรุ่นมีลักษณะเด่นทุกด้าน “เด่น” ในที่นี้หมายถึงการเปลี่ยนแปลงเป็นไปอย่างรวดเร็ว วัยรุ่นมีอารมณ์ที่อ่อนไหวทำให้วัยรุ่นเกิดปัญหาต่างๆ ตามมาได้ง่าย วัยรุ่นเป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต ถ้าวัยรุ่นได้รับการดำเนินชีวิตในช่วงเวลานี้ผ่านไปราบรื่น วัยรุ่นก็จะเป็นผู้ใหญ่ที่ดี ในทางตรงกันข้าม วัยนี้จะเป็นวัยที่ประสบความยุ่งยากมากจนนักวิชาการหลายคนเรียกว่า “วัยวิกฤต” ทั้งนี้พัฒนาการของวัยรุ่นที่เกี่ยวข้องกับการให้อภัย มีดังนี้

พัฒนาการทางกาย เด็กจะมีอัตราการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว พร้อมกับกับความเปลี่ยนแปลงของอวัยวะสืบพันธุ์ โดยเด็กหญิงจะมีอัตราการเจริญเติบโตสูงสุด 1 ปี ก่อนมีประจำเดือนครั้งแรก ส่วนเด็กชายจะมีอัตราการเจริญเติบโตสูงสุดในปีที่มีการหลั่งน้ำอสุจิเป็นครั้งแรก ความสูง และน้ำหนักจะมีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ระบบต่อมไร้ท่อมีพัฒนาการอย่างรวดเร็ว ซึ่งต่อมเพศในผู้ชายคือ อัณฑะ ส่วนต่อมเพศของผู้หญิงคือ รังไข่ เพศชายจะมีไหล่

กว้างขึ้น มีกล้ามเนื้อเป็นมัดๆ มีขนขึ้นบริเวณอวัยวะ รักแร้ หัวนมแตกพาน เสียงเปลี่ยนไปโดยมีเสียงห้าวและใหญ่ขึ้น เพศหญิง ทรวงอกจะขยาย สะโพกขยายออกและเอวคอด มีขนขึ้นบริเวณอวัยวะเพศในเวลาไล่เลี่ยกับการเปลี่ยนแปลงของทรวงอก กระดูกส่วนบนของขาจะยาวขึ้นเมื่อเด็กเข้าสู่ระยะพิวเบอร์ตี ทำให้ความสูงเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว กระดูกเชิงกรานจะขยายกว้างออก ระบบกล้ามเนื้อ (Muscular system) เจริญเติบโตอย่างรวดเร็วซึ่งทำให้ร่างกายใหญ่โตและมีน้ำหนักมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กชายมีระบบกล้ามเนื้อที่พัฒนาดีกว่าเด็กหญิง พลังทางกายจะเพิ่มอย่างมากในวัยรุ่น เป็นผลมาจากการเจริญเติบโตทางกายอย่างรวดเร็วและกิจกรรมที่มีจุดมุ่งหมายที่จะปลดปล่อยพลังเป็นสิ่งที่มักจะเกิดขึ้นกับวัยรุ่น (ประณต คำฉิม, 2549) ดังนั้นหากวัยรุ่นมีการปลดปล่อยพลังในกิจกรรมที่ไม่สร้างสรรค์ เช่น การทะเลาะวิวาท การกลั่นแกล้งผู้อื่น เพื่อระบายความโกรธ ก็จะทำให้วัยรุ่นได้รับบาดเจ็บและอาจมีความสูญเสียเกิดขึ้น

พัฒนาการทางอารมณ์ อารมณ์ของวัยรุ่นมักรุนแรงและมีความตึงเครียดทางอารมณ์สูง นอกจากการมีอารมณ์รุนแรงแล้ว วัยรุ่นยังอ่อนไหวได้ง่าย ระดับของอารมณ์ไม่ค่อยคงที่ จัดการกับอารมณ์ โกรธ ผิดหวังได้ยาก มีอารมณ์ค้าง วัยรุ่นจึงถูกมองว่าเป็นวัยพายุบุญคุณชาติเหตุผลและควบคุมอารมณ์ไม่ค่อยได้ วัยรุ่นบางคนไม่ค่อยผ่านประสบการณ์ทางอารมณ์เช่นนั้นเลย เพราะเป็นวัยรุ่นที่มีพ่อแม่เข้าใจและให้กำลังใจทำให้วัยรุ่นรู้จักปรับตัว ยอมรับข้อดีและข้อเสียของตัวเอง แม้ว่าวัยรุ่นจะควบคุมอารมณ์ของตนไม่ค่อยได้ แต่ส่วนมากจะเป็นในช่วงแรกๆ เท่านั้น เมื่อวัยรุ่นเติบโตขึ้นก็จะควบคุมอารมณ์ได้ดีกว่าเดิมและมีเหตุผลมากขึ้นด้วย ในช่วงวัยรุ่นตอนปลายลักษณะอารมณ์ที่รุนแรงตึงเครียดจะลดลงไปมาก แต่อาจเกิดความขัดแย้งกับพ่อแม่ โดยเฉพาะเพศตรงข้าม (ประณต คำฉิม, 2549) ดังนั้นพัฒนาการทางด้านนี้ของวัยรุ่นจึงเสี่ยงที่จะก่อให้เกิดอารมณ์ที่รุนแรง ควบคุมได้ยาก การศึกษาการให้อภัยจึงมีความสำคัญต่อพัฒนาการทางอารมณ์ของวัยรุ่น

พัฒนาการทางสังคม การปรับตัวทางสังคมเป็นส่วนหนึ่งในภารกิจพัฒนาการที่ยากยิ่งของวัยรุ่น จากเคยร่วมกับเพื่อนเพศเดียวกันในวัยเด็กตอนปลาย วัยรุ่นต้องพัฒนาความสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศ ในช่วงนี้สังคมของวัยรุ่นมีการแปรเปลี่ยน เช่น อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนร่วมวัย การเปลี่ยนแปลงทางเจตคติและพฤติกรรมทางสังคม การเลือกคบเพื่อน วัยรุ่นอยู่นอกบ้านมากกว่าเด็ก กลุ่มเพื่อนที่อยู่ด้วยกันจะมีอิทธิพล เช่น การพูดจา แต่งตัว ความสนใจ เพื่อให้ตัวเองได้รับการยอมรับจากเพื่อน วัยรุ่นจึงมีความเสี่ยงหากอยู่ในกลุ่มที่สูบบุหรี่ ใช้จ่ายเหินขาด หรือมี พฤติกรรมเกเร วัยรุ่นมักสนใจเพศตรงข้ามมากขึ้น เรียนรู้คบหาเพื่อนต่างเพศ เรียนรู้บทบาทความเป็นชายและหญิง ทำตัวให้ดึงดูดเพศตรงข้าม นอกจากนี้วัยรุ่นยังเข้าร่วมกิจกรรม

ทางสังคมมากกว่าแต่ก่อน โดยเฉพาะเพศหญิงซึ่งมีความสนใจเพศตรงข้ามเร็วกว่าเด็กชายวัยเดียวกัน (ประณต คำฉิม, 2549) ดังนั้นจะเห็นได้ว่าเพื่อนมีความสำคัญกับวัยรุ่นมาก การมีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อนเป็นสิ่งสำคัญ การให้อภัยเป็นการช่วยรักษาความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนได้ และการเลือกคบเพื่อนที่ดีหรืออยู่ในกลุ่มเพื่อนที่ดีก็จะทำให้วัยรุ่นมีเพื่อนคอยชี้แนะไปในทางที่ดีด้วย

พัฒนาการทางสติปัญญา ในช่วงวัยรุ่นสมองจะเจริญสมบูรณ์เต็มที่ วัยรุ่นจึงมีความสามารถทางสมองมากกว่าวัยเด็ก โดยจะเห็นได้หลายรูปแบบเช่น การคิด ความเข้าใจ ความจำ จินตนาการ และความสามารถทางภาษา เป็นต้น เพียเจต์ (Piaget) ได้กล่าวว่าพัฒนาการด้านการรู้คิดของวัยรุ่นอยู่ในขั้นที่ 4 คือ ขั้นปฏิบัติการคิดด้วยนามธรรม (Formal operational stage) โดยมีลักษณะเด่นคือ มีความเข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรมได้ สามารถใช้เหตุผลแบบอนุมานเชิงสมมุติ สามารถเข้าใจความคิดของตนเองและผู้อื่น เข้าใจภาษาในหลายแง่มุม เข้าใจนามแฝง การคิดแบบใช้เหตุผลเชิงสัดส่วน การคิดแบบแยกตัวแปรเพื่อสรุปผล แม้ว่าวัยรุ่นจะเข้าใจขั้นปฏิบัติการคิดด้วยนามธรรมเหมือนผู้ใหญ่แต่วัยรุ่นมีประสบการณ์น้อยกว่า (ประณต คำฉิม, 2549) อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงทางสมอง ส่วน Frontal Lobes เกี่ยวกับการใช้เหตุผล การตัดสินใจและการควบคุมตนเองคือ สามารถแยกแยะผิดถูกชั่วดีและใคร่ครวญไตร่ตรอง มีวิจารณญาณ ยับยั้งชั่งใจก่อนจะกระทำการใดๆ ในช่วงวัยรุ่นยังเจริญเติบโตไม่เต็มที่ โดยจะบรรลุวุฒิภาวะเมื่ออายุ 18 ถึง 25 ปี หรือล่าช้ากว่านั้นได้ ทำให้การใช้เหตุผล การควบคุมอารมณ์ยังทำได้ไม่ดีเท่าที่ควร (มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก, 2558) ดังนั้นวัยรุ่นยังมีการใช้เหตุผลได้ไม่ดีเท่ากับผู้ใหญ่ที่มีประสบการณ์มากกว่า เมื่อวัยรุ่นเจอสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการให้อภัย บางสถานการณ์วัยรุ่นอาจสามารถคิดให้อภัยด้วยตัวเองได้แต่บางสถานการณ์ก็อาจต้องได้รับการชี้แนะเพื่อให้เกิดการให้อภัย

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า วัยรุ่นเป็นวัยที่พัฒนาการมีเปลี่ยนแปลงทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา เป็นวัยที่อยู่ระหว่างวัยเด็กและวัยผู้ใหญ่ อาจกล่าวได้ว่าเป็นวัยที่เป็นบันไดขั้นสำคัญสำหรับการก้าวไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ ดังนั้นจึงเป็นวัยที่ต้องเผชิญกับปัญหาหลายอย่าง เนื่องจากมีโอกาสเกิดอารมณ์เชิงลบได้ง่าย อารมณ์ไม่คงที่ เปลี่ยนแปลงง่าย ซึ่งอาจนำไปสู่ความโกรธและการใช้ความรุนแรงได้ วัยรุ่นตอนต้นจึงเป็นวัยที่น่าศึกษาการให้อภัยเป็นอย่างยิ่ง

1.5 การวัดการให้อภัย

แบบประเมิน Enright Forgiveness Inventory (EFI) Subkoviak และคนอื่น ๆ (1995) พัฒนาโดย Enright และคณะ เป็นเครื่องมือที่ใช้ประเมินการให้อภัยผู้อื่น มีจำนวน 60 ข้อ

เป็นมาตรฐานค่า 6 ระดับ โดยประเมินความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมทั้งทางบวกและทางลบของผู้ถูกระทำที่มีต่อผู้กระทำผิด มีค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดเท่ากับ 0.97

แบบประเมิน Transgression-Related Interpersonal Motivations (TRIM Inventory) M. E. P. McCullough, Kenneth I.; & Thoresen, Carl E. (2001) เครื่องมือที่ McCullough และคณะ (1998) ได้นำแบบประเมินของ Ward มาพัฒนาขึ้นใหม่ มีข้อวัดทั้งหมดจำนวน 12 ข้อ ประกอบด้วยการประเมิน 2 ส่วน คือ 1) การประเมินระดับแรงจูงใจหลักเลียงหรือการหลบหลีกผู้กระทำผิด จำนวน 7 ข้อ และส่วนที่ 2) การประเมินความเสียหายที่ได้กระทำต่อผู้ที่ถูกกระทำผิดหรือการแก้แค้น จำนวน 5 ข้อ

รัก ชุณหกาญจน์ (2556) ได้นำแบบวัด HFS ของ Thompson (2005) มาแปลเป็นภาษาไทย โดยมีทั้งหมด 18 ข้อ แบ่งเป็นการให้อภัยกับตนเอง ผู้อื่น และสถานการณ์ อย่างละจำนวน 6 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 7 ระดับ คือ ไม่จริงเลย ถึง จริงที่สุด

ต่อมาในปี พ.ศ. 2556 รัก ชุณหกาญจน์ (2548) ใช้กรอบแนวคิดของ Thompson และคณะ แนวคิดของ Enright (2005) ร่วมกับผลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่เป็นวัยรุ่นและวัยรุ่นหญิงที่ตั้งครรภ์ไม่พร้อม (อายุ 12 -16 ปี) เพื่อนำข้อมูลมาสร้างแบบประเมินการให้อภัยสำหรับวัยรุ่น มีข้อวัดจำนวน 49 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 7 ระดับ คือ ไม่จริงเลย ถึง จริงที่สุด แบบวัดมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ .20 - .64 และมีค่าความเชื่อมั่นแบบสอดคล้องภายใน โดยการหาค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาทั้งฉบับ เท่ากับ .906 และรายด้าน ได้แก่ การให้อภัยตนเอง ผู้อื่น และสถานการณ์ โดยการหาค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ .842 .887 และ .885 ตามลำดับ

สำหรับการวัดการให้อภัยผู้อื่น ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเองตามนิยามที่ได้สังเคราะห์ไว้ โดยมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า

2. การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้อภัยผู้อื่นตามแนวทางพระพุทธศาสนา

2.1 โยนิโสมนสิการ

2.1.1 ความหมายของโยนิโสมนสิการ

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต.) (2556) และ บรรจง อมรชีวิน (2559) ได้ให้ความหมาย โยนิโสมนสิการ หมายถึง คิดแบบแยกแยะ การใช้ความคิดถูกวิธี ความรู้จักคิด คิดเป็น รู้จักสืบสาวหาเหตุผล แยกแยะปัญหาต่างๆ ได้ คำว่า โยนิโส มาจาก โยนิ ซึ่งแปลว่าเหตุ แหล่งกำเนิด ปัญญา อูบาย คำว่า มนสิการ แปลว่า การทำในใจ การคิดคำนึง ใส่ใจ โยนิโสมนสิการ

เป็นองค์ธรรมให้เกิดปัญญา เป็นตัวนำทางความคิดทำให้เกิด สติ ปัญญา โยนิโสมนสิการ อยู่เหนือกว่าศรัทธาเพราะการฝึกความคิด คิดอย่างเป็นระเบียบ รู้จักคิดวิเคราะห์ ทำให้ฟังตนได้

นอกจากนี้วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการสามารถแบ่งเป็นประเภทใหญ่ๆ ได้ 4 แบบ คือ อุปายมณสิการ ปถมนสิการ การณมนสิการ และอุปปาทกมนสิการ แต่รูปแบบมีรายละเอียดดังนี้ บรรจง อมรชีวิน (2559)

1) อุปายมณสิการ หมายถึง การคิดอย่างถูกวิธี เข้าใจความเป็นจริง การคิดลักษณะนี้จะทำให้เข้าใจในสภาวะของสิ่งต่างๆ ที่มันเป็นอยู่

2) ปถมนสิการ หมายถึง ความคิดเป็นระเบียบตามแนวเหตุผลอย่างเป็นขั้นตอน ไม่ข้ามขั้นตอนทำให้ไม่สับสน

3) การณมนสิการ หมายถึง การคิดที่พิจารณาถึงความสัมพันธ์ของเหตุ และ สืบสาวให้ถึงต้นเหตุ

4) อุปปาทกมนสิการ หมายถึง การคิดแบบปลูกเร้าให้เกิดกุศลธรรม เช่น ทำให้เกิดความเพียร หายกลัว หายโกรธ มีสติและจิตใจที่เข้มแข็ง สรุปได้ว่า มีความจริงเป็นขั้นเป็นตอน มีการสืบสาวเหตุปัจจัย คิดในด้านเกิดความดีงาม ให้เกิดประโยชน์ชีวิต

ทั้งนี้ท่าน พระพรหมคุณาภรณ์ (2543) ได้กล่าวถึงว่าโยนิโสมนสิการ มีหลักใหญ่ 2 อย่างคือ

- 1) เอาความจริงจากประสบการณ์นั้น สถานการณ์นั้น หรือสิ่งนั้นให้ได้
- 2) เอาประโยชน์จากมันให้ได้

ดังนั้น ไม่ว่าจะเจออะไรต้องเอาความจริงหรือไม่ก็ประโยชน์ หรือทั้ง 2 อย่างให้ได้ เรียกว่ามองให้เห็นความจริง และให้เห็นประโยชน์ แม้แต่เจอสิ่งที่เลวร้ายเราก็ต้องหาประโยชน์ให้ได้ นี่คือนิยามโยนิโสมนสิการ

ดังนั้นในงานวิจัยนี้สรุปความหมายการคิดแบบโยนิโสมนสิการว่าหมายถึง การคิดของวัยรุ่นชายตอนต้นต่อสถานการณ์หรือสิ่งที่ได้ประสบพบเจอ ในลักษณะของการที่รู้จักคิด คิดเป็น โดยสามารถเอาความจริงและประโยชน์จากสถานการณ์หรือสิ่งที่ได้ประสบพบเจอนั้น

2.1.2 วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการกับการให้อภัยผู้อื่น

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต.) (2556) และ บรรจง อมรชีวิน (2559) แบ่งโยนิโสมนสิการเป็น 10 วิธี ได้แก่

1) วิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย หมายถึง พิจารณาว่าอะไรเป็นผลให้รู้สภาวะที่เป็นจริง ค้นหาว่าอะไรเป็นสาเหตุเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลที่สืบเนื่องมา เข้าใจหลักธรรมชาติ เป็น

หลักของเหตุผลและปัจจัยที่ทำให้เกิดผลนั้น เช่น เราใส่น้ำตาลมากย่อมส่งผลให้กาแฟมีรสหวานมาก

2) วิธีคิดแบบแยกแยะส่วนประกอบ หมายถึง สิ่งที่เราเห็นต่างๆ แท้ที่จริงแล้วเป็นส่วนประกอบของสิ่งต่างๆ เข้าด้วยกัน ซึ่งสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นไม่ได้เป็นตัวของมันอย่างแท้จริง เกิดขึ้นจากหลายๆ องค์ประกอบแล้วนำมารวมกัน ดังนั้นทุกสิ่งทุกอย่างจึงไม่มีตัวตนอยู่จริง

3) วิธีคิดแบบสามัญลักษณ์ (วิธีคิดแบบรู้เท่าทันธรรมดา) หมายถึง เป็นการมองอย่างรู้เท่าทันความเป็นไปของสิ่งต่างๆ ซึ่งจะต้องเป็นอย่างนั้นๆ ตามธรรมดาของมันเอง เป็นวิธีคิดให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงทั้งหลาย รู้ว่าทุกอย่างจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงไปตามเหตุปัจจัยของมัน ซึ่งหมายความว่า ทุกสิ่งทุกอย่างมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา มีความไม่เที่ยง ดังนั้นสิ่งต่างๆ ไม่อาจยึดโยงเอามาเป็นของตนได้ และไม่ยึดติดกับสิ่งนั้นทำให้เราไม่เป็นทุกข์

วิธีคิดแบบสามัญลักษณ์นี้ เราสามารถแบ่งได้เป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

- 3.1) ขั้นตอนการเรียนรู้เท่าทันและยอมรับความเป็นจริงตามธรรมชาติของสิ่งนั้นๆ
- 3.2) แก้ไขและทำการไปตามเหตุปัจจัย เป็นการปฏิบัติให้สอดคล้องกับความเป็นจริงของธรรมชาติต่อสิ่งนั้นๆ

4) วิธีคิดแบบอริยสัจ (คิดแบบแก้ปัญหา) หมายถึง ความเข้าใจในเรื่องของปัญหา รู้สาเหตุของปัญหาหรือทุกข์นั้น และการหาทางที่จะดับทุกข์หรือขจัดปัญหานั้นจึงจะนำไปสู่การดับทุกข์ หรือเรียกว่าทุกข์ ก็คือ สืบสาวจากผลไปหาเหตุแล้วแก้ไขที่ต้นตอแล้วไม่พุ้งซ่านไปในเรื่องที่ไม่เกี่ยวข้อง ต่างกับวิธีที่ 1 ตรงที่วิธีนี้จะยึดวิธีคิดตามแนวทางอริยสัจ 4

5) วิธีคิดแบบอรรถธรรมสัมพันธ์ หมายถึง การปฏิบัติการอะไรก็ตามต้องมีหลักการให้บรรลุตามจุดหมายอย่างใดอย่างหนึ่ง จะไม่กระทำโดยไร้จุดหมายอย่างเลื่อนลอย หลักการทำต้องรู้ว่า ทำไปเพื่ออะไร จะก่อให้เกิดผลอย่างไร จุดหมายสุดท้ายคืออะไร กล่าวโดยรวมก็คือ พิจารณาว่าอะไรคือหลักความจริง หลักความดีงาม และนำมาใช้ปฏิบัติ และปฏิบัติไปเพื่ออะไร จะเกิดผลอะไร

6) วิธีคิดแบบคุณค่าและทางออก หมายถึง พิจารณาให้ครบทั้งส่วนดี ส่วนคุณค่า ส่วนเสีย ข้อบกพร่อง และยอมรับความจริงจากสิ่งเหล่านั้น มองสิ่งต่างๆ ให้ครบทุกแง่มุมทั้งด้านดีและด้านไม่ดี ซึ่งเป็นการมองทั้งส่วนดีและส่วนเสียและหาเป็นทางออก

7) วิธีคิดแบบคุณค่าแท้ – คุณค่าเทียม หมายถึง เป็นการพิจารณาถึงสิ่งที่เป็นประโยชน์มากน้อยเพียงใดกับสิ่งที่เราจะนำมาใช้ สิ่งนั้นสอดคล้องกับความต้องการหรือไม่ สิ่งนั้นเป็นสิ่งที่ต้องการจริงๆ หรือแค่สนองกิเลส โดยสามารถจำแนกได้เป็น 2 ชนิดคือ

7.1) คุณค่าแท้ หมายถึง คุณค่า หรือประโยชน์ของสิ่งทั้งหลาย นำมาใช้แก้ปัญหาของตนเพื่อความดีงาม เพื่อประโยชน์ของตัวเองและผู้อื่น

7.2) คุณค่าเทียม หมายถึง คุณค่า หรือประโยชน์ของสิ่งทั้งหลาย นำมาใช้แก้ปัญหาของตน เพื่อเสพส่วยเวทนา เพื่อเสริมราคา เพื่อสนองกิเลส

8) วิธีคิดแบบปลูกเร้ากุศล (ปลูกเร้าคุณธรรม) หมายถึง การชักนำความคิดในทางที่ดีงามและเป็นประโยชน์ ทั้งนี้ ทำให้บุคคลได้รู้จักบรรเทาต้นเหตุของตัวเอง เป็นการกระตุ้นให้คนได้คิดและทำในสิ่งที่ดีที่ควรทำและจำเป็นที่จะต้องทำ เช่น คิดถึงความตาย ถ้าคิดไม่ถูกวิธี อกุศลกรรมก็จะเกิดขึ้น เกิดความหดหู่ ความเหี่ยวแห้งใจ ความเศร้า เกิดความหวั่นกลัว หวาดเสียวใจบ้าง ตลอดจนเกิดความดีใจเมื่อนึกถึงความตายของคนที่เราเกลียดชัง แต่ถ้ามีการคิดให้ถูกวิธี ก็จะก่อให้เกิดกุศลกรรม คือเกิดความรู้สึกลึ้นตัว เร่งปฏิบัติหน้าที่ ไม่ประมาท ประพฤติปฏิบัติธรรม ทำแต่สิ่งที่ดีงามและเกิดประโยชน์ ตลอดจนรู้เท่าทันความจริงที่เป็นคติธรรมดาของสังขาร

9) วิธีคิดแบบเป็นอยู่ในขณะปัจจุบัน หมายถึง เป็นการคิดในแนวทางของความรู้ หรือคิดด้วยอำนาจปัญญา ไม่ว่าจะเป็นเรื่องที่เป็นอยู่ในขณะนี้ หรือได้ผ่านไปแล้ว หรือในภายภาคหน้าก็จัดเข้าเป็นการคิดอยู่ในปัจจุบัน แต่เมื่อไรก็ตามที่มีความคิดที่เกาะติดอดีต เลื่อนลอยไปในอนาคตในแนวทางของตัณหาหรือใช้คำใหม่สมัยว่า ตกอยู่ภายใต้อำนาจของอารมณ์ที่ชอบใจหรือไม่ชอบใจ หรือพุ่งชนอย่างไร้จุดหมาย จะไม่ใช่การคิดแบบเป็นอยู่ในปัจจุบัน

10) วิธีคิดแบบวิภาษวาท หมายถึง เป็นการคิดแบบบูรณาการอย่างเป็นระบบ โดยประกอบด้วยวิธีคิดแบบต่างๆ ที่ได้กล่าวมาแล้วหลายวิธี แล้วนำเอาวิธีต่างๆ มาใช้ร่วมกัน และยังเป็นวิธีคิดเกี่ยวกับการพูด ก่อนจะพูดต้องคิดให้ดีๆ ก่อน คำพูดต่างๆ ได้บอกถึงความคิด วิธีคิดแบบวิภาษวาทความจริงไม่ใช่วิธีคิดโดยตรงแต่เป็นวิธีพูด หรือการแสดงหลักการหรือคำสอน ลักษณะสำคัญของความคิดและการพูดแบบนี้คือ การมอง และแสดงความจริง โดยแยกแยะออกให้เห็นครบทุกแง่ทุกด้าน ขึ้นมาวินิจฉัย

สรุป วิธีคิดโยนิโสมนสิการ มีทั้งหมด 10 วิธี สำหรับงานวิจัยนี้สนใจที่จะศึกษาวิธีคิดโยนิโสมนสิการที่เกี่ยวข้องกับการให้อภัยผู้อื่น ทั้งนี้จากการที่ได้พบทวน วรรณกรรม เอกสาร สื่อ มัลติมีเดีย จาก พระอาจารย์ นักวิชาการ นักจิตวิทยา ที่ได้ให้ความเห็นที่เกี่ยวข้องกับการให้อภัยผู้อื่น ผู้วิจัยพบว่ามีข้อมูลสนับสนุนถึงความเกี่ยวข้องของการคิดแบบโยนิโสมนสิการกับการให้อภัยผู้อื่น ดังต่อไปนี้

1) วิธีการคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย เกี่ยวข้องกับการให้อภัยจาก สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก. (2552) ท่านได้กล่าวไว้ว่า เราควรจะมีเหตุผลเมื่อเวลาเราโกรธจะสามารถใช้เหตุผลในการสืบสาวหาสาเหตุได้ เมื่อเรามีเหตุผลและสามารถสืบสาวหาสาเหตุได้ ก็จะทำให้เกิดความเมตตาได้และการให้อภัยก็จะเกิดขึ้น จากคำกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าการที่เรามีเหตุผลสามารถที่จะค้นหาอะไรเป็นสาเหตุของเรื่องนั้นๆ ทำให้เราเข้าใจหลักเหตุผลก็จะทำให้เราเกิดความเมตตาและการให้อภัยก็จะเกิดขึ้น

2) วิธีคิดแบบสามัญลักษณ์ เกี่ยวข้องกับการให้อภัยจาก จิราภรณ์ ตั้งกิตติภาภรณ์ (2558) ซึ่งได้กล่าวไว้ว่า วิธีคิดแบบสามัญลักษณ์จะช่วยให้อยอมรับความจริงของชีวิตด้วยเห็นว่ สิ่งทั้งหลายทั้งปวงเป็นของไม่เที่ยง มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เกิดขึ้นได้ก็ต้องสิ้นสุดลงได้ ขึ้นอยู่กับเหตุปัจจัย ไม่คงทนตลอดกาล สิ่งต่างๆ เกิดจากเหตุปัจจัยภายนอกที่ควบคุมบังคับไม่ได้ ดังนั้นจิตจึงปล่อยวางจากสิ่งทั้งปวง เป็นอิสระ ไม่ผูกมัดกับสิ่งที่พอใจหรือไม่พอใจ ทำให้จิตผ่องใส ด้วยปัญญา จากคำกล่าวข้างต้น การที่เรามีการคิดเช่นนี้หากมีสถานการณ์ที่ไม่น่าพึงพอใจเกิดขึ้นกับเรา เราก็จะสามารถยอมรับและปล่อยวางได้นำมาสู่การให้อภัยได้

3) วิธีคิดแบบคุณโทษทางออก เกี่ยวข้องกับการให้อภัยจาก สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก. (2552) ซึ่งท่านได้กล่าวไว้ว่า เมื่อเราโกรธ พยายามให้เหตุผลกับตัวเองว่าความโกรธไม่ดีเลย ความโกรธทำให้ใจร้อน ความโกรธทำให้เกิดความเกลียดชัง และให้เหตุผลทำให้ไม่เกิดความโกรธ และ ขุนเขา สินธุเสน เขจรบุตร (2557) ซึ่งเป็นนักจิตวิทยาพัฒนาสมอง ได้กล่าวถึง วิธีคิดที่จะทำให้การให้อภัยในทิศทางเดียวกันกับท่านสมเด็จพระญาณสังวร ในแง่โทษของความโกรธ เมื่อเราโกรธสารต่างๆ ของร่างกายจะหลั่งออกมาเช่น สารคอร์ติซอล (Cortisol) ซึ่งจะทำลายเซลล์ประสาทสมองของตัวเอง จากคำที่กล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าความโกรธมีแต่โทษ เมื่อเราเห็นโทษของความโกรธ ก็จะทำให้เราให้อภัยได้ง่ายขึ้น

4) วิธีคิดแบบปลุกเร้ากุศล เกี่ยวข้องกับการให้อภัยจาก บรรจง อมรชีวิน (2559) ได้กล่าวว่า เมื่อเราได้โกรธใครให้นึกถึงความดีของเขาเข้ามาแทนที่ ให้นึกถึงเรื่องดีๆ ที่เขามี ซึ่งการคิดถึงความดีก็เป็นวิธีคิดที่สอดคล้องกับวิธีคิดแบบเร้ากุศลเพราะเป็นการคิดที่ดีงามและยังตรงกับความเป็นจริง ดังนั้นการคิดแบบเร้ากุศลจึงน่าจะช่วยทำให้เราให้อภัยผู้อื่นได้

ดังนั้นในงานวิจัยนี้จึงสนใจ วิธีการคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย แบบสามัญลักษณ์ แบบคุณโทษทางออก และ แบบปลุกเร้ากุศล ซึ่งพบว่าน่าจะมีความเกี่ยวข้องกับการให้อภัยผู้อื่นของวัยรุ่นชายตอนต้น โดยการศึกษาแต่ละวิธี ผู้วิจัยสรุปความหมายที่ใช้ในการวิจัยไว้ดังนี้

1) การคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย หมายถึง วิทยุ่ร่นชายพิจารณาได้ว่าอะไรเป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดผลที่เป็นอยู่

2) การคิดแบบสามัญลักษณะ หมายถึง วิทยุ่ร่นชายพิจารณาได้ว่าสถานการณ์หรือสิ่งที่ได้ประสบพบเจอนั้นมีความเปลี่ยนแปลงไปตามเหตุปัจจัย และสามารถที่จะยอมรับความเป็นจริงตามธรรมชาติของสิ่งนั้นๆ ตลอดจนปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับความเป็นจริงของธรรมชาติต่อสิ่งนั้นๆ ได้

3) การคิดแบบคุณโทษทางออก หมายถึง วิทยุ่ร่นชายพิจารณาได้ว่าสถานการณ์หรือสิ่งที่ได้ประสบพบเจอนั้นมีส่วนดี ส่วนเสียหรือข้อบกพร่อง และยอมรับความจริงจากสิ่งเหล่านั้น ตลอดจนสามารถหาทางออกได้

4) การคิดแบบเจ้ากุศล หมายถึง วิทยุ่ร่นชายพิจารณาได้ว่าสถานการณ์หรือสิ่งที่ได้ประสบพบเจอนั้นแม้จะเป็นเรื่องที่ไม่น่าพอใจ เลวร้าย แต่วิทยุ่ร่นชายตอนต้นสามารถชักนำความคิดของตนเองที่มีต่อสถานการณ์หรือสิ่งที่ได้ประสบพบเจอนั้นให้ไปในทางที่ดีงาม เป็นประโยชน์ โดยอยู่บนพื้นฐานความเป็นจริง

2.1.3 การวัดการคิดแบบโยนิโสมนสิการ

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ พบว่า มีการวัดวิธีคิดทั้ง 4 แบบลักษณะที่เป็นแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า แบบวัดแบบเลือกตอบ แบบวัดแบบอัตนัย แบบผสม โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) แบบวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า

ฉัตรชัย เสนสาย (2556) ได้สร้างแบบวัดโยนิโสมนสิการสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แบ่งเป็น 4 องค์ประกอบคือ คิดถูกวิธี คิดมีระเบียบ คิดมีเหตุผล และคิดเจ้ากุศล โดยแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 6 ระดับ คือ ไม่จริงเลย ไปจนถึง จริงที่สุด จำนวน 16 ข้อ คุณภาพของเครื่องมือพบว่า มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 263 - .765 และมีค่าความเชื่อมั่นแบบสอดคล้องภายในของแบบสอบถามโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ทั้งฉบับเท่ากับ .889

ตัวอย่าง

ฉันรู้ว่าปัญหาที่เกิดกับฉันต้นเหตุที่ต้องแก้คืออะไร

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2) แบบวัดแบบเลือกตอบ

ผจงจิต อินทสุวรรณ (2547) ได้สร้างแบบวัดเหตุผลในการคิด เพื่อใช้วัดการคิดแบบโยนิโสมนสิการ 7 วิธี คือ วิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย แบบแยกแยะส่วนประกอบ แบบอริยสัจแบบคุณโทษและทางออก แบบคุณค่าแท้-คุณค่าเทียม แบบเร้ากุศล และแบบวิภาษวาท สำหรับนิสิตชั้นปีที่ 1 ลักษณะแบบวัดเป็นแบบสถานการณ์แล้วให้เลือกตอบ แต่ละข้อเป็นสถานการณ์ในชีวิตประจำวันตามแนวคิดทั้ง 7 วิธีที่กล่าวมาแล้วโดยยึดเนื้อหา 4 เรื่อง คือ ทรัพยากร เงิน เวลา และสิ่งของเครื่องใช้ โดยมีคำตอบให้เลือกตอบ ถ้าตอบถูกให้ 1 คะแนน นอกนั้นให้ 0 คะแนน มีทั้งหมดจำนวน 20 ข้อ คุณภาพของเครื่องมือพบว่า มีค่าอำนาจจำแนกโดย t มีค่า t เท่ากับ $2.4 - 4.9$ ($\text{sig} = .000$) แบบสอบถามนี้มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .57

ตัวอย่าง

ถ้าอาจารย์ขอให้ประเมินตัวท่านเอง ท่านจะเลือกตามข้อใด

- ก. มองตนเองในทางดี และประเมินในแง่ดีเท่านั้น
- ข. มองตนเองในทางไม่ดีและประเมินในแง่ที่ตนบกพร่อง เพื่อนำมาแก้ไข
- ค. มองตนเองทั้งแง่ดีและไม่ดี และประเมินทั้งแง่ดีและไม่ดีตรงความเป็นจริง
- ง. พิจารณาตนเองว่ามีอะไรดีเป็นพิเศษบ้าง และนำเสนอหรือประเมินเพื่อให้เห็นว่าท่านมีความโดดเด่นในเรื่องใด

วัลนิกา ชลาภบาง (2548) สร้างแบบวัดความสามารถในการรู้จักคิดแบบโยนิโสมนสิการ 5 วิธี คือ วิธีคิดแบบแก้ปัญหา แบบแยกแยะส่วนประกอบ แบบสืบสาวเหตุปัจจัย แบบรู้คุณค่าแท้คุณค่าเทียม และแบบเห็นคุณโทษทางออก สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ลักษณะของแบบวัดมีสถานการณ์ จำนวน 4 สถานการณ์ และมีข้อคำถามให้ผู้ทำแบบทดสอบจะต้องคิดหาคำตอบตามขั้นตอนของกระบวนการคิดแบบโยนิโสมนสิการ โดยแต่ละข้อมีคำตอบให้เลือก 5 ตัวเลือก รวมคำถามทั้งหมด 24 ข้อ แต่ละข้อจะมีคำตอบที่ถูกต้องเพียงคำตอบเดียว ถ้าตอบถูกได้ 1 คะแนน ถ้าตอบผิดได้ 0 คะแนน คะแนนของแบบทดสอบคิดจากผลรวมของข้อที่ตอบถูกคุณภาพของเครื่องมือพบว่า มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 - .60 ค่าความยากตั้งแต่ .20 - .80 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับด้วยวิธีการสอบซ้ำเท่ากับ .71 และการหาความคงที่ภายใน (KR-20) เท่ากับ .62

ตัวอย่าง

จากการสำรวจของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติระหว่างปี 2537 - 2545 พบว่า คริวเรือนที่มีหนี้สินเพิ่มขึ้นจำนวน 10 ล้าน ครอบครัวโดยคริวเรือน

ในสังคมเมืองมีหนี้สินในระบบคือกู้ยืมผ่านสถาบันการเงินต่างๆ เพิ่มขึ้นแต่มีหนี้สินนอกระบบประเภท “กู้ออกแจกจ่ายรายวัน” ลดลง ขณะที่ครัวเรือนในสังคมชนบทมีหนี้สินนอกระบบเพิ่มขึ้นมากกว่าหนี้สินในระบบ ผลการสำรวจแสดงให้เห็นว่ายังมีรายได้น้อยก็ยังมีหนี้สินมากขึ้น ปัจจุบันจะเห็นได้ว่าสินค้าเงินผ่อนกับระบบเอาเงินไปใช้ก่อนแล้วค่อยๆ ผ่อนใช้เติบโตอย่างรวดเร็ว หากสังคมยังคงเป็นเช่นนี้ “เงินออม” ก็จะไม่มีความจำเป็นขึ้นเพราะการสร้างเงินออมจะต้องอาศัยทั้งระยะเวลาและการใช้จ่ายอย่างถูกต้องในแต่ละครั้งด้วยการยึดหลัก “การใช้จ่ายเป็น” ที่ประกอบด้วย

1. การใช้จ่ายแต่ละครั้งต้องให้ได้ประโยชน์คุ้มค่า
 2. เลือกใช้สินค้าทดแทน เช่น ใช้ของที่มีราคาถูกกว่า การไม่ยึดติดกับยี่ห้อหรือเลือกใช้สินค้าที่เกิดจากประโยชน์ในระยะยาวมากกว่า
 3. ไม่ใช้เงินเกิดรายได้เพราะจะเป็นหนี้ ยกเว้นการเป็นหนี้ที่ให้ผลตอบแทนในอนาคตสูงคุ้มค่า เช่น การกู้เงินซื้อที่อยู่อาศัย การกู้มาลงทุนซื้อเครื่องจักร เป็นต้น
 4. ใช้เงินให้เหลือเพื่อเก็บออมไว้สำหรับอนาคต
1. ข้อใดเป็นปัญหาสำคัญของสถานการณ์
 - ก. การไม่รู้จักรักรออม
 - ข. การใช้จ่ายที่ไม่ฉลาด
 - ค. ความยากจนของคนไทย
 - ง. ภาวะเศรษฐกิจของประเทศ
 - จ. การมีหนี้สินเพิ่มขึ้นของครัวเรือน

3) แบบวัดแบบอัตนัย

เพื่อนอารี วิเศษนคร (2549) ได้นำแบบวัดวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ 6 วิธี ได้แก่ วิธีคิดแบบเร้ากุศล แบบคุณโทษทางออก แบบรู้คุณค่าแท้คุณค่าเทียม แบบรู้เท่าทันธรรมชาติ (สามัญลักษณะ) แบบแก้ปัญหาหรืออริยสัจ และแบบจำแนกแจกแจงหรือวิภาษวาท สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษาที่สร้างขึ้นโดยรองศาสตราจารย์ ดร. อาภา จันทรสกุล มาใช้ในงานวิจัยของตนเอง แบบวัดมีลักษณะเป็นแบบอัตนัย ซึ่งมีสถานการณ์และให้เขียนคำพูดที่จะพูดกับคนในสถานการณ์นั้นๆ โดยใช้วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการตามที่กำหนดให้ จำนวน 6 ข้อ และมีสถานการณ์ให้ตอบแบบอัตนัยเช่นเดียวกัน แต่จะให้เลือกใช้วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการมา 2 วิธี จาก 6 วิธีคิด ในการพูดให้คำปรึกษากับคนในสถานการณ์นั้นๆ จำนวน 2 ข้อ รวมจำนวนข้อวัดทั้งหมด 8 ข้อ โดยแต่ละข้อจะมีเกณฑ์ในการตรวจให้คะแนน สถานการณ์ที่ 1 และ 6 คะแนนเต็ม

เท่ากับ 8 คะแนน สถานการณ์ที่ 2-5 คะแนนเต็มเท่ากับ 4 คะแนน รวมคะแนนทั้งฉบับเท่ากับ 64 คะแนน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88

ตัวอย่าง

สถานการณ์ 2 โชคชัยกับนันดาเป็นแฟนกันมาตั้งแต่เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เมื่อสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ ทั้งคู่ต้องแยกย้ายจากภูมิลำเนาเดิมมาอยู่หอพักของมหาวิทยาลัย เนื่องจากหอพักมีจำนวนห้องที่จำกัด เมื่อขึ้นชั้นปีที่ 3 เพื่อนๆ ของนันดาและโชคชัย ต่างก็จับคู่กันไปเช่าหอพักเอกชน เพื่อนบางคนก็พักอยู่กับเพื่อนผู้หญิง บางคนก็พักอยู่กับเพื่อนผู้ชายที่เป็นแฟนกัน โชคชัยต้องการให้นันดาไปเช่าหอพักอยู่กับเขาโดยเขารับจะเป็นผู้ออกค่าเช่าห้องให้เอง เนื่องจากฐานะที่บ้านนันดาค่อนข้างยากจน แม้แต่ค่าเล่าเรียนยังต้องกู้ยืมเงินกองทุนการศึกษา และปัจจุบันนันดาเองก็ต้องทำงานพิเศษที่ร้านอินเทอร์เน็ตเพื่อหารายได้ช่วยเหลือตัวเองเพิ่มเติมจากทุนที่ได้รับ โชคชัยบอกนันดาว่า “การที่คู่รักเช่าหออยู่ด้วยกันนั้น ไม่ใช่เรื่องเสียหายหรือผิดปกตินะอะไร ในปัจจุบันนี้ใครๆ ก็ทำกัน ดูอย่างวรรณุฒิกับนิภาเพื่อนสนิทของเราสิ เขาก็ยังเช่าหออยู่ด้วยกันเลย” นันดาอดคิดใจมากไม่สามารถตัดสินใจได้เพราะถ้าเธอเลือกไปเช่าหอพักอยู่กับโชคชัย พ่อแม่ของเธอซึ่งเป็นคนเคร่งครัดด้านประเพณีจะต้องเสียใจมาก และถ้าคนอื่นรู้เข้าจะเข้าใจว่าเธอชิงสุกก่อนห่าม แต่ถ้าเธอปฏิเสธไม่ไปเช่าหอพักอยู่กับโชคชัย เธอก็อาจต้องผิดใจกับโชคชัยที่เธอไม่ทำตามความต้องการของเขา เธอไม่รู้จะหาทางออกอย่างไรดี จึงมาขอคำแนะนำจากคุณซึ่งเป็นเพื่อนสนิท

คุณต้องการจงใจให้นันดาใช้วิธีคิดแบบเห็นคุณโทษทางออกในการแก้ปัญหา ดังกล่าวคุณจะพูดกับนันดาอย่างไร

จงเขียนคำพูดของคุณที่จะพูดกับนันดา

ชลธิดา ศรีภักดี (2558) สร้างแบบวัดโยนิโสมนสิการทั้ง 9 แบบ (ยกเว้นการคิดแบบวิภังษา) ขึ้นเอง จำนวน 18 ข้อ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีลักษณะเป็นแบบอัตนัย โดยแต่ละข้อมีสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวันของนักเรียน โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน (Scoring rubrics) แต่ละข้อมีระดับคะแนนที่ 0 – 4 คะแนน จำนวนข้อทั้งหมด 18 ข้อ คุณภาพของแบบวัดพบว่า มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .2905 - .7268 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8861 และเฉพาะในส่วนของการคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย มี 2 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกเท่ากับ .2180 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .3580 การคิดแบบรู้เท่าทันคุณโทษและทางออกมี 2 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกเท่ากับ .3739 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .538 การคิดแบบเฝ้ากุศล มี 2 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกเท่ากับ .4268 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .5813

ตัวอย่าง

เรื่อง เหมัญญิก

แพรวเป็นเหมัญญิกของห้อง มีหน้าที่รวบรวมเงินจากเพื่อนๆ เพื่อเก็บไว้เป็นค่าใช้จ่ายที่จำเป็น เช่น ค่าถ่ายเอกสาร ค่าหนังสือ และค่ากิจกรรม เป็นต้น ทุกเดือนแพรวจะเก็บเงินเพื่อนๆ ช่วงต้นเดือน เดือนละ 20 บาท หากใครจ่ายแล้วแพรวจะจดบันทึกไว้เพื่อเป็นหลักฐานซึ่งเงินเก็บสามารถใช้จ่ายได้เพียงพอภายใน 1 เดือน แต่ในระหว่างเดือนนี้เพื่อนมาขอเบิกเงินไปใช้จ่ายเรื่องต่างๆ อยู่บ่อยครั้ง และบางครั้งแพรวกำลังยุ่ง จึงให้เพื่อนหยิบเงินเก็บออกมาใช้ได้เลย ทำให้แพรวไม่ทราบเลยว่าใครเบิกเงินไปบ้าง เบิกเป็นจำนวนเท่าไร และนำไปทำอะไร เมื่อถึงคราวต้องใช้จ่ายค่าทำพานไหว้ครู แพรวจึงทราบว่าเงินเก็บไม่เพียงพอแล้ว ทั้งที่ยังไม่ถึงสิ้นเดือนแต่เงินก็หมดเสียแล้ว แพรวจึงจำเป็นต้องเก็บเงินเพื่อนๆ เพิ่มเติมก่อนครบกำหนด และทำให้เพื่อนๆ เกิดข้อสงสัยในตัวแพรว

จากสถานการณ์ดังกล่าวเกิดปัญหาใดขึ้น ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น และหากนักเรียนเป็นแพรวนักเรียนจะปฏิบัติตนอย่างไรเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาดังกล่าว

จากสถานการณ์ดังกล่าวเกิดปัญหาใดขึ้น ทำไมถึงเป็นเช่นนั้น

.....

หากนักเรียนเป็นแพรวนักเรียนจะ

.....

4) แบบวัดแบบผสม

ญาดา อัจจุกุล (2560) สร้างแบบวัดการคิดแบบโยนิโสมนสิการ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ทั้ง 9 แบบ (ยกเว้นการคิดแบบวิวิธภาพ) ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบผสม ระหว่างการเลือกตอบและการเขียนตอบในกรณีที่ต้องเลือกของคำตอบที่กำหนดให้ไม่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียน โดยมีการให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนนที่กำหนดไว้จาก 0 – 2 คะแนน คุณภาพของเครื่องมือวิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย (จำนวน 3 ข้อ) มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .510 - .590 และค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟา .726 คุณภาพของเครื่องมือการคิดแบบรู้ทันคุณโทษและทางออก (จำนวน 2 ข้อ) มีค่าอำนาจจำแนกเท่ากับ .468 และค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟา .634 คุณภาพของเครื่องมือการคิดแบบเร้ากุศล (จำนวน 3 ข้อ) มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .371 - .469 และค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟา .616

ตัวอย่าง

รถโดยสารสาธารณะ (การคิดแบบเร้ากุศล)

แตงโมเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ขึ้นรถประจำทางที่มีคนแน่นมาก แต่เธอโชคดีได้ที่นั่ง ระหว่างทางมีชายสูงอายุท่าทางไม่แข็งแรงขึ้นมายืนข้างๆ เธอ แตงโมรู้สึกอึดอัดอยากลุกให้ที่นั่ง แต่ก็ติดที่บ้านเธออยู่ไกลมาก

หากนักเรียนเป็นแตงโม นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก.พยายามช่วยมองหาที่ว่างให้ จะได้บอกให้เขาไปนั่ง (1 คะแนน)
- ข.นั่งตามปกติ เพราะเราเป็นผู้หญิงและยังเด็กกว่าอีกด้วย (0 คะแนน)
- ค.ลุกขึ้นยืนให้ที่นั่ง เพราะเรายังเด็กและแข็งแรงกว่า (2 คะแนน)
- ง.แก้งหลังหรือทำเป็นว่ามองไม่เห็น จะได้ไม่ต้องรับรู้และไม่รู้สึกอึดอัดใจ (0 คะแนน)

จ.อื่นๆ โปรดระบุในกระดาษคำตอบ

สำหรับการวัดการคิดแบบโยนิโสมนสิการของวัยรุ่นชายวัดได้จากแบบวัดการคิดที่ผู้วิจัยได้ปรับปรุงมาจากแบบวัดการคิด ซึ่งเป็นแบบวัดของ ญาดา อัจจุล (2560) โดยคัดเลือกเฉพาะวิธีการคิดที่เกี่ยวข้อง และสร้างข้อคำถามเพิ่มเติม ลักษณะของแบบวัดเป็นแบบสถานการณ์ และมีตัวเลือกให้เลือกตอบ 5 ตัวเลือก จำนวน 16 ข้อ จากนั้นให้นักเรียนเลือกตัวเลือกที่ตรงกับความคิดของนักเรียนมากที่สุด

2.1.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย วิธีคิดแบบสามัญลักษณ์ วิธีคิดแบบคุณโทษทางออก วิธีคิดแบบปลูกเร้ากุศล กับการให้อภัยผู้อื่นของวัยรุ่นชายตอนต้น

จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัย พบว่าม้งงานวิจัยที่ศึกษาวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการกับตัวแปรการให้อภัยผู้อื่นโดยตรงและการให้อภัยโดยรวม ตลอดจนตัวแปรที่มีลักษณะเชิงคุณธรรมเช่นเดียวกับการให้อภัยดังนี้

ชลธิดา ศรีภักดี (2558) ได้ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 จังหวัดลำพูน: การศึกษาบนรากฐานพุทธธรรม โดยนำวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการทั้ง 9 แบบ (ยกเว้นการคิดแบบวิภาษวาท) ว่ามีความเกี่ยวข้องกับการมีจิตสาธารณะหรือไม่ ทั้งนี้จิตสาธารณะในงานวิจัยนี้มีความหมายในลักษณะของการสนับสนุน ช่วยเหลือ เสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อส่วนรวม ตลอดจนการช่วยพัฒนาสังคม ดูแลรักษาและเคารพต่อการใช้สิ่งของสาธารณะ จะเห็นได้ว่าจิตสาธารณะเป็นตัวแปรในเชิงคุณธรรม เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมไม่เห็นแก่ส่วนตน เช่นเดียวกับการให้อภัยผู้อื่น ถ้าบุคคลคิดถึงแต่ตัวเองการให้อภัยก็ไม่อาจเกิดขึ้นได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่าตัวแปรจิตสาธารณะและการให้อภัยมีความเกี่ยวข้องกันจึงได้นำมาอ้างอิง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา

ในส่วนของนักเรียนโรงเรียนระบบปกติ จำนวน 200 คน ผลการศึกษาพบว่า การคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย แบบคุณโทษทางออก แบบปลูกเร้ากุศล มีความสัมพันธ์กับจิตสาธารณะ และพบว่าวิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัยและแบบคุณโทษทางออกเป็นตัวแปรที่ร่วมกับตัวแปรอื่นๆ ในการทำนายการมีจิตสาธารณะของนักเรียน

ภัทรพร จำรัสเลิศสมฤทธิ (2555) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลของการให้คำปรึกษากลุ่มต่อการให้อภัยผู้อื่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนจันทร์ประดิษฐารามวิทยาคม ซึ่งได้ทำการทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 74 คน การให้คำปรึกษากลุ่มประกอบด้วยผู้วิจัยสร้างความสัมพันธ์ภาพโดยใช้กิจกรรม “มารู้จักว่าฉันคือใคร” ให้แต่ละคนแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้สึก และใช้ความสัมพันธ์ทำให้นักเรียนเกิดความไว้วางใจ ใช้เทคนิคตระหนักรู้ในตนเอง เพื่อให้นักเรียนรู้จักอารมณ์ของตนเอง จากนั้นให้นักเรียนพิจารณาข้อดีและข้อเสียของอารมณ์โกรธ ซึ่งสอดคล้องกับวิธีคิดแบบคุณโทษทางออก และมีกิจกรรมให้นักเรียนเรียนรู้จากต้นแบบที่ดี ผลวิจัยพบว่า ภายหลังจากการให้คำปรึกษากลุ่มนักเรียนมีการให้อภัยผู้อื่นสูงขึ้น

สวณีย์ สุขเจริญ (2553) ได้ศึกษาผลของการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อจัดการความโกรธของวัยรุ่น จำนวน 15 คน เป็นวิธีการที่ผู้ให้คำปรึกษาช่วยให้วัยรุ่นจัดการความโกรธได้อย่างเหมาะสม โดยมีขั้นตอนหนึ่งในนั้นคือให้วัยรุ่นสำรวจผลเสียจากอารมณ์โกรธตามสภาพเป็นจริง ตลอดจนถึงแนวทางจัดการความโกรธอย่างเหมาะสมซึ่งจะเห็นได้ว่ามีลักษณะเช่นเดียวกับการคิดแบบคุณโทษทางออก ผลการวิจัยพบว่า วัยรุ่นมีการระงับความโกรธที่เหมาะสมสูงกว่าก่อนการทดลอง และวัยรุ่นสามารถหาแนวทางที่เหมาะสมเพื่อระงับความโกรธได้

ญาดา อัจจิกุล (2560) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการคิดแบบโยนิโส มนสิการและความมีกัลยาณมิตรกับการให้อภัย ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 583 คน ผลวิจัยพบว่าวิธีคิดแบบสามัญลักษณ์ แบบคุณโทษทางออก และ แบบปลูกเร้ากุศล มีความสัมพันธ์กับการให้อภัยคนอื่น และพบว่าวิธีคิดแบบสามัญลักษณ์เป็นตัวแปรทำนายที่สำคัญตัวหนึ่งในการทำนายการให้อภัยผู้อื่น

นอกจากนี้ยังมีการวิจัยที่ศึกษาในตัวแปรที่ใกล้เคียงกับวิธีคิดแบบปลูกเร้ากุศลซึ่งก็คืองานวิจัยที่ศึกษาการมองโลกในแง่ดี โดยการมองโลกในแง่ดีในที่นี้หมายถึงการคาดหวังที่มีต่อสิ่งแวดล้อมที่มีการผ่านชีวิตในลักษณะที่เป็นเชิงบวก ซึ่งเป็นงานวิจัยของ Changqing Li (2019) ได้ศึกษาการมองโลกในแง่ดีและการให้อภัยของครูโรงเรียนมัธยมในเขตนาซี ได้ทำการสำรวจครูมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 3,786 คน ผลการวิจัยพบว่า การมองโลกในแง่ดีมีความสัมพันธ์กับ

การให้อภัยผู้อื่น ตลอดจนมีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับตัวแปรความคิด แม้ว่าจะไม่ใช่การศึกษาการคิด โยนิโสมนสิการโดยตรงแต่ก็สะท้อนให้เห็นถึงว่าการคิดมีความเกี่ยวข้องกับการให้อภัย ดังเช่นงาน ของ Hong, Ding, Fu, & Jiang (2020) ได้ศึกษาอิทธิพลการคิดแบบประนีประนอมที่มีผลต่อการ ให้อภัยของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้นในประเทศจีน จำนวน 1,009 คน ผลการวิจัยพบว่า การคิดแบบ ประนีประนอมมีผลต่อการให้อภัยต่อการตัดสินใจ

จากงานวิจัยที่ผู้วิจัยได้ทบทวนมา ผู้วิจัยจึงคาดการณ์ว่า การคิดแบบ โยนิโสมนสิการทั้ง 4 แบบสามารถทำนายการให้อภัยผู้อื่นของวัยรุ่นชายตอนต้นได้

2.2 การรับรู้การมีกัลยาณมิตร

2.2.1 ความหมายของการรับรู้การมีกัลยาณมิตร

ท่าน สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตฺโต) (2563) ได้กล่าวว่า ปรโตโฆสะ หมายความว่า เป็นเสียงที่ดังงาม ถูกต้อง มีเหตุผล ประโยชน์ ที่เกิดจากความรักปรารถนาดี ซึ่งเกิด จากคนที่เห็นธรรม เป็นคนดี หรือเป็นบัณฑิต ซึ่งจะชักนำแต่สิ่งดีงามให้กับผู้อื่น กัลยาณมิตรไม่ได้ หมายถึงเพียงเพื่อนที่ดีอย่างเดียว แต่หมายถึงใครก็ตามที่มีคุณสมบัติที่จะสั่งสอน แนะนำ ชักจูง ชี้แจง ช่วยบอกช่องทาง หรือเป็นตัวอย่างให้ผู้อื่นดำเนินไปในทางที่ถูกต้อง โดยมีความหมาย ครอบคลุมหลายคนเช่น พ่อ แม่ ครู อาจารย์ เป็นต้น ส่วนในระบบการศึกษาอบรม การมี กัลยาณมิตรจะมีความหมายครอบคลุมทั้งตัวบุคคลผู้อบรมสั่งสอนเช่น พ่อแม่ ครู อาจารย์ เป็นต้น ทั้งคุณสมบัติของผู้สอน ทั้งหลักการ วิธีการ อุดมคติต่างๆ ในการสอน และการจัดดำเนินการต่างๆ ทุกอย่าง ที่ผู้มีหน้าที่ในการศึกษาจะพึงจัดทำ เพื่อให้การศึกษาของบุคคลได้ผลดีตลอดจนหนังสือ สื่อมวลชน บุคคลตัวอย่าง เช่น มหาบุรุษ หรือผู้ประสบความสำเร็จโดยธรรม และสิ่งแวดล้อมทาง สังคมทั้งหลายที่ดังงาม เป็นประโยชน์ เท่าที่จะเป็นองค์ประกอบภายนอกในกระบวนการพัฒนา ปัญญานั้นได้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546) ได้ให้ความหมายของ กัลยาณมิตร หมายถึง บุคคลหรือสิ่งที่จะเกื้อกูล สนับสนุน ส่งเสริม เป็นแบบอย่างที่ดีในการพัฒนา ชีวิต ในการบรรลุถึงเป้าหมาย

ฉัชศุภางค์ สารมาศ (2562) ได้ให้ความหมายของกัลยาณมิตรว่า คือมิตรแท้ มีใจดี มีความจริงใจ คบหากันด้วยความบริสุทธิ์ใจ เป็นบุคคลผู้คบหาสมาคมแล้วทำให้มีแต่ ความสุขความเจริญ

ดังนั้นจึงพอจะสรุปได้ว่ากัลยาณมิตรหมายถึงบุคคลที่ชักนำสิ่งที่ดีให้ผู้อื่น มี คุณสมบัติที่สั่งสอน แนะนำ ชักจูง สนับสนุน ช่วยบอกช่องทาง หรือเป็นตัวอย่างหรือแบบอย่างให้ ดำเนินไปในทางที่ถูกต้อง เป็นมิตรแท้ คบหากันด้วยความบริสุทธิ์ใจ

กัลยาณมิตรที่ได้ศึกษาในงานวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ครู ผู้ปกครอง เพื่อน ผู้วิจัยจึงได้หาข้อมูลสำหรับสนับสนุนกัลยาณมิตรทั้ง 3 กลุ่ม สำหรับการวิจัยครั้งนี้ศึกษากับวัยรุ่นชายตอนต้น ประณต คำฉิม (2549) ได้กล่าวถึงโลกทางสังคมของเด็กและวัยรุ่น ไว้ดังนี้ วัยเด็กมีโลกทางสังคมอยู่ 3 อย่างคือ ครอบครัว โรงเรียน และเพื่อนบ้าน แต่เมื่อเข้าสู่วัยรุ่นจะมีการขยายตัวไปถึงกลุ่มอื่นๆ เช่น กลุ่มเพื่อน ชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มเพื่อนเป็นกลุ่มที่มีอิทธิพลต่อโลกทางสังคมของวัยรุ่นมาก วัยรุ่นไม่เพียงแต่จะใช้เวลาอย่างมากกับกลุ่มเพื่อนมากกว่ากลุ่มอื่นๆ เท่านั้น แต่อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนยังได้กลายมาเป็นแรงผลักดันทางสังคมที่เข้มแข็งที่สุดในชีวิตของเขาอีกด้วย เช่นเดียวกันกับ อัจฉรา สุขารมณ (2544) ได้กล่าวว่า ครอบครัวได้เป็นสถาบันแรกที่สำคัญต่อการพัฒนาเจริญเติบโตในทุกๆ ด้านของเด็กระหว่างพ่อ แม่ ลูก มีความสำคัญมาก พ่อเน้นว่าเป็นบุคคลสำคัญที่สุดในการนำครอบครัวไปสู่ความสุขและมีอนาคตที่มั่นคง พ่อมีบทบาทที่สำคัญต่อครอบครัวโดยเฉพาะการอบรมเลี้ยงดูลูก บทบาทด้านการเป็นต้นแบบให้กับลูก พ่อมีความสำคัญเพราะเป็นต้นแบบที่น่าศรัทธาของลูก บุคลิกลักษณะของคนเราส่วนมากไม่ได้รับการถ่ายทอดจากพ่อแม่โดยตรง แต่เป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ เมื่อเด็กเจริญเติบโตเด็กเรียนรู้จากสภาพแวดล้อมรอบด้านการเรียนรู้ส่วนหนึ่งเกิดจากการเลียนแบบต้นแบบที่มีความหมาย ความสำคัญและน่าเลียนแบบที่สุดก็คือพ่อแม่นั่นเอง และจากทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของของแบเนดูรา (Bandura, 1956) กล่าวว่าบุคคลสามารถเรียนรู้ด้วยการเลียนแบบด้วยการซึมซับสารสนเทศเก็บไว้ในตน เมื่อสังเกตการกระทำอันเป็นตัวอย่างจากบุคคลใกล้ชิด ได้แก่ คนในครอบครัว ผู้เลี้ยงดู เมื่อเข้าโรงเรียนก็จะมี การเรียนรู้จากครู เพื่อน เป็นต้น การเรียนรู้ทางสังคมของเด็กกว้างขวางขึ้นทำให้พฤติกรรมทางสังคมจะถูกปรับเปลี่ยนไปตามสิ่งแวดล้อมใหม่ ดังนั้นการที่เด็กจะมีพฤติกรรมทางสังคมที่พึงปรารถนา พ่อแม่ หรือผู้ปกครอง และครู ต้องร่วมมือกันในการเป็นต้นแบบที่ดีแก่เด็ก

2.2.2 คุณสมบัติของการรับรู้การมีกัลยาณมิตร

ท่าน สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตฺโต) (2563) ได้กล่าวว่า กัลยาณมิตร เป็นสิ่งที่น่าคบหา เพราะเป็นคนดี ซึ่งการเป็นคนดีแท้จะมีธรรมของสัตบุรุษ เรียกว่า สปัจริยธรรม 7 ประการ ดังนี้

- 1) ธัมมัญญตา (รู้หลักและรู้จักเหตุ) คือ รู้หลักความจริงของธรรมชาติ รู้ว่าต้องทำอะไร ปฏิบัติอะไร อย่างไร ต้องศึกษาอะไรบ้าง และต้องมีความรู้ในหน้าที่ของตน
- 2) อตถัญญตา (รู้ความมุ่งหมายและรู้จักผล) คือ รู้ความหมายและความมุ่งหมายของหลักธรรม กฎเกณฑ์ รู้ว่าจะต้องศึกษาเรื่องนั้นๆ ไปเพื่ออะไร

3) อัตตัญญูตา (รู้จักตน) คือ รู้ฐานะ ภาวะ เพศ กำลัง ความรู้ ความถนัด ความสามารถ ของตนตามความเป็นจริง เพื่อปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสม

4) มัตตัญญูตา (รู้จักประมาณ) คือ รู้จักความพอเหมาะพอดี เช่น รู้จักความพอเหมาะในการบริโภค ใช้จ่ายสินค้า

5) กาลัญญูตา (รู้จักกาล) เช่น รู้ว่าเวลาไหนควรทำอะไร รู้จักเวลาเรียน ทำงาน เวลาพักผ่อน

6) ปริสัณญูตา (รู้จักชุมชน) คือ รู้จักถิ่น รู้จักมารยาท ระเบียบวินัย ขนบธรรมเนียม ประเพณี

7) ปุคคลัญญูตา (รู้จักบุคคล) คือ รู้ความแตกต่างระหว่างบุคคล จากลักษณะนิสัย ความสามารถและคุณธรรม เพื่อปฏิบัติต่อผู้อื่นได้ถูกต้อง

นอกจากนี้ ผู้เป็นกัลยาณมิตรควรมีคุณสมบัติที่เรียกว่ากัลยาณมิตรธรรม 7 ประการ ซึ่งเป็นคุณสมบัติของมิตรดีหรือมิตรแท้ เมื่อคบหรือเข้าหาแล้วจะเป็นเหตุให้เกิดความดีงามและความเจริญ ดังนี้ สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตฺโต) (2563)

1) ปิโย (น่ารัก) คือ เข้าถึงจิตใจ สร้างความสนิทสนม เป็นกันเอง ชวนใจให้อยากเข้าไปปรึกษาได้ตาม

2) ครุ (น่าเคารพ) คือ มีความประพฤติสมควรแก่ฐานะ ทำให้เกิดความรู้สึกอบอุ่นใจ เป็นที่พึ่งได้และปลอดภัย

3) ภาวนีโย (น่าเจริญใจ) คือ มีความรู้จริง ทรงภูมิปัญญาอย่างแท้จริง และเป็นผู้ฝึกฝนปรับปรุงตนอยู่เสมอ เป็นที่น่ายกย่อง ควรเอาเป็นแบบอย่าง สามารถอ้างถึง รำลึกถึงด้วยความซาบซึ้ง มั่นใจ และภาคภูมิใจ

4) วัตตา (รู้จักพูดให้ได้ผล) คือ พูดเป็น รู้จักชี้แจงให้เข้าใจ รู้ว่าเมื่อไรควรพูดอะไร อย่างไร คอยให้คำแนะนำว่ากล่าว ตักเตือน เป็นที่ปรึกษาที่ดี

5) วจนักขโม (ทนต่อถ้อยคำ) คือ พร้อมที่จะรับฟังคำปรึกษาหรือข้อคำถามแม้จะจุกจิก ตลอดจนคำล่วงเกิน และคำตักเตือน วิพากษ์วิจารณ์ต่าง ๆ สามารถอดทนฟังได้ ไม่เบื่อง่าย ไม่เสียอารมณ์

6) คัมภีริญจะ กะถัง กัตตา (แถลงเรื่องเล่าได้) คือ กล่าวชี้แจงเรื่องต่าง ๆ ที่ลึกซึ้งซับซ้อนให้เข้าใจได้ และสอนผู้อื่นให้ได้เรียนรู้เรื่องราวที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นไป

7) โน จัฏฐาเน นิโยชเย (ไม่ชักนำในอุจฺฐาน) คือ ไม่ชักจูงไปทางเสื่อมเสียหรือไม่สมควร

ดังนั้น กัลยาณมิตร ในการวิจัยนี้ซึ่งได้หมายถึง ผู้ปกครอง ครู และเพื่อนของวัยรุ่นชายตอนต้นระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีคุณสมบัติดังนี้

1) เป็นผู้ที่เข้าถึงจิตใจ ให้ความสนิทสนมเป็นกันเอง และเมื่อมีปัญหาทำให้นึกถึงอยากเข้าไปปรึกษา

2) เป็นผู้ที่มีความประพฤติเหมาะสมกับบทบาทของตน เมื่ออยู่ใกล้รู้สึกอบอุ่นใจปลอดภัย และเป็นที่พักพิงได้

3) เป็นผู้มีความรู้จริง หมั่นฝึกฝนและปรับปรุงตน น่ายกย่องและเอาเป็นแบบอย่าง

4) เป็นผู้สามารถพูดชี้แจงให้ผู้อื่นเข้าใจได้ รู้ว่าเมื่อไหร่ควรพูดอย่างไร และสามารถใช้คำพูดในการให้คำแนะนำ ว่ากล่าวตักเตือน และเป็นທີ່ปรึกษาที่ดีได้

5) เป็นผู้พร้อมรับฟังคำปรึกษา คำถามจุกจิก คำล่วงเกิน คำตักเตือน หรือการวิพากษ์วิจารณ์ได้โดยไม่อารมณ์เสีย ไม่เบื่อหน่าย

6) เป็นผู้ที่สามารถสอนและชี้แจงเรื่องราวต่างๆ ที่มีความลึกซึ้ง ชับซ้อนให้ผู้อื่นเข้าใจได้

7) เป็นผู้ที่ไม่พาผู้อื่นไปในทางที่เสื่อมเสีย

นอกจากนี้ท่าน สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตฺโต) (2563) ได้กล่าวถึงความสำคัญของกัลยาณมิตรดังนี้ 1) การคบคนดีมีปัญญา จะนำชีวิตไปสู่สิ่งที่ดีงาม 2) ทำให้บรรลุมิตรธรรมมกัตถะ (ประโยชน์ต่อโลกนี้) 3) ทำให้เกิดการพัฒนาตัวเอง 4) ทำให้พึ่งพาตัวเองได้ และ 5) การมีและเป็นกัลยาณมิตรเป็นสิ่งแรกๆ ที่เอื้อต่อการพัฒนาทุกด้าน

2.2.3 การวัดการรับรู้การมีกัลยาณมิตร

จากการประมวลงานวิจัยในอดีต พบว่ามีการวัดกัลยาณมิตรโดยใช้แบบวัดที่มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า ดังนี้

ฉัตรชัย เสนสาย (2556) ได้สร้างแบบวัดกัลยาณมิตร 3 กลุ่ม คือ ผู้ปกครอง เพื่อน และครู สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 6 ระดับ ตั้งแต่จริงที่สุดถึงไม่จริงเลย จำนวน 42 ข้อ และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .93

ตัวอย่างข้อคำถาม มีดังนี้

0. พ่อแม่ฉันให้ความเป็นกันเองสนิทสนมกับฉัน

00. เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ด้านความรู้วิชาการ

ชลธิดา ศรภักดี (2558) ได้สร้างแบบสอบถามฉันกับคนรอบข้างสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเพื่อวัดตัวแปรกัลยาณมิตรจากผู้ปกครอง เพื่อน ครู และสื่อ จำนวน 56 ข้อ ทั้งนี้ลักษณะของแบบวัดเป็นมาตราประมาณค่า 6 ตั้งแต่จริงที่สุดถึงไม่จริงเลย แบบสอบถามมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .220 - .630 มีค่าความเชื่อมั่นแบบแอลฟาทั้งฉบับเท่ากับ .947

ตัวอย่างข้อวัด

0. ผู้ปกครองให้กำลังใจฉันเสมอ เมื่อฉันท้อแท้ (ความถี่ผู้ปกครองเป็นกัลยาณมิตร)

00. เพื่อนของฉันทำเรื่องเสียและผิดกฎระเบียบของโรงเรียน (ความถี่เพื่อนเป็นกัลยาณมิตร)

000. ครูของฉันให้ความรักและเอาใจใส่ต่อลูกศิษย์ (ความถี่ครูเป็นกัลยาณมิตร)

0000. เนื้อหาในสื่อทำให้ฉันรู้สึกดีถึงเครือข่ายอยู่บ่อยครั้ง (ความถี่สื่อเป็นกัลยาณมิตร)

ญาดา อัจจิกุล (2560) ได้พัฒนาแบบวัดกัลยาณมิตรเพื่อใช้วัดนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งมีการปรับเนื้อหาและตัดข้อคำถามบางข้อจากแบบวัดของ ชลธิดา ศรภักดี (2558) มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .124 - .741 มีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาในแต่ละด้านของแบบวัดตั้งแต่ .744 ถึง .923

ตัวอย่างดังนี้

0. ผู้ปกครองมีความเข้าใจฉัน ทำให้ฉันมีความสุขและสบายใจ

00. ผู้ปกครองให้ความสนิทสนมเป็นกันเองกับฉัน ทำให้ฉันอยากเข้าไปปรึกษาเมื่อมีปัญหา

สำหรับการวัดการรับรู้การมีกัลยาณมิตรของนักเรียน ผู้วิจัยได้ใช้แบบวัดของ ญาดา อัจจิกุล (2560) โดยคัดเลือกเฉพาะกลุ่มกัลยาณมิตรที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ผู้ปกครอง ครู และเพื่อน โดยลักษณะของแบบวัดเป็นมาตราประมาณค่า 6 ระดับ จากจริงที่สุดถึงไม่จริงเลย

2.2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องการรับรู้การมีกัลยาณมิตรกับการให้อภัยผู้อื่นของวัยรุ่นชายตอนต้น

จากการทบทวนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้การมีกัลยาณมิตรกับการให้อภัยผู้อื่นโดยตรงยังมีน้อย ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาตัวแปรอื่นที่ใกล้เคียงกับการให้อภัยผู้อื่น

ฉัตรชัย เสนสาย (2556) ศึกษาอิทธิพลของกัลยาณมิตร ต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า กัลยาณมิตรมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบด้านการเป็นกัลยาณมิตรของครูสูงสุด รองลงมาคือผู้ปกครอง และพบว่า มีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของนักเรียน

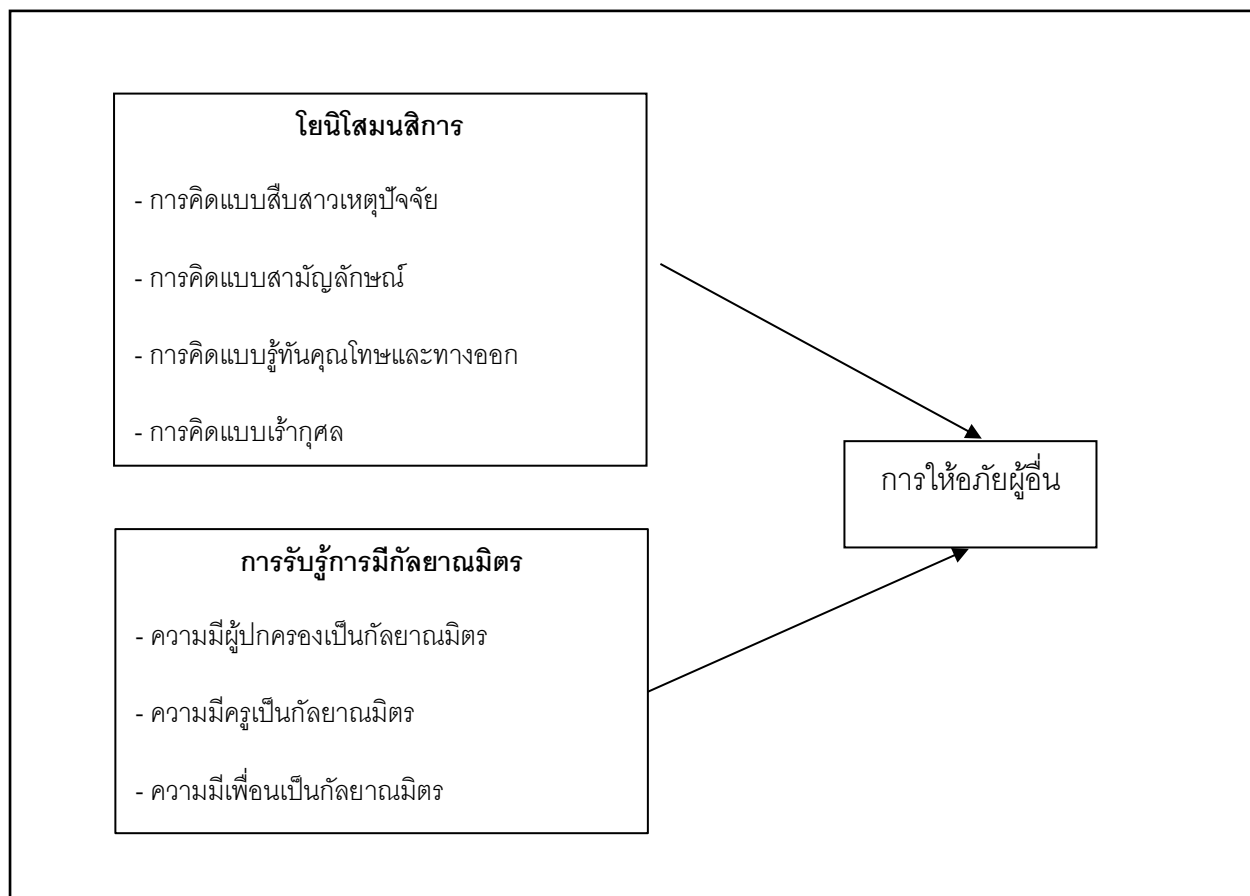
ชลธิดา ศรภักดี (2558) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า ครูและผู้ปกครองเป็นกัลยาณมิตรมีอิทธิพลต่อจิตสาธารณะของนักเรียน

ญาดา อัจจิกุล (2560) ได้ศึกษาความมีกัลยาณมิตรกับการให้อภัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า ตัวแปรความมีกัลยาณมิตรจากผู้ปกครองและครู ที่สามารถทำนายการให้อภัยผู้อื่นของนักเรียนได้ และพบว่าความเป็นกัลยาณมิตรจากผู้ปกครองและครูเป็นตัวแปรสำคัญที่สามารถทำนายการให้อภัยโดยรวมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นได้

จากงานวิจัยที่ผู้วิจัยได้ทบทวนมา ผู้วิจัยจึงคาดการณ์ว่า การรับรู้การมีกัลยาณมิตรจากผู้ปกครอง ครู และ เพื่อน สามารถทำนายการให้อภัยผู้อื่นของวัยรุ่นชายตอนต้นได้

3. กรอบแนวคิดในงานวิจัย

ผู้วิจัยได้นำหลักพุทธธรรมมาเป็นกรอบแนวคิดครั้งนี้ หลักพุทธธรรมได้กล่าวถึงการดำเนินชีวิตและการใช้ชีวิตของบุคคลในการแสดงออกทั้ง กาย วาจา ใจ ควรไปในทางที่ดีงามซึ่งการดำเนินการที่ถูกต่อนั้นจะต้องคิดเป็นหรือการมีสัมมาทิฐิ ซึ่งสามารถเกิดขึ้นได้จากปัจจัย 2 ปัจจัย คือ 1) ปัจจัยภายใน เรียกว่า โยนิโสมนสิการ โดยการวิจัยนี้ได้ศึกษาการคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย สามัญลักษณ์ คุณโทษทางออก และเร้ากุศล และ 2) ปัจจัยภายนอกคือ การรับรู้การมีกัลยาณมิตร โดยการวิจัยนี้ได้ศึกษากัลยาณมิตรจากผู้ปกครอง ครู และเพื่อน ในการทำนายการให้อภัยผู้อื่นซึ่งเป็นการดำเนินชีวิตที่ดีงามของวัยรุ่นชายตอนต้นโดยมีกรอบแนวคิดดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

4. สมมติฐานในการวิจัย

การคิดแบบโยนิโสมนสิการ ได้แก่ การคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย การคิดแบบสามัญลักษณะ การคิดแบบรู้ทันคุณโทษและทางออก การคิดแบบเร้ากุศล และความมีกัลยาณมิตร ได้แก่ ความเป็นผู้ปกครองเป็นกัลยาณมิตร ความเป็นครูเป็นกัลยาณมิตร ความเป็นเพื่อนเป็นกัลยาณมิตร สามารถร่วมกันทำนายการให้ภัยผู้อื่นของวัยรุ่นชายตอนต้นได้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ วิทยาลัยตอนต้นในโรงเรียนเอกชนชายล้วนแห่งหนึ่ง จำนวน 427 คน ปีการศึกษา 2564

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้มาจากเป็นวิทยาลัยตอนต้นที่อยู่ในโรงเรียนเอกชนชายล้วนแห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งได้มาจากการเลือกกลุ่มตัวอย่างตามสะดวก โดยเป็นโรงเรียนที่ผู้วิจัยได้รับความร่วมมือในการเก็บข้อมูลและวิทยาลัยตอนต้นอาชีวศึกษาเพื่อตอบแบบวัด และผู้วิจัยมีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลซึ่ง Hair et al. (2014) กล่าวว่า การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณโดยทั่วไปกลุ่มตัวอย่างควรมีจำนวนอย่างน้อย 15 ถึง 20 คน ต่อ 1 ตัวแปรอิสระ ดังนั้นในงานวิจัยนี้มีตัวแปรต้นที่ศึกษาจำนวน 7 ตัว ผู้วิจัยจึงควรมีกลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย 140 คน ผู้วิจัยจึงกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 175 คน โดยเพิ่มอีกร้อยละ 25 หากว่ามีความคลาดเคลื่อนจากการตอบแบบวัดที่ไม่สมบูรณ์จะได้ยังคงมีขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ยังเพียงพอต่อการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย และเมื่อผู้วิจัยได้มีตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบวัด พบว่า มีจำนวน 174 คน ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนี้มีจำนวน 174 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีจำนวน 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เรื่องทั่วไปของฉัน

ตอนที่ 2 แบบวัดฉันกับผู้อื่น ใช้วัดตัวแปรการให้อภัยผู้อื่น

ตอนที่ 3 แบบวัดการคิดของฉันทน์ ใช้วัดตัวแปรการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ประกอบด้วย 4 วิธีคิด ได้แก่ การคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย การคิดแบบสามัญลักษณ์ การคิดแบบคุณโทษทางออก และ การคิดแบบเจ้ากุศล

ตอนที่ 4 แบบวัดฉันทน์กับบุคคลรอบข้าง ใช้วัดตัวแปรการรับรู้การมีกัลยาณมิตร ได้แก่ ผู้ปกครอง ครู และ เพื่อน

รายละเอียดของเครื่องมือ มีดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 เรื่องทั่วไปของฉันทน์

เป็นการสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับระดับชั้นการศึกษาและอายุ

ตอนที่ 2 แบบวัดฉันทน์กับผู้อื่น

สำหรับการวัดการให้อภัยผู้อื่น ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง โดยลักษณะแบบประเมินแต่ละข้อมีลักษณะคำตอบเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 6 ระดับ คือ ไม่จริงเลย ไม่จริง ค่อนข้างไม่จริง ค่อนข้างจริง จริง จริงที่สุด จำนวน 21 ข้อ

ตัวอย่างแบบวัดฉันทน์กับผู้อื่น มีดังต่อไปนี้

	ข้อคำถาม	ระดับความเป็นจริง					
		ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด
0.	ฉันต้องการเอาคืนผู้ที่เคยมาทำร้ายฉัน						
00.	ฉันสามารถพูดคุยอย่างจริงจังกับคนที่เคยทำไม่ดีกับฉันได้						

เกณฑ์การให้คะแนน

ผู้วิจัยมีเกณฑ์ในการตรวจให้คะแนนดังนี้ถ้าเป็นคำถามด้านบวก ไม่จริงเลย ให้ 1 คะแนน ไม่จริง ให้ 2 คะแนน ค่อนข้างไม่จริง ให้ 3 คะแนน ค่อนข้างจริง ให้ 4 คะแนน จริง ให้ 5 คะแนน จริงที่สุด ให้ 6 คะแนน ถ้าข้อคำถามทางลบให้คะแนนกลับกัน โดยที่วัยรุ่นชายตอนต้นตอบได้คะแนนจากแบบวัดมากกว่า แสดงว่าเป็นวัยรุ่นชายตอนต้นที่มีการให้อภัยมากกว่าวัยรุ่นชายตอนต้นที่ตอบได้คะแนนจากแบบวัดน้อยกว่า

การแปลผลคะแนน ผู้วิจัยให้เกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ยของคะแนน เป็น 3 ระดับ ดังนี้

1.00 - 2.49 หมายถึง วัยรุ่นชายตอนต้นมีการให้อภัยผู้อื่นน้อย

2.50 - 4.49 หมายถึง วัยรุ่นชายตอนต้นมีการให้อภัยผู้อื่นปานกลาง

4.50 - 6.00 หมายถึง วัยรุ่นชายตอนต้นมีการให้ภัยผู้อื่นมาก

ตอนที่ 3 แบบวัดการคิด

สำหรับแบบวัดการคิดผู้วิจัยได้ปรับปรุงมาจากแบบวัดการคิด ซึ่งเป็นแบบวัดของ ญาดา อัจจุกุล (2560) โดยคัดเลือกรายข้อที่เป็นเฉพาะวิธีการคิดที่เกี่ยวข้องและนำมาปรับปรุง สถานการณ์ รวมถึงมีการสร้างข้อคำถามเพิ่มเติมเพื่อให้มีความเหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็น วัยรุ่นชายตอนต้น ลักษณะของแบบวัดเป็นแบบสถานการณ์และมีตัวเลือกให้เลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 18 ข้อ

ตัวอย่างแบบวัดการคิด มีดังนี้

0. มือถือใหม่ของวุฒิ (การคิดแบบสามัญลักษณ์)

ในวันเปิดเทอมวันแรก วุฒิได้พกมือถือใหม่มาโรงเรียนซึ่งวุฒิซื้อด้วยเงินเก็บของตัวเอง เพื่อนๆ เห็นแล้วก็ตื่นเต้นและมาดูกันใหญ่ ปลื้มจึงเดินมาหาวุฒิแล้วพูดกับวุฒิว่า “ขอยืมมือถือใหม่ไปเล่นได้ไหม” วุฒิก็ตอบให้ เมื่อปลื้มยื่นมือออกไปเพื่อรับมือถือ เมื่อมือถือตกมาที่มือของ ปลื้ม ปรากฏว่ามือถือลื่นหลุดจากมือไปหล่นตกพื้น วุฒิกับปลื้มต่างมองหน้ากันและต่างหยิบมือถือขึ้นในจังหวะเดียวกัน ก็พบว่ามือถืออกระจกร้าว ปลื้มรีบยกมือไหว้ขอโทษวุฒิและพูดว่า “ขอโทษเพื่อน เราไม่ได้ตั้งใจ มือถือใหม่มากจนลื่นหลุดมือ เราจะชดใช้อะไรได้บ้าง”

จากสถานการณ์ดังกล่าว หากนักเรียนเป็นวุฒิ นักเรียนจะอย่างไรต่อปลื้ม เพราะเหตุใด

ก. ขอบคุณปลื้มที่แสดงความรับผิดชอบและบอกว่า เข้าใจว่าปลื้มไม่ได้ตั้งใจทำ วุฒิจะเอามือถือไปเข้าศูนย์เมื่อทราบค่าใช้จ่ายค่อยมาตกลงกันอีกที (2 คะแนน)

ข. ก็ไม่ได้ให้ปลื้มชดใช้อะไรเพราะมือถือมันลื่นจริง เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นแล้ว

ถึงวันนี้ปลื้มไม่ทำหล่นก็อาจเป็นตัวเองที่ทำลื่นหลุดมือได้ (2 คะแนน)

ค. ให้ปลื้มชดใช้ค่าซ่อมกระจกร้าวและต่อว่าปลื้มที่รับไม่ดีเองแล้วไปโทษว่ามือถือลื่น ไม่น่าให้ปลื้มยืมเลย (1คะแนน)

ง. ให้ปลื้มชดใช้ด้วยการซื้อมือถือใหม่แทนนั้นเพราะถึงซ่อมไปก็เป็นของที่มีตำหนิ มาก่อน (0 คะแนน)

ผู้วิจัยมีเกณฑ์ในการตรวจให้คะแนนของวิธีคิดทั้ง 4 แบบ ดังนี้

เกณฑ์การให้คะแนนวิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย

ระดับคะแนน ระดับการเลือกตอบ

ให้ 0 คะแนน ไม่สามารถระบุสาเหตุของปัญหาได้

ให้ 1 คะแนน ระบุสาเหตุของปัญหาได้ แต่ยังไม่ใช่สาเหตุที่แท้จริง

ให้ 2 คะแนน ระบุสาเหตุของปัญหาได้อย่างแท้จริง

เกณฑ์การให้คะแนนวิธีคิดแบบสามัญลักษณะ

ระดับคะแนน ระดับการเลือกตอบ

ให้ 0 คะแนน ไม่รู้เท่าทันความเป็นจริงว่าทุกสิ่งทุกอย่างไม่เที่ยงแท้ ไม่แน่นอนเปลี่ยนแปลงได้ จึงยอมรับไม่ได้

ให้ 1 คะแนน สามารถรู้เท่าทันความเป็นจริงว่าทุกสิ่งทุกอย่างไม่เที่ยงแท้ ไม่แน่นอน เปลี่ยนแปลงได้บ้าง เพราะยังไม่เข้าใจอย่างแท้จริง จึงยอมรับได้บ้าง

ให้ 2 คะแนน สามารถรู้เท่าทันความเป็นจริงว่าทุกสิ่งทุกอย่างไม่เที่ยงแท้ ไม่แน่นอนเปลี่ยนแปลงได้ด้วยความเข้าใจอย่างแท้จริง จึงยอมรับได้

เกณฑ์การให้คะแนนวิธีคิดแบบรู้ทันคุณโทษและทางออก

ระดับคะแนน ระดับการเลือกตอบ

ให้ 0 คะแนน ไม่สามารถมองและยอมรับความเป็นจริงของสิ่งทั้งหลาย ตามที่สิ่งนั้นๆ เป็นอยู่ในทุกด้าน ทั้งด้านดีด้านเสีย หรือ ทั้งคุณและโทษ จึงไม่สามารถเลือกทางออกที่ดีได้

ให้ 1 คะแนน สามารถมองและยอมรับความเป็นจริงของสิ่งทั้งหลาย ตามที่สิ่งนั้นๆ เป็นได้เพียงด้านใดด้านหนึ่งเท่านั้น จึงไม่สามารถเลือกทางออกที่ดีที่สุดได้

ให้ 2 คะแนน สามารถมองและยอมรับความเป็นจริงของสิ่งทั้งหลาย ตามที่สิ่งนั้นๆ เป็นในทุกด้าน ทั้งด้านดีด้านเสีย หรือ ทั้งคุณและโทษ จึงเลือกทางออกที่ดีที่สุดได้

เกณฑ์การให้คะแนนวิธีคิดแบบเร้ากุศล

ระดับคะแนน ระดับการเลือกตอบ

ให้ 0 คะแนน ไม่สามารถชักนำความคิดไปในทางที่ดีงามและเป็นประโยชน์ได้

ให้ 1 คะแนน สามารถชักนำความคิดไปในทางที่ดีงามได้บ้าง หรือ เป็นประโยชน์ได้เพียงฝ่ายเดียว คือ ตนเองหรือผู้อื่น

ให้ 2 คะแนน มีความละเอียดลึกซึ้ง สามารถชักนำความคิดไปในทางที่ต้งามได้ทั้งหมด หรือ เป็นประโยชน์ได้ทั้งสองฝ่าย คือ ตนเองและผู้อื่น

วัยรุ่นชายตอนต้นที่ตอบได้คะแนนจากแบบวัดในแต่ละวิธีคิดมากกว่า แสดงว่าเป็นนักเรียนที่มีการคิดแบบโยนิโสมนสิการมากกว่าวัยรุ่นชายตอนต้นที่ตอบได้คะแนนจากแบบวัดในแต่ละวิธีน้อยกว่า

การแปลผลคะแนน ผู้วิจัยให้เกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ยของคะแนน เป็น 3 ระดับ ดังนี้

0.00 - 0.49 คะแนน หมายถึง วัยรุ่นชายตอนต้นมีการคิดแบบโยนิโสมนสิการด้วยวิธีคิดนั้นน้อย คือ เป็นบุคคลที่คิดพิจารณาสิ่งต่างๆ ตามความเป็นจริงของสิ่งเหล่านั้น ด้วยวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการได้ในระดับน้อย

0.50 - 1.49 คะแนน หมายถึง วัยรุ่นชายตอนต้นมีการคิดแบบโยนิโสมนสิการด้วยวิธีคิดนั้นปานกลาง คือ เป็นบุคคลที่คิดพิจารณาสิ่งต่างๆ ตามความเป็นจริงของสิ่งเหล่านั้น ด้วยวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการได้ในระดับปานกลาง

1.50 - 2.00 คะแนน หมายถึง วัยรุ่นชายตอนต้นมีการคิดแบบโยนิโสมนสิการด้วยวิธีคิดนั้นมาก เป็นบุคคลที่คิดพิจารณาสิ่งต่างๆ ตามความเป็นจริงของสิ่งเหล่านั้น ด้วยวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการได้ในระดับมาก

ตอนที่ 4 แบบวัดฉันกับบุคคลรอบข้าง

ผู้วิจัยได้ใช้แบบวัดของ ญาดา อัจจิกุล (2560) โดยคัดเลือกเฉพาะกลุ่มกัลยาณมิตรที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้แบบวัดฉบับนี้มีจำนวน 43 ข้อ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ ผู้ปกครอง ครู และเพื่อน ลักษณะของแบบวัดเป็นมาตราประมาณค่า 6 ระดับ คือ ไม่จริงเลย ไม่จริง ค่อนข้างไม่จริง ค่อนข้างจริง จริง และจริงที่สุด

ตัวอย่างแบบวัด มีดังนี้

ข้อความ	ระดับความเป็นจริง					
	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด
0. ผู้ปกครองมีความเข้าใจฉัน ทำให้ฉันมีความสุขและสบายใจ						
00. ผู้ปกครองให้ความสนิทสนมเป็นกันเองกับฉัน ทำให้ฉันอยากเข้าไปปรึกษาเมื่อมีปัญหา						

เกณฑ์การให้คะแนน

ผู้วิจัยมีเกณฑ์ในการตรวจให้คะแนนดังนี้ ข้อคำถามทางบวกตอบ จริงที่สุด ให้ 6 คะแนน ตอบ จริง ให้ 5 คะแนน ตอบ ค่อนข้างจริง ให้ 4 คะแนน ตอบ ค่อนข้างไม่จริง ให้ 3 คะแนน ตอบ ไม่จริง ให้ 2 คะแนน ตอบ ไม่จริงเลย ให้ 1 คะแนน ถ้าข้อคำถามทางลบให้คะแนนกลับกัน โดยวัยรุ่นชายตอนต้นที่ตอบได้คะแนนจากแบบวัดในแต่ละด้านมากกว่า แสดงว่าเป็นวัยรุ่นชายตอนต้นที่มีการรับรู้การมีกัลยาณมิตรในกลุ่มนั้นมากกว่าวัยรุ่นชายตอนต้นที่ตอบได้คะแนนจากแบบวัดในกลุ่มนี้น้อยกว่า

การแปลผลคะแนน ผู้วิจัยให้เกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ยของคะแนน เป็น 3 ระดับ ดังนี้

1.00 - 2.49 คะแนน หมายถึง วัยรุ่นชายตอนต้นมีกัลยาณมิตรในกลุ่มนี้น้อย คือ เป็นบุคคลที่มีบุคลิกแวดล้อมที่ดี คอยช่วยเหลือ ส่งเสริมอบรม แนะนำชักจูง หรือเป็นตัวอย่างไปในทางที่ดี ในระดับน้อย

2.50 - 4.49 คะแนน หมายถึง วัยรุ่นชายตอนต้นมีกัลยาณมิตรในกลุ่มนี้ปานกลาง คือ เป็นบุคคลที่มีบุคลิกแวดล้อมที่ดี คอยช่วยเหลือ ส่งเสริมอบรม แนะนำชักจูง หรือเป็นตัวอย่างไปในทางที่ดี ในระดับปานกลาง

4.50 - 6.00 คะแนน หมายถึง วัยรุ่นชายตอนต้นมีกัลยาณมิตรในกลุ่มนี้มาก คือ เป็นบุคคลที่มีบุคลิกแวดล้อมที่ดี คอยช่วยเหลือ ส่งเสริมอบรม แนะนำชักจูง หรือเป็นตัวอย่างไปในทางที่ดี ในระดับมาก

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดการสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นและเครื่องมือที่ผู้วิจัยได้มีการพัฒนาและปรับปรุงข้อคำถาม ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิดทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำข้อมูลมานิยามตัวแปรที่ต้องการศึกษา

2. สร้างข้อคำถามให้สอดคล้องกับนิยามตัวแปร และจุดมุ่งหมายในการวิจัย

3. นำแบบวัดที่สร้างขึ้นมาหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยนำแบบวัดไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และนำมาหาค่า IOC (Index of item objective congruence) เพื่อคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าตั้งแต่ .05 ขึ้นไป มาใช้ในแบบวัด

4. ปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามที่บกพร่อง ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้แบบวัดสามารถวัดได้เหมาะสมและถูกต้องตามนิยามตัวแปรนั้น ๆ

5. นำแบบวัดไปทดลองใช้กับกลุ่มที่คล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 68 คน

6. นำแบบวัดที่ทดลองใช้แล้วมาหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) ซึ่งแบ่งกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำที่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 และ 75 และเลือกที่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 โดยการวิเคราะห์ดัชนีอำนาจจำแนก (Discrimination power index) ของแบบวัด และโดยการหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมที่ปรับแก้แล้ว (Corrected Item-Total Correlation or CITC) และคัดเลือกข้อที่มีค่า .20 ตามเกณฑ์ของนงลักษณ์ วิรัชชัย (2561) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อีกทั้งหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบวัด โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

ตาราง 3 จำนวนข้อ ค่าความสัมพัทธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมที่ปรับแก้แล้ว ค่าที และค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดที่ใช้ในการวิจัย

แบบวัด	จำนวนข้อ	ค่าความสัมพัทธ์ระหว่าง คะแนนรายข้อกับคะแนน รวม	ค่าที	ค่าความเชื่อมั่น
แบบวัดการให้อภัยผู้อื่น	21	.300 ถึง .759	-10.78 ถึง -2.69	.94
แบบวัดการคิด	18			
- สืบสาวเหตุปัจจัย	4	.485 ถึง .667	-7.30 ถึง -2.81	.39
- สำนึกลักษณะ	6	.412 ถึง .866	-11.60 ถึง -2.92	.71
- รู้เหตุผล	5	.465 ถึง .737	-10.21 ถึง -3.15	.67
- คุณโทษทางออก	3	.767 ถึง .860	-12.36 ถึง -8.76	.74
แบบวัดการมีกัลยาณมิตร				
- ผู้ปกครอง	13	.713 ถึง .921	-14.66 ถึง -5.83	.97
- ครู	15	.787 ถึง .916	-13.33 ถึง -7.18	.98
- เพื่อน	15	.735 ถึง .866	-12.94 ถึง 6.63	.96

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยขออนุญาตทำวิจัยในมนุษย์จากมหาวิทยาลัย และเมื่อได้รับการพิจารณาจนได้รับใบรับรองจริยธรรมการวิจัย (หมายเลขรับรอง: SWUEC/E/G-158/2564) ผู้วิจัยจึงดำเนินการติดต่อขออนุญาตเก็บข้อมูลในโรงเรียนเอกชนชายล้วนแห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร โดยได้ทำจดหมายเรียนถึงผู้บริหารของโรงเรียนเพื่อชี้แจงถึงวัตถุประสงค์การวิจัย ความสำคัญ และประโยชน์ที่จะได้รับจากงานวิจัย ตลอดจนวิธีการเก็บข้อมูลโดยผู้วิจัยได้แนบตัวอย่างแบบวัดไปกับจดหมายเพื่อประกอบการพิจารณาอนุญาต
2. เมื่อได้รับการอนุญาตให้เก็บรวบรวมข้อมูลได้ ผู้วิจัยจึงทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ Google Form ซึ่งมีครูเป็นผู้ประสานงานกับวัยรุ่นชายตอนต้นในโรงเรียนให้ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ขอความอนุเคราะห์ครูให้ชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัยและเน้นย้ำว่าให้วัยรุ่นชายตอนต้นสามารถเลือกทำหรือไม่ทำแบบวัดได้ตามความสมัครใจ โดยไม่มีผลต่อคะแนนในการเรียนของวัยรุ่นชายตอนต้นซึ่งเป็นไปในลักษณะอาสาสมัคร
3. เมื่อได้ผลการตอบแบบวัดกลับคืน ผู้วิจัยนำผลการตอบแบบวัดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ แล้วจึงนำมาวิเคราะห์ทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

1. การวิเคราะห์สถิติเชิงบรรยาย (Descriptive statistics) ได้แก่ จำนวน ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนก ตามข้อมูลพื้นฐาน และ ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (Coefficient of Variation) ของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา
2. การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบง่าย (simple correlation analysis) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรต้นด้วยตนเอง ได้แก่ การคิดแบบโยนโสมนสิการทั้ง 4 แบบ ได้แก่ การคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย การคิดแบบสามัญลักษณะ การคิดแบบคุณโทษทางออก การคิดแบบเจ้ากุศล และการรับรู้การมีกัลยาณมิตรได้แก่ ความมีผู้ปกครองเป็นกัลยาณมิตร ความมีครูเป็นกัลยาณมิตร ความมีเพื่อนเป็นกัลยาณมิตร และทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรต้นกับตัวแปร

ตาม คือ การให้อภัยผู้อื่น ทั้งนี้เกณฑ์การแปลความหมายค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ อโนทัย ตีรวานิช (2552) มีดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ น้อยกว่า .20 มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่าง .21-.40 มีความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างต่ำ

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่าง .41-.60 มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่าง .61-.80 มีความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างสูง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่าง .81- 1.00 มีความสัมพันธ์ในระดับสูง

3. การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis) โดยใช้วิธีการแบบปกติ (Enter) ในการหาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย เพื่อทดสอบสมมติฐาน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐาน

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน	จำนวนคนในกลุ่ม
M	แทน	ค่าเฉลี่ย
SD	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
CV	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณา t - distribution
r	แทน	ค่าสหสัมพันธ์
b	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวทำนาย ซึ่งทำนายใน คะแนนดิบ
β	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวทำนาย ซึ่งทำนาย คะแนนมาตรฐาน
a	แทน	ค่าคงที่
SE _b	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของสัมประสิทธิ์ถดถอย
SE _{est.Y}	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์
R	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงพหุคูณ
R ²	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของการพยากรณ์
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณา F - distribution
p - value	แทน	ค่าความน่าจะเป็น
*	แทน	มีนัยสำคัญที่ระดับ .05
**	แทน	มีนัยสำคัญที่ระดับ .01
***	แทน	มีนัยสำคัญที่ระดับ .001
FGB	แทน	การให้อภัยผู้อื่น
YN1	แทน	การคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย

YN2	แทน	การคิดแบบสามัญลักษณ์
YN3	แทน	การคิดแบบรู้ทันคุณโทษและทางออก
YN4	แทน	การคิดแบบไร้กุศล
KP	แทน	ความมีผู้ปกครองเป็นกัลยาณมิตร
KT	แทน	ความมีครูเป็นกัลยาณมิตร
KF	แทน	ความมีเพื่อนเป็นกัลยาณมิตร

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลออกเป็น 2 ส่วน โดยในส่วนแรก คือ ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และส่วนที่สองคือ ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

1) ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ วัยรุ่นชายตอนต้นที่เรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 ของโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่ง จำนวน 174 คน ดังตาราง 4

ตาราง 4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง

ระดับชั้น	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ม.1	51	29.30
ม.2	45	25.90
ม.3	78	44.80
รวมทั้งหมด	174	100.00

จากตาราง 4 พบว่า วัยรุ่นชายตอนต้นเรียนอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44.80 รองลงมาเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 29.30 และเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 25.90 ตามลำดับ

2) ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ศึกษา

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (M) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) โดยมีผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตาราง 5

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการให้อภัย การคิดแบบโยนิโสมนสิการ และการรับรู้การมีกัลยาณมิตรของวัยรุ่นชายตอนต้น

ตัวแปร	M	SD	CV	แปลความหมาย คะแนน
การให้อภัยผู้อื่น	3.87	0.89	0.23	ปานกลาง
การคิดแบบโยนิโสมนสิการ				
- การคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย	1.51	0.45	0.30	ปานกลาง
- การคิดแบบสามัญลักษณะ	1.26	0.46	0.37	ปานกลาง
- การคิดแบบคุณโทษทางออก	1.48	0.49	0.33	ปานกลาง
- การคิดแบบเร้ากุศล	1.29	0.49	0.38	ปานกลาง
การรับรู้การมีกัลยาณมิตร				
- ความมีผู้ปกครองเป็นกัลยาณมิตร	4.73	0.97	0.21	มาก
- ความมีครูเป็นกัลยาณมิตร	4.45	0.96	0.22	ปานกลาง
- ความมีเพื่อนเป็นกัลยาณมิตร	4.15	1.06	0.26	ปานกลาง

จากตาราง 5 พบว่า วัยรุ่นชายตอนต้นมีการให้อภัยผู้อื่นอยู่ในระดับปานกลางโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87 ส่วนตัวแปรต้นการคิดแบบโยนิโสมนสิการในแต่ละแบบได้แก่ การคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย การคิดแบบสามัญลักษณะ การคิดแบบคุณโทษทางออก และการคิดแบบเร้ากุศล พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.51, 1.26, 1.48 และ 1.29 ตามลำดับ สำหรับการรับรู้การมีกัลยาณมิตรในแต่ละแบบได้แก่ ความมีผู้ปกครองเป็นกัลยาณมิตร ความมีครูเป็นกัลยาณมิตร และความมีเพื่อนเป็นกัลยาณมิตร พบว่า การรับรู้ผู้ปกครองมีกัลยาณมิตรอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.73 ส่วนการรับรู้ครูและเพื่อนเป็นกัลยาณมิตรอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 และ 4.15 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐาน

ก่อนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐานการวิจัย ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกันของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ภายในแบบเมทริกซ์ (Intercorrelation matrix) เพื่อดูความสัมพันธ์ของตัวแปรต้นว่ามีความสัมพันธ์ร่วมพหุหรือไม่ ดังตาราง

ตาราง 6 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างกันของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาของวัยรุ่นชายตอนต้น

ตัวแปร	FGB	YN1	YN2	YN3	YN4	KP	KT	KF
FGB	1							
YN1	.132	1						
YN2	.356***	.385***	1					
YN3	.204**	.469***	.456***	1				
YN4	.269***	.372***	.499***	.583***	1			
KP	.359***	.088	.150*	.139	.134	1		
KT	.519***	.143	.308***	.138	.132	.631***	1	
KF	.468***	.038	.127	.073	.105	.598***	.488***	1

* มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 , ** มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01

*** มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .001

จากตารางที่ 6 พบผลดังนี้

1) เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ของตัวแปรตามกับตัวแปรพยากรณ์ พบว่า การให้อภัยผู้อื่นมีความสัมพันธ์กับตัวแปรพยากรณ์เกือบทุกตัว ยกเว้น การคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย ไม่พบความสัมพันธ์กับการให้อภัยผู้อื่น โดยพบว่าการให้อภัยผู้อื่นมีความสัมพันธ์กับการคิดแบบคุณโทษทางออกอยู่ในระดับต่ำ มีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ .204 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีความสัมพันธ์กับการคิดแบบสามัญลักษณ์และการคิดแบบเร้ากุศล ความมีผู้ปกครองเป็นกัลยาณมิตรอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ มีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ .356 .269 และ .359 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.001 และมีความสัมพันธ์กับความมีครูเป็นกัลยาณมิตรและจากเพื่อนอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ .519 และ .468 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

2) เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ของตัวแปรพยากรณ์พบว่า

2.1) ตัวแปรพยากรณ์ที่ไม่มีค่าความสัมพันธ์ระหว่างกันได้แก่

2.1.1) การคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัยกับความมีผู้ปกครองเป็นกัลยาณมิตร
ความมีครูเป็นกัลยาณมิตร และความมีเพื่อนเป็นกัลยาณมิตร

2.1.2) การคิดแบบสามัญลักษณ์กับความมีเพื่อนเป็นกัลยาณมิตร

2.1.3) การคิดแบบคุณโทษทางออกกับความมีผู้ปกครองเป็นกัลยาณมิตร
ความมีครูเป็นกัลยาณมิตร และความมีเพื่อนเป็นกัลยาณมิตร

2.1.4) การคิดแบบเร้ากุศลกับความมีผู้ปกครองเป็นกัลยาณมิตร ความมีครูเป็น
กัลยาณมิตร และความมีเพื่อนเป็นกัลยาณมิตร

2.2) ตัวแปรพยากรณ์ที่มีค่าความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับต่ำ ได้แก่

การคิดแบบสามัญลักษณ์กับความมีผู้ปกครองเป็นกัลยาณมิตร มีค่า
ความสัมพันธ์เท่ากับ .150 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3) ตัวแปรพยากรณ์ที่มีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับที่ค่อนข้างต่ำ ได้แก่

2.3.1) การคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัยกับการคิดแบบสามัญลักษณ์และการคิด
แบบเร้ากุศล มีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ .385 และ .372 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ .001

2.3.2) การคิดแบบสามัญลักษณ์กับความมีครูเป็นกัลยาณมิตร มีค่า
ความสัมพันธ์เท่ากับ .308 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

2.4) ตัวแปรพยากรณ์ที่มีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่

2.4.1) การคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัยกับการคิดแบบคุณโทษทางออก มีค่า
ความสัมพันธ์เท่ากับ .469 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

2.4.2) การคิดแบบสามัญลักษณ์กับการคิดแบบคุณโทษทางออก และการคิด
แบบเร้ากุศล มีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ .456 และ .499 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ .001

2.4.3) การคิดแบบคุณโทษทางออกกับการคิดแบบเร้ากุศล ค่าความสัมพันธ์
เท่ากับ .583 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

2.4.4) ความมีครูเป็นกัลยาณมิตรและความมีเพื่อนเป็นกัลยาณมิตรมีค่า
ความสัมพันธ์เท่ากับ .488 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

2.5) ตัวแปรพยากรณ์ที่มีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับที่ค่อนข้างสูง ได้แก่ ความมีผู้ปกครองเป็นกัลยาณมิตรกับความมีครูเป็นกัลยาณมิตร มีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ .631 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากผลการพิจารณาค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ด้วยตัวเอง พบว่า ไม่เกิน .80 จึงไม่เกิดปัญหาภาวะเส้นตรงร่วมพหุ (Multicollinearity) ดังนั้นจึงสามารถนำไปวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณต่อไปได้

ตาราง 7 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบปกติ เพื่อศึกษาความสามารถของการคิดแบบโยนิโสมนสิการ 4 แบบ และการรับรู้การมีกัลยาณมิตร 3 กลุ่ม ในการทำนายการให้อภัยผู้อื่นของวัยรุ่นชายตอนต้น

ตัวแปร	b	SE _b	β	t	Tolerance	VIF	p - value
การคิดสืบสาวเหตุปัจจัย (YN1)	-.08	.74	-.01	-.11	.72	1.39	.913
การคิดแบบสามัญลักษณ์ (YN2)	1.08	.52	.16	2.07	.63	1.59	.040
การคิดแบบรู้ทันคุณโทษและทางออก (YN3)	.07	1.03	.01	.07	.57	1.76	.944
การคิดแบบเร้ากุศล (YN4)	.94	.61	.12	1.53	.58	1.72	.127
ผู้ปกครองเป็นกัลยาณมิตร (KP)	-.15	.13	-.10	-1.14	.48	2.07	.257
ครูเป็นกัลยาณมิตร(KT)	.47	.11	.36	4.36	.53	1.88	< .001
เพื่อนเป็นกัลยาณมิตร (KF)	.37	.09	.32	4.08	.61	1.65	< .001
a = 21.65 ; SE _{cst} = 14.93							
R = .62 ; R ² = .39 ; F = 15.17 ; p - value < .001							

จากตาราง 7 พบว่า การวิเคราะห์ค่า VIF มีค่าอยู่ตั้งแต่ 1.39 - 2.07 ซึ่งไม่เกินเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 5.3 และ Tolerance อยู่ระหว่าง .48 - .72 ซึ่งตัวแปรทุกตัวมีค่าความทนสูงกว่า 0.19 สำหรับผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบปกติ พบว่า การคิดแบบโยนิโสมนสิการ ได้แก่ การคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย การคิดแบบสามัญลักษณ์ การคิดแบบคุณโทษทางออก และ การคิดแบบเร้ากุศล และการรับรู้การมีกัลยาณมิตร ได้แก่ ความมีผู้ปกครองเป็นกัลยาณมิตร ความมีครูเป็นกัลยาณมิตร และ ความมีเพื่อนเป็นกัลยาณมิตร สามารถร่วมกันทำนายการให้อภัยผู้อื่นของวัยรุ่นชายตอนต้นได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณโดยตัวแปรที่สำคัญมากที่สุด เท่ากับ .62 และมีค่ากำลังสองของค่าสัมประสิทธิ์

สหสัมพันธ์พหุคูณ เท่ากับ .39 แสดงว่าตัวแปรทั้งหมดสามารถทำนายการให้อภัยผู้อื่นได้ร้อยละ 39 ทั้งนี้ ตัวแปรที่มีความสำคัญมี 3 ตัวแปร คือ ตัวแปรความมีครูเป็นกัลยาณมิตร ($\beta = .36$, p - value < .001) รองลงมา คือ ตัวแปรความมีเพื่อนเป็นกัลยาณมิตร ($\beta = .32$, p - value < .001) และ ตัวแปรการคิดแบบสามัญลักษณ์ ($\beta = .16$, p - value < .05)

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ สมมติฐาน และวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษาอำนาจในการทำนายของการคิดแบบโยนิโสมนสิการคือ การคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย การคิดแบบสามัญลักษณะ การคิดแบบคุณโทษทางออก การคิดแบบเร้ากุศล และการรับรู้การมีกัลยาณมิตรคือ ความมีผู้ปกครองเป็นกัลยาณมิตร ความมีครูเป็นกัลยาณมิตร ความมีเพื่อนเป็นกัลยาณมิตร ที่มีต่อการให้อภัยผู้อื่นของวัยรุ่นชายตอนต้นในโรงเรียนเอกชนชายล้วน

สมมติฐานในการวิจัย

การคิดแบบโยนิโสมนสิการ ได้แก่ การคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย การคิดแบบสามัญลักษณะ การคิดแบบรู้ทันคุณโทษและทางออก การคิดแบบเร้ากุศล และการรับรู้การมีกัลยาณมิตร ได้แก่ ความมีผู้ปกครองเป็นกัลยาณมิตร ความมีครูเป็นกัลยาณมิตร ความมีเพื่อนเป็นกัลยาณมิตร สามารถร่วมกันทำนายการให้อภัยผู้อื่นของวัยรุ่นชายตอนต้นในโรงเรียนเอกชนชายล้วนได้

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ วัยรุ่นชายตอนต้นที่อยู่ในโรงเรียนเอกชนชายล้วนแห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 427 คน ปีการศึกษา 2564

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ เป็นวัยรุ่นชายตอนต้นที่อยู่ในโรงเรียนเอกชนชายล้วนแห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 174 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกกลุ่มตัวอย่าง แบบตามสะดวก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การเก็บข้อมูลประกอบด้วย 4 ขั้นตอนคือ

ตอนที่ 1 เรื่องทั่วไปของฉันทน์ เป็นการสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับระดับชั้นที่ศึกษาและอายุ

ตอนที่ 2 แบบวัดฉันทน์กับผู้อื่น วัดตัวแปรการให้อภัยผู้อื่น จำนวน 21 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบวัดการคิด วัดตัวแปรการคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย จำนวน 4 ข้อ
ตัวแปรการคิดแบบสามัญลักษณะ จำนวน 6 ข้อ ตัวแปรการคิดแบบเร้ากุศล จำนวน 5 ข้อ ตัวแปร
การคิดแบบคุณโทษทางออก จำนวน 3 ข้อ

ตอนที่ 4 แบบวัดการมีกัลยาณมิตร วัดตัวแปรความมีผู้ปกครองเป็นกัลยาณมิตร
จำนวน 13 ข้อ ความมีครูเป็นกัลยาณมิตร จำนวน 15 ข้อ ความมีเพื่อนเป็นกัลยาณมิตร จำนวน
15 ข้อ

โดยแบบวัดแต่ละตัวแปรมีค่าอำนาจจำแนกโดยวิธีการหาค่าความสัมพันธ์
ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมที่ปรับแก้แล้ว มีค่าตั้งแต่ .300 ถึง .921 และโดยวิธีการหาค่า
ที ซึ่งมีค่าตั้งแต่ -14.66 ถึง -2.69 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และแบบวัดในแต่ละตัวแปร
มีค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ .39 ถึง .98

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยดำเนินการเป็นลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยดำเนินการขออนุญาตทำวิจัยในมนุษย์จากมหาวิทยาลัย และเมื่อได้รับ
การพิจารณาจนได้รับใบรับรองจริยธรรมการวิจัย (หมายเลขรับรอง: SWUEC/E/G-158/2564)
ผู้วิจัยจึงดำเนินการติดต่อขออนุญาตเก็บข้อมูลในโรงเรียนเอกชนชายล้วนแห่งหนึ่งในเขต
กรุงเทพมหานคร โดยได้ทำจดหมายเรียนถึงผู้บริหารของโรงเรียนเพื่อชี้แจงถึงวัตถุประสงค์การวิจัย
ความสำคัญ และประโยชน์ที่จะได้รับจากงานวิจัย ตลอดจนวิธีการเก็บข้อมูลโดยผู้วิจัยได้แนบ
ตัวอย่างแบบวัดไปกับจดหมายเพื่อประกอบการพิจารณาอนุญาต

2. เมื่อได้รับการอนุญาตให้เก็บรวบรวมข้อมูลได้ ผู้วิจัยจึงทำการเก็บรวบรวม
ข้อมูลโดยใช้ Google Form ซึ่งมีครูเป็นผู้ประสานงานกับวิทยุณชายตอนต้นในโรงเรียนให้ ทั้งนี้
ผู้วิจัยได้ขอความอนุเคราะห์ครูให้ชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัยและเน้นย้ำว่าให้วิทยุณชายตอนต้น
สามารถเลือกทำหรือไม่ทำแบบวัดได้ตามความสมัครใจ โดยไม่มีผลต่อคะแนนในการเรียนของ
วิทยุณชายตอนต้น ซึ่งเป็นไปในลักษณะอาสาสมัคร

3. เมื่อได้ผลการตอบแบบวัดกลับคืน ผู้วิจัยนำผลการตอบแบบวัดมาตรวจสอบ
ความสมบูรณ์ แล้วจึงนำมาวิเคราะห์ทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ประกอบด้วย

1. การวิเคราะห์สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ จำนวน ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนก
ตามข้อมูลพื้นฐาน และ หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย ของ
ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

2. การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบง่าย เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรต้นด้วยตนเอง

3. การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ โดยใช้วิธีการแบบปกติ (Enter) ในการหาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย เพื่อทดสอบสมมติฐาน

สรุปผลการวิจัย

การคิดแบบโยนิโสมนสิการได้แก่ การคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย การคิดแบบสามัญลักษณ์ การคิดแบบคุณโทษทางออก และ การคิดแบบเร้ากุศล และการรับรู้การมีกัลยาณมิตรได้แก่ ความมีผู้ปกครองเป็นกัลยาณมิตร ความมีครูเป็นกัลยาณมิตร และ ความมีเพื่อนเป็นกัลยาณมิตร สามารถร่วมกันการให้นายการให้อภัยผู้อื่นของวัยรุ่นชายตอนต้นได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยสามารถให้นายการให้อภัยผู้อื่นได้ร้อยละ 39 ทั้งนี้ตัวแปรที่มีความสำคัญมี 3 ตัวแปร โดยตัวแปรที่สำคัญมากที่สุดคือ ตัวแปรความมีครูเป็นกัลยาณมิตร รองลงมา ได้แก่ ตัวแปรความมีเพื่อนเป็นกัลยาณมิตร และ ตัวแปรการคิดแบบสามัญลักษณ์

การอภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการอภิปรายผลการวิจัยตามสมมติฐาน ดังต่อไปนี้

จากสมมติฐานวิจัย การคิดแบบโยนิโสมนสิการ การรับรู้การมีกัลยาณมิตร สามารถร่วมกันการให้นายการให้อภัยผู้อื่นของวัยรุ่นชายชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนเอกชนชายล้วนแห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานครได้

ผลการวิเคราะห์ พบว่า การคิดแบบโยนิโสมนสิการ ได้แก่ การคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย การคิดแบบสามัญลักษณ์ การคิดแบบคุณโทษทางออก การคิดแบบเร้ากุศล การรับรู้การมีกัลยาณมิตร ได้แก่ ความมีผู้ปกครอง ครู เพื่อน เป็นกัลยาณมิตร สามารถร่วมกันการให้นายการให้อภัยผู้อื่นของวัยรุ่นชายชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ได้ร้อยละ 39 ดังนั้นผลจากการวิจัยจึงสนับสนุนสมมติฐานวิจัย ซึ่งมีแนวคิดมาจากหลักพุทธธรรม ทั้งนี้ท่าน พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต.) (2556) ได้กล่าวไว้ว่า การดำเนินชีวิตและการใช้ชีวิตของเราในการแสดงออกทั้งกาย วาจา ใจ ควรเป็นไปในทางที่ดีงามซึ่งจะต้องคิดเป็นเพราะเป็นปัจจัยที่ชี้ดำเนินไปสู่ความเข้าใจ การมองโลก การเข้าใจชีวิตและสังคม เมื่อรู้และเข้าใจแล้ว การคิด การกระทำจะนำไปสู่ทางออกที่ถูกต้อง สามารถแก้ไขปัญหาที่ถูกต้องได้ ซึ่งทางพุทธศาสนาเรียกกระบวนการนี้ว่า สัมมาทิฐิ ซึ่งประกอบด้วย โยนิโสมนสิการและปรโตโมสะ ซึ่งผู้ที่ทำหน้าที่ปรโตโมสะที่ดีเรียกว่ากัลยาณมิตร

ผลวิจัยนี้ยังพบว่าตัวแปรที่มีความสำคัญต่อการให้อภัยผู้อื่นของวัยรุ่นชายตอนต้นในโรงเรียนเอกชนชายล้วนมี 3 ตัวแปร โดยเรียงตามความสำคัญคือ การมีครูเป็นกัลยาณมิตร การมีเพื่อนเป็นกัลยาณมิตร และการคิดแบบสามัญลักษณ์ ซึ่งผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

สำหรับตัวแปรการรับรู้การเป็นกัลยาณมิตร สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตฺโต) (2563) ได้กล่าวว่าความหมายของกัลยาณมิตรคือ บุคคลที่ชักนำแต่สิ่งดีงามให้กับผู้อื่น ซึ่งจะเป็นใครก็ตามที่มีคุณสมบัติที่จะสั่งสอน แนะนำ ชักจูง ชี้แจง ช่วยบอกช่องทาง หรือเป็นตัวอย่งให้ผู้อื่นดำเนินไปในทางที่ถูกต้อง จากผลการวิจัยที่จะพบว่าความมีครูและเพื่อนเป็นกัลยาณมิตรส่งผลต่อการให้อภัยผู้อื่นของวัยรุ่นชายตอนต้น แสดงให้เห็นว่าครูกับเพื่อนเป็นกลุ่มบุคคลสำคัญที่จะช่วยให้วัยรุ่นชายให้อภัยผู้อื่นได้ ทั้งนี้ในการวัดความมีครูเป็นกัลยาณมิตรและความมีเพื่อนเป็นกัลยาณมิตร ในการวิจัยครั้งนี้จะวัดถึงการที่ครูและเพื่อนมีคุณสมบัติดังเช่น เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องจิตใจในความสนทนมนเป็นตัวเอง เมื่อมีปัญหาทำให้วัยรุ่นชายตอนต้นอยากไปปรึกษา เมื่ออยู่ใกล้ก็รู้สึกอบอุ่นใจ ปลอดภัย และเป็นที่ยึดได้ เป็นผู้ที่เป็นแบบอย่างที่ดี หมั่นฝึกฝนปรับปรุงตน สามารถพูดชี้แจงให้คนอื่นเข้าใจให้คำแนะนำว่ากล่าวตักเตือน สอนผู้อื่นได้ พร้อมรับฟังให้คำปรึกษาคำถาม จุกจิกหรือคำถามลวงเกินคำตักเตือนได้ โดยไม่เกิดอารมณ์เสียหรือเบื่อหน่าย ไม่พาผู้อื่นไปในทางเสื่อมเสีย ดังนั้นหากวัยรุ่นชายตอนต้นมีปัญหาในความสัมพันธ์กับผู้อื่นแล้วอาจนำไปสู่อารมณ์ทางลบ เช่น ความรู้สึกไม่ชอบ ไม่พอใจ โกรธ หากได้ครูและเพื่อนที่มีความเป็นกัลยาณมิตรก็จะช่วยให้สามารถชักนำความคิด ความรู้สึกหรืออารมณ์ ตลอดจนการกระทำที่นำไปสู่การให้อภัยผู้อื่นได้

จากผลวิจัยเป็นที่น่าสนใจก็คือความมีครูเป็นกัลยาณมิตรส่งผลต่อการให้อภัยผู้อื่นกับวัยรุ่นชายตอนต้นสูงกว่าตัวแปรอื่นๆ หรือเป็นตัวแปรที่มีความสำคัญที่สุด สะท้อนให้เห็นว่าเป็นกัลยาณมิตรของครูในโรงเรียนเอกชนชายล้วนนี้มีความสำคัญกับวัยรุ่นชายมากกว่าเมื่อเทียบกับเพื่อนหรือผู้ปกครอง ทั้งนี้ จากการสัมภาษณ์นักเรียนและคุณครูฝ่ายวิชาการผู้วิจัยจึงได้ทราบว่า คุณครูให้ความสำคัญต่อนักเรียนนอกเหนือจากการสอนวิชาการ ในทุกวันก่อนเริ่มเรียนวิชาแรกจะมีชั่วโมง Homeroom ซึ่งจะเป็นช่วงเวลา 15 นาทีที่ครูประจำชั้นและนักเรียนจะได้พูดคุยเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ แลกเปลี่ยนปัญหาซึ่งกันและกัน รวมทั้งครูประจำชั้นจะอบรมสั่งสอนนักเรียนและให้ข้อคิดกับนักเรียนซึ่งนักเรียนจะสามารถนำไปใช้ได้กับชีวิตต่อไป และด้วยความที่ในช่วงเวลาเรียนนักเรียนได้อยู่ใกล้ชิดครูเพราะนักเรียนอยู่กับคุณครู 5 วันต่อสัปดาห์ วันละ 8 ชั่วโมงจึงทำให้นักเรียนได้ซึมซับข้อคิด ประสบการณ์และแบบอย่างที่ดีจากครู และหากว่านักเรียนมีเรื่องจะปรึกษาครูไม่ว่าจะเป็นเรื่องเรียนหรือเรื่องส่วนตัว นักเรียนสามารถปรึกษาคุณครูได้ แม้ในช่วง

เวลาที่ได้เก็บข้อมูลจะเป็นช่วงเวลาที่มีการแพร่ระบาดของโรคโควิด -19 แต่นักเรียนก็ยังสามารถปรึกษา พูดคุย กับคุณครูได้ผ่านช่องทางต่างๆ ที่ครูได้ให้ไว้ นอกจากนี้โรงเรียนเอกชนชายล้วนที่ศึกษายังมีเอกลักษณ์เป้าหมายที่ในการพัฒนานักเรียนที่มุ่งเน้นในคุณธรรม จริยธรรม และความเป็นคนดีตามแบบอย่างนักบุญของศาสนา โดยที่กิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ผ่านในรายวิชาเช่น วิชาลูกเสือ วิชาศาสนา และกิจกรรมเสริมแก่นักเรียนตามศาสนาของตนนับถือเช่น การเข้าค่ายพุทธธรรม อบรมพื้นฟูจิตใจนักเรียนคาทอลิก เป็นต้น และโรงเรียนยังมีเป้าหมายในการพัฒนาครูเช่น มีกิจกรรมอบรมพื้นฟูจิตใจครูคาทอลิก เพื่อให้ครูได้ฟื้นฟูความเชื่อ ความศรัทธามีโอกาสพบทพทอนชีวิต แบ่งปันประสบการณ์ ข้อคิดต่างๆ เพื่อจะได้เข้าใจและมีความรัก ความเมตตาไปสู่ผู้อื่นผ่านทั้งการทำงานและการเรียนการสอน และการดำเนินชีวิตในแต่ละด้าน จากข้อมูลดังกล่าวจึงสนับสนุนผลการวิจัยที่พบว่า ครูเป็นกัลยาณมิตรที่สำคัญต่อวัยรุ่นชายตอนต้นในการให้อภัยผู้อื่น นอกจากนี้ยังมีความสอดคล้องกับงานวิจัยได้แก่ ปัจจัยเชิงสาเหตุทุกระดับการให้อภัยของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพในวิทยาลัยเทคนิค สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ภาคกลาง อะเคื่อ กุลประสูติติลก, ไพรัตน์ วงษ์นาม, ดลดาว ปุณณานนท์, และสมศักดิ์ ลิลา (2557) ผลการวิจัยพบว่า บรรยากาศการเรียนการสอนส่งผลทางตรงเชิงบวกต่อการให้อภัยผู้อื่นได้ ทั้งนี้บรรยากาศการเรียนการสอนในงานวิจัยนี้จะเป็นการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องคุณธรรม จริยธรรม รวมถึงเกี่ยวกับการให้อภัย การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างอาจารย์กับนักเรียน นักเรียนกับเพื่อน เช่น การมีความรัก ความสามัคคีกันเป็นต้น งานวิจัยของ ญาดา อัจจิกุล (2560) ที่ศึกษาการให้อภัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ความมีครูเป็นกัลยาณมิตรเป็นตัวแปรทำนายที่สำคัญของการให้อภัยผู้อื่น และงานวิจัยของ Ghobari Bonab, Khodayarifard, Geshnigani, et al. (2021) ทำการศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิผลของการให้คำปรึกษาเรื่องการให้อภัยแก่วัยรุ่นเพื่อลดความโกรธ และอคติทางชาติพันธุ์ในอิหร่าน ผลการวิจัยพบว่า การให้การศึกษารองการให้อภัยภายในโรงเรียนเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยเพิ่มการให้อภัย ลดความโกรธ และลดอคติทางชาติพันธุ์ได้ ในนักเรียนวัยรุ่น

สำหรับความมีเพื่อนเป็นกัลยาณมิตรส่งผลกับการให้อภัยผู้อื่นนั้นเนื่องจากว่าวัยรุ่นตอนต้นเป็นวัยที่ร่างกายและอารมณ์มีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีความเข้าใจเข้าใจสภาพสังคมที่ซับซ้อนขึ้น มีการใช้เวลาอยู่กับเพื่อนมากกว่าผู้ปกครองซึ่งสอดคล้องไปกับ ประณต คำฉิม (2549) ได้กล่าวว่าเนื่องจากว่าวัยรุ่นใช้เวลาอยู่นอกบ้านมากกว่าวัยเด็ก อิทธิพลจากเพื่อนจึงมีมากกว่าครอบครัว อิทธิพลจากกลุ่มเพื่อนที่อยู่ด้วยกันนั้นจะเพิ่มขึ้นทั้งด้านการพูดจา การแต่งตัว ความสนใจ ทัศนคติ และพฤติกรรม ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีจิตสังคมของอีริกสัน (Erikson, 1984,

อ้างถึงใน สิทธิพงศ์ วัฒนานนท์สกุล (2560) ได้กล่าวว่าวัยรุ่นอยู่ในช่วงชั้นที่ 5 การรู้จักตนเอง – ความสับสนไม่รู้จักตนเอง โดยเพื่อนจะมีส่วนทำให้วัยรุ่นค้นหาเอกลักษณ์ของตนเองได้ ดังนั้นเพื่อนจึงเป็นบุคคลสำคัญของวัยรุ่นชายตอนต้น เมื่อเพื่อนของวัยรุ่นชายตอนต้นมีการให้คำแนะนำ ชักจูง สนับสนุน ช่วยบอกช่องทาง หรือเป็นแบบอย่างการใช้ชีวิตในทางที่ถูกต้อง เป็นมิตรแท้ คบหากันด้วยความบริสุทธิ์ใจ จึงส่งผลให้วัยรุ่นชายตอนต้นได้รับอิทธิพลจากการมีเพื่อนที่ดีและส่งผลไปถึงวิถีคิด อารมณ์ และพฤติกรรมของวัยรุ่นชายตอนต้นที่สนับสนุนต่อการให้อภัยผู้อื่นได้ และจากการศึกษาของอิทธิพลของการสนับสนุนของสังคมและบุคลิกภาพที่มีต่อการให้อภัยของวัยรุ่น โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ของ ญาณกร นิลพุ่ม (2553) ผลการศึกษาพบว่า การสนับสนุนทางด้านอารมณ์จากโรงเรียนซึ่งผู้วิจัยได้ให้ความหมายว่า การรับรู้ของวัยรุ่นต่อการได้รับสนับสนุนด้านการให้ความรัก ความผูกพัน ความจริงใจ ความเอาใจใส่เห็นอกเห็นใจ การยกย่องจากโรงเรียนซึ่งมีทั้งจากครูและเพื่อนมีอิทธิพลต่อการให้อภัยของวัยรุ่น

ส่วนความมีผู้ปกครองเป็นกัลยาณมิตรในการวิจัยนี้ไม่พบว่ามีผลสำคัญต่อการให้อภัยผู้อื่นของวัยรุ่นชายตอนต้นทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่าจากพัฒนาการของวัยรุ่นดังที่ ประณต เค้าฉิม (2549) ได้กล่าวว่า วัยรุ่นเป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อระหว่างความเป็นเด็กและผู้ใหญ่ ปฏิสัมพันธ์ของวัยรุ่นกับคนในครอบครัวอาจลดลงได้ เนื่องจากวัยรุ่นต้องการความเป็นอิสระและกระทำการต่างๆ ด้วยตัวเองเหมือนกับผู้ใหญ่ ต้องการให้พ่อแม่รับฟังความคิดเห็นของตนซึ่งในความเป็นจริงวัยรุ่นจะรู้สึกได้ว่าเพื่อนอาจรับฟังความคิดเห็นของตนมากกว่าพ่อแม่เช่นเดียวกับ ศรีเรือน แก้วกังวาล (2561) ได้กล่าวว่า กลุ่มบุคคลที่เป็นศูนย์กลางของความผูกพันคือเพื่อนรุ่นเดียวกัน เพื่อนต่างกลุ่ม และผู้ที่ตนถือเป็นแบบ ดังนั้นก็อาจเป็นไปได้ว่างานวิจัยนี้จึงไม่พบผลสำคัญของความมีผู้ปกครองเป็นกัลยาณมิตรต่อวัยรุ่นชายตอนต้น

การคิดแบบโยนิโสมนสิการจากผลการวิเคราะห์พบว่า การคิดแบบสามัญลักษณ์เป็นตัวแปรสำคัญที่มีผลต่อการให้อภัยผู้อื่นของวัยรุ่นชายตอนต้น การคิดแบบสามัญลักษณ์ซึ่งผู้วิจัยได้ให้ความหมายนี้ คือการที่นักเรียนคิดว่าทุกสิ่งทุกอย่างเป็นไปตามกฎไตรลักษณ์ ไม่มีอะไรเที่ยงแท้แน่นอน ทุกสิ่งทุกอย่างเกิดขึ้นและต้องดับไป ไม่มีอะไรคงอยู่ตลอดกาลทำให้วัยรุ่นชายตอนต้นรู้ว่าอารมณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเองไม่ว่าจะเป็นอารมณ์ทางบวกหรือทางลบเช่น ดีใจ เสียใจ โกรธ เมื่อเกิดขึ้นมาแล้วก็หายไปได้เหมือนกัน และยังทำให้วัยรุ่นชายตอนต้นรู้ว่าทุกอย่างไม่สามารถเป็นไปดังใจที่วัยรุ่นชายกำหนด การคิดในรูปแบบนี้ช่วยให้เกิดการยอมรับความเป็นจริง เมื่อวัยรุ่นชายคิดได้จะทำให้วัยรุ่นชายเกิดความรู้สึกโล่งใจ ไม่โกรธเคือง ไม่มีความรู้สึกตั้งคำถามและวนอยู่ที่เดิม ส่งผลให้ทั้ง ความคิด พฤติกรรม ความรู้สึก เปลี่ยนแปลงไปในทางด้านที่ดีขึ้นและ

สามารถใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสงบสุข ทั้งนี้จากพัฒนาการด้านสติปัญญาของวัยรุ่นชาย ตอนต้นของเพียเจท์ (Piaget) สติพิงส์ วัฒนานนท์สกุล (2560) ได้กล่าวไว้ว่า มนุษย์ในช่วงอายุ 11 - 15 ปีซึ่งเป็นช่วงวัยที่ตรงกับวัยรุ่นตอนต้น ซึ่งในช่วงวัยนี้จะสามารถคิดอย่างมีเหตุผล เชิงนามธรรม ซึ่งเด็กสามารถใช้การคิดของตัวเองพิจารณาสิ่งต่างๆ ได้โดยไม่ต้องอาศัยการกระทำ สามารถตั้งสมมติฐาน สามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างสิ่ง 2 สิ่งไปยังอีกสิ่งหนึ่งได้ รวมถึงสามารถเข้าใจทฤษฎีและวิธีคิดต่างๆ ซึ่งนำไปสู่การแก้ไขปัญหาได้ ซึ่งกล่าวได้ว่าวัยรุ่นชายตอนต้นจะสามารถคิดและเข้าใจในรูปแบบนามธรรมได้ซึ่งสอดคล้องกับการใช้วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ ในการแก้ไขปัญหา และสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง ผลการศึกษากลุ่มตามแนวคิดจิตตปัญญาต่อการให้อภัยของนิสิตปริญญา กณดิศ มั่นปาน, วรากร ทวีพิริยะปรกรณ์, และ ประชา อินัง (2557) พบการวิจัยพบว่านิสิตปริญญาตรีที่ได้รับการศึกษากลุ่มตามแนวคิดจิตตปัญญามีการให้อภัยสูงกว่านิสิตปริญญาตรีที่ไม่เคยได้ได้รับการศึกษากลุ่มตามแนวคิดจิตตปัญญาในระยะหลัง ทดลอง และระยะติดตามผลสูงกว่าระยะก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ การให้คำปรึกษาตามแนวคิดจิตตปัญญานั้นจะมีกิจกรรมที่ผู้รับคำปรึกษากลุ่มได้ใคร่ครวญถึง ความเป็นจริงของธรรมชาติและความเป็นจริงที่เกิดขึ้นภายในตนเองและมีแลกเปลี่ยนการรับรู้และ ประสพการณ์ภายในกลุ่ม จึงทำให้ผู้ได้รับคำปรึกษากลุ่มเข้าใจและยอมรับความเป็นจริงของ ธรรมชาติที่เกิดขึ้นในความขัดแย้งได้มากซึ่งกิจกรรมดังกล่าวจะสอดคล้องกับวิธีการคิดแบบ สามัญลักษณ์ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญาดา อัจจิกุล (2560) พบว่า การคิดแบบสามัญลักษณ์ เป็นตัวแปรสำคัญในการทำนายนการให้อภัยผู้อื่นได้

ทั้งนี้ ตัวแปรอื่นๆ ในกลุ่มการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ได้แก่ การคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย แบบเร้ากุศล และแบบคุณโทษทางออก ไม่พบว่าส่งผลต่อการให้อภัยผู้อื่นในวัยรุ่นชายตอนต้น ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่าการวัดการคิดแบบสามัญลักษณ์ผู้วิจัยได้สร้างสถานการณ์ที่กระตุ้นให้ตัว ละครในสถานการณ์ให้เกิดความรู้สึกโกรธ ไม่พอใจ ไม่ชอบ หรือเสียใจ และผู้วิจัยจะตั้งคำถามว่า หากวัยรุ่นชายเป็นตัวละครในนั้นจะรู้สึกและคิดอย่างไร ตัวอย่างแบบวัด วุฒิได้ซื้อมือถือใหม่ด้วย เงินตัวเองและนำมาโรงเรียน ปลื้มได้ขอยืมมือถือวุฒิมาทดลองเล่น เมื่อปลื้มได้มือถือกลับทำหลุด มือโดยที่ไม่ได้ตั้งใจและทำให้มือถือของวุฒิกระจกร้าว ปลื้มขอโทษวุฒิและพูดว่า “ขอโทษเพื่อน เราไม่ได้ตั้งใจ มือถือใหม่มากจนลื่นหลุดมือ เราจะชดใช้อะไรได้บ้าง” และโจทย์ได้ถามว่า หาก นักเรียนเป็นวุฒิ นักเรียนจะทำอะไรต่อปลื้ม เพราะเหตุใด สถานการณ์ของข้อวัดมีความ เชื่อมโยงกับความคิด ความรู้สึกในการให้อภัยผู้อื่น ส่วนการคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย แบบ คุณโทษทางออก และแบบเร้ากุศล ที่ไม่พบความสำคัญต่อการให้อภัยผู้อื่นของวัยรุ่นชายตอนต้น

อาจเป็นไปได้ว่าสถานการณ์ที่ผู้วิจัยได้สร้างข้อคำถามยังไม่เป็นสถานการณ์ที่เอื้อต่อการคิด ความรู้สึก ตลอดจนกระทำที่นำไปสู่การให้หรือไม่ให้อภัยจึงอาจจะทำให้การศึกษานี้ยังไม่พบ ความสัมพันธ์ที่จะมีผลต่อการให้อภัย อย่างไรก็ตามวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต.) (2556) กล่าวว่า วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการจะเป็นประโยชน์ต่อการใช้ชีวิตและยัง เกื้อกูลให้เกิดความเมตตา เช่น การมีสติ ซึ่งจะช่วยให้รู้เท่าทันโทษะ ความโลภ ความริษยา เป็นต้น และจะนำไปสู่การมีจิตใจที่ดี สงามและตามมาด้วยการแสดงออกที่ดีทั้งกายและวาจา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากการศึกษาพบว่าการรับรู้ความมีครูเป็นกัลยาณมิตรมีความสำคัญมากที่สุดในการ ให้อภัยผู้อื่นของวัยรุ่นชายตอนต้นกับในโรงเรียนเอกชนชายล้วน ดังนั้นโรงเรียนจึงควรเน้นกิจกรรม ที่ส่งเสริมครูในการเป็นกัลยาณมิตรแก่นักเรียนในการให้อภัยผู้อื่นเช่น ให้ครูมีทักษะที่สามารถให้ คำปรึกษา ชี้แนะ พูดชักนำความคิด ความรู้สึก ของนักเรียนที่อยู่ในสถานการณ์ของความขัดแย้ง ความโกรธ ไม่พึงพอใจ เพื่อนำไปสู่การให้อภัยได้ และครูสอดแทรกสถานการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง กับการให้อภัยในการเรียนการสอนแก่นักเรียนเพื่อให้นักเรียนเห็นแนวคิด แนวปฏิบัติของครูในการ นำไปเป็นแบบอย่าง เช่น นำข่าวในสังคมที่เกิดขึ้นที่เป็นผลกระทบจากการมีอารมณ์โกรธ การไม่ ควบคุมอารมณ์ การไม่ให้อภัย นำมาให้นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์หาข้อดีข้อเสียและหาทางออกที่ เหมาะสมร่วมกันกับครู ครูนำประสบการณ์ของตัวเองที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์โกรธและการให้ อภัยมาเล่าให้เห็นถึงการเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน

2. จากการศึกษาพบว่าการรับรู้ความมีเพื่อนเป็นกัลยาณมิตรมีความสำคัญรองลงมาใน การให้อภัยผู้อื่นของวัยรุ่นชายตอนต้นกับในโรงเรียนเอกชนชายล้วน ดังนั้นโรงเรียนจึงควรเน้น กิจกรรมที่ส่งเสริมนักเรียนให้เป็นกัลยาณมิตรแก่เพื่อนเพื่อที่หากเพื่อนอยู่ในสถานการณ์ของความ ขัดแย้ง ความโกรธ ไม่พึงพอใจจะได้ชี้แนะ พูดชักนำความคิด ความรู้สึก ของเพื่อนเพื่อนำไปสู่ การให้อภัยได้

3. จากการศึกษาพบว่าการคิดแบบสามัญลักษณ์เป็นวิธีการคิดแบบโยนิโสมนสิการที่มี ความสำคัญมากที่สุดในการให้อภัยผู้อื่นของวัยรุ่นชายตอนต้นในโรงเรียนเอกชนชายล้วน ดังนั้น โรงเรียนจึงควรส่งเสริมครูให้มีการสอนวิธีคิดแบบสามัญลักษณ์แก่นักเรียน และครูแนะนำ ผู้ปกครองให้สอนนักเรียนให้คิดแบบสามัญลักษณ์เพื่อเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนในยามที่เจอ สถานการณ์ที่ตัวเองไม่ชอบ ไม่พอใจ ขัดแย้ง เพื่อชี้แนะ เพื่อที่จะได้รู้เท่าทันความเป็นจริงและเกิด

การให้ยอมรับก่อนที่จะไปสู่ความโกรธ โดยผ่านการสื่อสารกับผู้ปกครองในงานต่างๆ เช่น งานประชุมผู้ปกครอง งานปฐมนิเทศนักเรียนและผู้ปกครอง เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการพัฒนาเครื่องมือการคิดแบบโยนิโสมนสิการในแต่ละวิธีคิดสถานการณ์นี้อยู่ในแบบวัดให้มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องของการให้ภัยมากขึ้น
2. เพิ่มตัวแปรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น สติ หรือการคิดแบบโยนิโสมนสิการแบบอื่นๆ เพิ่มเติม ได้แก่ การคิดแบบแยกแยะส่วนประกอบ การคิดแบบคุณค่าแท้-คุณค่าเทียม เป็นต้น
3. พัฒนาโปรแกรมการให้ภัยโดยนำตัวแปรครูและเพื่อนเป็นกัลยาณมิตรและการคิดแบบสามัญลักษณ์เป็นฐานในการออกแบบโปรแกรม

บรรณานุกรม

- American Psychological Association. (2006). Forgiveness: A Sampling of Research Results. Washington, DC: Office of International Affairs.
- Changqing Li. (2019). Research on the Dispositional Optimism and Mental Resilience of Rural Primary School Teachers in the Naxi Area. *ATLANTIS PRESS*, 82, 19-22.
- Enright, R. D. (2008). Forgiveness is a Choice. Washington, DC: APA Life Tools.
- Enright, R. D., & Coyle, C. T. (1998). Researching the process model of forgiveness within psychological interventions. *Dimensions of forgiveness: Psychological research and theological perspectives*, 1, 139-161.
- Ghobari Bonab, B., Khodayarifard, M., Geshnigani, R. H., Khoei, B., Nosrati, F., Song, M. J., & Enright, R. D. (2021). Effectiveness of Forgiveness Education With Adolescents in Reducing Anger and Ethnic Prejudice in Iran. *Journal of Educational Psychology*, 113(4), 846-860.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2014). *Multivariate data analysis: Pearson new international edition*. Harlow: Pearson Education Limited.
- Hong, W., Liu, R. D., Ding, Y., Oei, T. P., Fu, X., Jiang, R., & Jiang, S. (2020). Self-Esteem Moderates the Effect of Compromising Thinking on Forgiveness Among Chinese Early Adolescents. *Frontiers in psychology*, 11, 104.
- McCullough, Worthington, & Rachal. (1997). Interpersonal forgiving in close relationships. *Journal of Personality and Social Psychology* 73, 321-336.
- McCullough, M. E. P., Kenneth I.; & Thoresen, Carl E. (2001). Forgiveness : Theory, Research, and Practice. New York: Guildford Press.
- Roberts, R. C. (1995). Forgiveness. *American Philosophical Quarterly*, 32(4). 32,289-306.
- Subkoviak, M. J., Enright, R. D., Wu, C. R., Gassin, E. A., Freedman, S., Olson, L. M., และ Sarinopoulos, I. (1995). Measuring interpersonal forgiveness in late adolescence and middle adulthood. *Journal of adolescence*, 18(6), 641-655.
- Thompson, L. Y., Snyder, C. R., Hoffman, L., Michael, S. T., Rasmussen, H. N., Billings, L. S., & Roberts, D. E. (2005). Dispositional forgiveness of self, others, and situations.

Journal of personality. 73(72), 313-360.

Worthington, J., E. L. . (1998). Empirical research in forgiveness: Looking backward, looking forward. *Dimensions of forgiveness: Psychological research and theological perspectives*(1), 321-339.

Worthington , J., E. L. . (2006). *Forgiveness and Reconciliation Theory and Application*. New York: Taylor & Francis Group.

กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. (2564). จำนวนคดีอาญาสะสมจำแนกตามเพศ. สืบค้นจาก <https://djop.gdcatalog.go.th/dataset/d7a0016f-0f08-4ddd-bd64-6ffef8e69bf2>

กรมสุขภาพจิต. (2546). คู่มือส่งเสริมสุขภาพจิต นักเรียนระดับมัธยมศึกษา สำหรับครู (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข.

กันติศ มั่นปาน, วรากร ทรัพย์วิระปกรณ์, และ ประชา อินัง. (2557). ผลการปรึกษากลุ่มตามแนวคิดจิตตปัญญาต่อการให้อภัย. *วารสารการศึกษาและการพัฒนาสังคม*, 10(2), 62-73.

ขุนเขา สินธุเสน เขจรบุตร. (2557). จะให้อภัย ได้อย่างไร ช่อง Youtube: ขุนเขามีคำตอบ.

จิราภรณ์ ตั้งกิตติภาภรณ์. (2558). การพัฒนาบุคลิกภาพเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิต. *วารสารมนุษยศาสตร์สาร*, 15(2), 165-191.

ฉัฐสุภางศ์ สารมาศ. (2562). หน้ากากสังคมกับหลักมิตรแท้ในพระพุทธศาสนา. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 2(2), 149-161.

ฉัตรชัย เสนสาย. (2556). อิทธิพลกัลยาณมิตร โยนิโสมนสิการ ความเชื่อในกุศลกรรมบถ 10 และ ปัจจัยทางจิตที่มีต่อพฤติกรรมนักเรียนที่พึงประสงค์. *วารสารพฤติกรรมศาสตร์เพื่อการพัฒนา* 5(2), 214-228.

ชลธิดา ศรภักดี. (2558). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 จังหวัดลำพูน : การศึกษาบนฐานของพุทธธรรม. *ปริญญานิพนธ์ (กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ))* -- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2558., กรุงเทพฯ.

ญาณกร นิลพุ่ม. (2553). อิทธิพลของการสนั่นสนุนทางสังคม และบุคลิกภาพที่มีต่อการให้อภัยของวัยรุ่น: กรณีศึกษานักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ในสถานศึกษาสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

ญาดา อัจจิกุล. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างการคิดแบบโยนิโสมนสิการและความมีกัลยาณมิตรกับการให้อภัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เขตกรุงเทพมหานคร. *ปริญญานิพนธ์*

นางลักษณ์ วิรัชชัย. (2561). การวิจัยหลักสูตรและการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
บัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์: ศูนย์หนังสือ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช :
นนทบุรี.

ประณต คำฉิม. (2549). จิตวิทยาวัยรุ่น: กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ผจญจิต อินทสุวรณ์. (2547). การวิจัยและพัฒนาพฤติกรรมกรรมการบริโภคด้วยปัญญาของเยาวชน:
กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต.). (2556). โยนิโสมนสิการ วิชิตตามหลักพุทธธรรม (พิมพ์ครั้งที่ 14). กรุงเทพฯ.

พระไพศาล วิสาโล. (2554). การให้อภัย - พระไพศาล วิสาโล. ช่อง Youtube: หอจดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญ -BIA-.

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. สาขาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว, กรุงเทพฯ.

(จิตวิทยาการแนะแนว) -- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

[B8%95%E0%B8%B2%E0%B8%A2/](https://www.heartlandforgiveness.com/translations)

- รัก ชุณหกาญจน์. (2548). มาตรการให้อภัย (The Heartland Forgiveness Scale (HFS). แบบวัด. สืบค้นจาก <https://www.heartlandforgiveness.com/translations>
- รัก ชุณหกาญจน์. (2556). การศึกษาการให้อภัยในวัยรุ่น : กรณีศึกษาการให้ความช่วยเหลือด้วยการให้คำปรึกษาเพื่อพัฒนาการให้อภัยสำหรับวัยรุ่นและวัยรุ่นหญิงที่ตั้งครรภ์ไม่พร้อม. ปรินญา นิพนธ์ (กศ.ด. (จิตวิทยาการให้คำปรึกษา)) -- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- วัลนิกา ฉลากบาง. (2548). การพัฒนาความสามารถในการรู้จักคิดแบบโยนิโสมนสิการและการบริโภคด้วยปัญญาของ นักศึกษาสถาบันราชภัฏสกลนคร. ปรินญานิพนธ์ (วท.ด. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์)) -- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2549). จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย (ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 9, แก้ไขเพิ่มเติม). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2561). ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพ (รู้เรา รู้เขา) (พิมพ์ครั้งที่ 17). กรุงเทพฯ: หมอชาวบ้าน จำกัด.
- สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก. (2552). วิธีฝึกใจไม่ให้โกรธ (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตโต). (2563). พุทธธรรม ฉบับปรับขยาย (พิมพ์ครั้งที่ 54). กรุงเทพฯ: ผลิตภัณ์.
- สวณีย์ สุขเจริญ. (2553). ผลของการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อจัดการความโกรธของวัยรุ่น. ปรินญานิพนธ์ (กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว)) -- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- สิทธิพงศ์ วัฒนานนท์สกุล. (2560). เอกสารคำสอนวิชาทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ ศูนย์การศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อโนทัย ตริวานิช. (2552). สถิติธุรกิจ (พิมพ์ครั้งที่ 4). ขอนแก่น: ขอนแก่นการพิมพ์.
- อภัยทาน : การให้ที่ยากและยิ่งใหญ่ที่สุดของมนุษย์. (2553). กรุงเทพฯ : ธรรมสภา.
- อะเคื้อ กุลประสูติติก, ไพรัตน์ วงษ์นาม, ดลดาว ปุณณานนท์, และ สมศักดิ์ ลีลา. (2557). ปัจจัยเชิงสาเหตุทุกระดับการให้อภัยของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพในวิทยาลัยเทคนิคสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ภาคกลาง. วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร, 9(2), 102 - 129.
- อัจฉรา สุขารมณ. (2544). บทบาทของพ่อต่อการอบรมเลี้ยงดูลูก. วารสารพฤติกรรมศาสตร์, 7(1),

35 - 41.

อุมภาพร ตรังคสมบัติ. (2549). รายงานการทบทวนองค์ความรู้เรื่อง ความรุนแรงในวัยรุ่นไทยและ
ข้อเสนอเชิงนโยบายและการวิจัย. สืบค้นจาก [http://www.dr-
umaporn.com/downloadable/download/linkSample/link_id/2?fbclid=IwAR2DiZuP5g
019_f7OhT7UpORydXpGZn5fyezLiQc5AqWDasnwxg86oLpp5w](http://www.dr-umaporn.com/downloadable/download/linkSample/link_id/2?fbclid=IwAR2DiZuP5g019_f7OhT7UpORydXpGZn5fyezLiQc5AqWDasnwxg86oLpp5w)

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธีระชน พลโยธา คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วรางคณา โสมะนันท์ ภาควิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว
คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
3. อาจารย์ ชญานุช ลักษณะวิจารณ์ คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
4. อาจารย์ ดร. ทิพวรรณ เดชสงค์ สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
5. อาจารย์ ดร. อติศร หนั่นคำจร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตขอนแก่น

ภาคผนวก ข
คุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตาราง 8 หาค่าอำนาจจำแนกโดยพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม และการทดสอบค่าที (t- test) และหาค่าความเชื่อมั่นโดยพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบ วัดตัวแปรการให้อภัยผู้อื่น

ตาราง 8

ข้อ	ค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับ	ค่าที
	คะแนนรวม	
1	.300	-2.69
2	.445	-3.20
3	.574	-4.20
4	.592	-6.85
5	.743	-7.56
6	.570	-5.18
7	.779	-9.12
8	.752	-7.47
9	.804	-9.02
10	.641	-4.81
11	.705	-8.39
12	.633	-6.15
13	.698	-8.14
14	.714	-6.54
15	.740	-9.10
16	.609	-4.88
17	.719	-6.99
18	.709	-7.89
19	.759	-7.37
20	.812	-10.78
21	.679	-6.39
ความเชื่อมั่นฉบับ		.94

ตาราง 9 หาค่าอำนาจจำแนกโดยพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม และการทดสอบค่าที (t- test) และหาค่าความเชื่อมั่นโดยพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบ วัดการคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย

ตาราง 9

ข้อ	ค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับ คะแนนรวม	ค่าที
1	.572	-4.66
2	.649	-6.30
3	.667	-7.30
4	.485	-2.81
ความเชื่อมั่นฉบับ		.39

ตาราง 10 หาค่าอำนาจจำแนกโดยพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม และการทดสอบค่าที (t- test) และหาค่าความเชื่อมั่นโดยพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบ วัดการคิดแบบสามัญลักษณะ

ตาราง 10

ข้อ	ค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับ คะแนนรวม	ค่าที
1	.866	-11.60
2	.847	-10.65
3	.746	-7.35
4	.851	-9.98
5	.412	-2.96
6	.699	-6.23
ความเชื่อมั่นฉบับ		.71

ตาราง 11 หาค่าอำนาจจำแนกโดยพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม และการทดสอบค่าที (t- test) และหาค่าความเชื่อมั่นโดยพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบ วัดการคิดแบบคุณโทษทางออก

ตาราง 11

ข้อ	ค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับ	ค่าที
	คะแนนรวม	
1	.812	-12.22
2	.860	-12.36
3	.767	-8.76
ความเชื่อมั่นฉบับ		.74

ตาราง 12 หาค่าอำนาจจำแนกโดยพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม และการทดสอบค่าที (t- test) และหาค่าความเชื่อมั่นโดยพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบ วัดการคิดแบบเร้ากุศล

ตาราง 12

ข้อ	ค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับ	ค่าที
	คะแนนรวม	
1	.702	-8.84
2	.465	-3.15
3	.682	-10.21
4	.656	-8.47
5	.737	-10.05
ความเชื่อมั่นฉบับ		.67

ตาราง 13 หาค่าอำนาจจำแนกโดยพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม และการทดสอบค่าที (t- test) และหาค่าความเชื่อมั่นโดยพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบ วัดตัวแปรความมีผู้ปกครองเป็นกัลยาณมิตร

ตาราง 13

ข้อ	ค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับ คะแนนรวม		ค่าที
1	.858		-14.66
2	.876		-12.05
3	.888		-12.11
4	.875		-10.79
5	.805		-7.44
6	.921		-10.48
7	.869		-11.42
8	.883		-9.79
9	.877		-13.61
10	.813		-9.75
11	.713		-5.83
12	.787		-8.98
13	.838		-9.65
ความเชื่อมั่นฉบับ		.97	

ตาราง 14 หาค่าอำนาจจำแนกโดยพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม และการทดสอบค่าที (t- test) และหาค่าความเชื่อมั่นโดยพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบ วัดตัวแปรความมีครูเป็นกัลยาณมิตร

ตาราง 14

ข้อ	ค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับ	ค่าที
	คะแนนรวม	
1	.884	-10.62
2	.845	-9.23
3	.888	-11.02
4	.909	-12.75
5	.857	-9.70
6	.915	-12.61
7	.889	-11.31
8	.916	-13.33
9	.787	-7.18
10	.793	-7.58
11	.845	-8.84
12	.857	-9.37
13	.891	-11.04
14	.907	-12.54
15	.891	-11.17
ความเชื่อมั่นฉบับ		.98

ตาราง 15 หาค่าอำนาจจำแนกโดยพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม และการทดสอบค่าที (t- test) และหาค่าความเชื่อมั่นโดยพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบ วัดตัวแปรความมีเพื่อนเป็นกัลยาณมิตร

ตาราง 15

ข้อ	ค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับ คะแนนรวม		ค่าที
1	.752		-9.52
2	.775		-10.66
3	.866		-11.89
4	.860		-12.94
5	.735		-6.82
6	.815		-12.09
7	.790		-8.67
8	.823		-10.32
9	.836		-6.63
10	.822		-11.34
11	.785		-9.82
12	.836		-11.53
13	.781		-7.22
14	.776		-10.88
15	.791		-7.33
ความเชื่อมั่นฉบับ		.96	

ภาคผนวก ค
แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามในการวิจัยเรื่อง “การคิดแบบโยนิโสมนสิการและการรับรู้การมีกัลยาณมิตรที่เกี่ยวข้อง

กับการให้ภัยผู้อื่นของวัยรุ่นชายตอนต้น”

สวัสดีนักเรียนทุกๆ คนครับ พี่ชื่อ สุรเชษฐ์ ช่างนิมิตร ปัจจุบันเรียนปริญญาโทสาขาวิชาจิตวิทยา พัฒนาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และได้ทำงานวิจัยเรื่อง “การคิดแบบโยนิโสมนสิการและการรับรู้การมีกัลยาณมิตรที่เกี่ยวข้องกับการให้ภัยผู้อื่นของวัยรุ่นชายตอนต้น” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนปริญญาโท พี่จึงได้ขออนุญาตทางโรงเรียนในการเก็บข้อมูลกับน้องๆ ในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

แบบสอบถามนี้มีจำนวน 4 ตอน คือ ตอนที่ 1 เรื่องทั่วไปของน้อง ตอนที่ 2 แบบวัดฉันกับผู้อื่น ตอนที่ 3 แบบวัดการคิดของน้อง และตอนที่ 4 แบบวัดฉันกับบุคคลรอบข้าง แบบวัดนี้นักเรียนสามารถตอบได้ตามความสมัครใจของนักเรียนโดยไม่มีความเกี่ยวข้องกับคะแนนในวิชาใดๆ ผลของการวิจัยนี้จะทำให้ทราบว่ามียุคใดที่เกี่ยวข้องกับการให้ภัยผู้อื่นซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการนำข้อมูลไปพัฒนากิจกรรมเพื่อส่งเสริมการให้ภัยผู้อื่นครับ อย่างไรก็ตามข้อมูลจากแบบสอบถามนี้จะเป็นประโยชน์สูงสุดเมื่อนักเรียนได้ตอบใกล้เคียงกับความเป็นจริงที่สุดและตอบได้ครบถ้วนทุกข้อ โดยข้อมูลทั้งหมดจะถูกนำเสนอในภาพรวม ไม่ระบุตัวตนว่าเป็นใคร

พี่ขอขอบคุณน้องๆ ทุกคนเป็นอย่างยิ่งที่ได้สละเวลาอันมีค่า และให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

นาย สุรเชษฐ์ ช่างนิมิตร

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผู้วิจัย

อีเมล k-surachet@hotmail.com

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้ประกอบไปด้วยแบบสอบถามจำนวน 4 ตอน คือ ตอนที่ 1 เรื่องทั่วไปของ
 ฉัน ตอนที่ 2 แบบวัดฉันกับผู้อื่น ตอนที่ 3 แบบวัดการคิดของฉัน และตอนที่ 4 แบบวัดฉันกับ
 บุคคลรอบข้าง ขอความกรุณานักเรียนตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ

.....

ตอนที่ 1 เรื่องทั่วไปของฉัน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่กำหนดให้

1. ระดับชั้น

- ☐ มัธยมศึกษาปีที่ 1
☐ มัธยมศึกษาปีที่ 2
☐ มัธยมศึกษาปีที่ 3

2. อายุ

- ☐ 12 ปี
☐ 13 ปี
☐ 14 ปี
☐ 15 ปี

ตอนที่ 2 แบบวัดฉันกับผู้อื่น

คำชี้แจง : ขอให้นักเรียนพิจารณาข้อความต่อไปนี้ว่าตรงกับความคิด ความรู้สึก หรือพฤติกรรม
ของนักเรียน ตามความเป็นจริงมากน้อยเพียงใด โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ในช่องตรงกับความเป็นจริงเพียงช่องเดียวในแต่ละข้อ (จำนวน 21 ข้อ)

ข้อความ	ระดับความเป็นจริง					
	ไม่จริง เลย	ไม่ จริง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ค่อนข้าง จริง	จริง	จริง ที่สุด
1. ฉันต้องการเอาคืนผู้ที่เคยมาทำร้ายฉัน						
2. ฉันสามารถพูดคุยอย่างจริงใจกับคนที่เคยทำไม่ดีกับฉันได้						
3. ฉันยินดีที่จะให้อภัย แม้ว่าคนที่เคยทำผิดกับฉันไม่ขอโทษฉัน						
4. เมื่อคนที่เคยทำไม่ดีกับฉัน มาขอโทษฉัน ฉันก็พร้อมที่จะเป็นเพื่อนกับเขาได้ดังเดิม						
5. หากคนที่ฉันเคยให้อภัยได้รับความเดือดร้อน ฉันรู้สึกเห็นอกเห็นใจเขา						
6. เมื่อเวลาผ่านไปฉันสามารถคืนดีกับคนที่ทำให้ฉันรู้สึกเจ็บใจได้						
7. ไม่ว่าใครจะทำเรื่องไม่ดีกับฉันเพียงไร ฉันก็พร้อมจะให้ อภัยกับเขาได้						
8. เมื่อฉันได้ให้อภัยใครไปแล้ว ฉันยังปรารถนาให้เขามีความสุข						
9. เมื่อฉันได้ให้อภัยใครไปแล้ว ฉันมีความหวังดีให้กับเขา						
10. ฉันรู้สึกเห็นใจเมื่อเขาต้องเผชิญกับปัญหาแม้ว่าเขาคน นั้นจะเคยทำผิดต่อฉัน						
11. เมื่อคนที่เคยทำให้ฉันโกรธมีความสุข ฉันก็ยังปรารถนา ให้เขามีความสุขไปเรื่อยๆ						
12. เมื่อคนที่เคยทำให้ฉันเดือดร้อนมีความสุข ฉันก็รู้สึก สงสารเขา						
13. ถึงแม้ใครที่เคยทำไม่ดีกับฉันจะไม่มาขอโทษ ฉันก็ให้อภัยเขาได้						

ข้อความ	ระดับความเป็นจริง					
	ไม่จริง เลย	ไม่ จริง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ค่อนข้าง จริง	จริง	จริง ที่สุด
14. เมื่อมีเพื่อนที่เคยทำไม่ดีกับฉัน มาขอความช่วยเหลือจากฉัน ฉันก็อดไม่ได้ที่จะให้ความช่วยเหลือเขา						
15. เมื่อได้ให้อภัยผู้อื่นแล้ว ฉันรู้สึกสบายอก สบายใจ						
16. เมื่อมีคนทำให้ฉันเจ็บตัวไม่ว่าเขาจะเจตนาหรือไม่ก็ตาม ฉันก็ให้อภัยและไม่ได้ตอบเขา						
17. ฉันเป็นคนที่ให้อภัยผู้อื่นด้วยความเต็มใจ						
18. ภายหลังจากที่ฉันได้ให้อภัยผู้อื่น ฉันรู้สึกจิตใจผ่องใสขึ้น						
19. ภายหลังจากที่ฉันได้ให้อภัยผู้อื่น ฉันก็ไม่ได้คิดถึงเรื่องนี้อีกเลย						
20. ภายหลังจากที่ฉันได้ให้อภัยผู้อื่น ฉันรู้สึกมีความสุขมากขึ้น						
21. ภายหลังจากที่ฉันได้ให้อภัยผู้อื่น ฉันรู้สึกดีที่ได้ลงมือทำ						

ตอนที่ 3 แบบวัดการคิดของฉันทัน

คำชี้แจง : ขอให้นักเรียนอ่านสถานการณ์ในแต่ละข้อ และเลือกตัวเลือกที่ตรงกับ ความคิด ความรู้สึก หรือพฤติกรรมของนักเรียนมากที่สุด เพียงตัวเลือกเดียวในแต่ละข้อ (จำนวน 18 ข้อ)

1. สัตว์เลี้ยงของตัน

วันเกิดของตันในปีนี้ ตันขอให้แม่ซื้อปลาทองให้ แต่แม่ไม่ยอมเพราะคิดว่าตันยังไม่มีความรับผิดชอบ มากพอ เพราะการเลี้ยงสัตว์ต้องดูแลและเอาใจใส่เป็นอย่างมาก ตันอ้อนวอนแม่และให้สัญญาว่าจะมีความ รับผิดชอบและเลี้ยงดูปลาทองเป็นอย่างดี แม่จึงยอมใจอ่อน ซื้อปลาทองให้ตันเลี้ยง ในช่วง 6 เดือนแรกตันดูแล ปลาทองของเขาอย่างดี ทั้งให้อาหาร ทำความสะอาดและเปลี่ยนน้ำในตู้ปลาอย่างสม่ำเสมอ แต่ต่อมาตันเริ่มไม่ ค่อยใส่ใจปลาของเขา น้ำในตู้ปลาก็เน่าเสีย จึงทำให้ปลาทองของเขาป่วยและตายในที่สุด เมื่อแม่ของตันรู้ ก็ โกรธตันมากและจะไม่ให้เลี้ยงสัตว์ทุกชนิดอีกต่อไป

จากสถานการณ์ดังกล่าว นักเรียนคิดว่าสาเหตุที่แท้จริงที่ทำให้ปลาตาย คืออะไร

- ก. น้ำในตู้เน่าเสีย
- ข. ตันไม่มีความรับผิดชอบ
- ค. ปลาทองที่ซื้อมาไม่แข็งแรงอยู่แล้ว
- ง. แม่ไม่ช่วยตันดูแลปลา

2. สอบตก

วันหยุดสุดสัปดาห์นี้ หมูตั้งใจว่าจะอ่านหนังสือวิชาคณิตศาสตร์เพื่อเตรียมตัวสอบกลางภาคในวัน จันทร์ของสัปดาห์หน้า แต่ในเย็นวันศุกร์ พ่อแม่ของหมอบอกว่าวันหยุดสุดสัปดาห์นี้ต้องไปเยี่ยมคุณยายซึ่งกำลัง ป่วยที่ต่างจังหวัด เมื่อไปถึงบ้านของคุณยายหมูได้พบปะกับญาติและลูกพี่ลูกน้อง จึงได้เล่นกันอย่างสนุกสนาน ทำให้หมูไม่ได้อ่านหนังสือเพื่อเตรียมสอบเลย เมื่อถึงวันจันทร์ ก่อนเข้าห้องสอบเพื่อนๆ ก็ชวนกันร้องเพลง เมื่อถึง เวลาสอบจริงจึงมีแต่เสียงเพลงอยู่ในหัวของหมู ทำให้หมูไม่มีสมาธิในการสอบ เมื่อประกาศผลสอบจึงพบว่าหมู สอบกลางภาคไม่ผ่าน

จากสถานการณ์ดังกล่าว นักเรียนคิดว่าสาเหตุที่แท้จริงที่ทำให้หมูสอบกลางภาคไม่ผ่าน คืออะไร

- ก. คุณยายไม่สบาย
- ข. ลูกพี่ลูกน้องชวนเล่น
- ค. เพื่อนร้องเพลงก่อนเข้าสอบ
- ง. ไม่ได้อ่านหนังสือเตรียมสอบ

3. งานกลุ่ม

ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มทำรายงาน โดยมีหัวข้อให้เลือก 10 หัวข้อ และมีกำหนดส่งในอีก 3 สัปดาห์ข้างหน้า เมื่อซีรวมกลุ่มได้ก็รีบเลือกหัวข้อที่ตนเองสนใจ โดยไม่ได้ถามความคิดเห็นของเพื่อนในกลุ่ม อีกทั้งยังจัดการแบ่งหัวข้อให้เพื่อนแต่ละคนโดยไม่สนใจความคิดเห็นของเพื่อนอีกเช่นกัน และนัดให้เพื่อนเอางานมาส่งตนเองในอีก 2 สัปดาห์ข้างหน้าเพื่อนำไปจัดรูปเล่ม แต่เมื่อถึงกำหนดปรากฏว่ามีเพียงซีและเพื่อนอีก 1 คนที่นำงานมาส่ง อีก 3 คนที่เหลือไม่มีงานมาส่ง โดยให้เหตุผลว่าเป็นงานที่ยากสำหรับพวกเขา ซีรู้สึกโกรธมาก และเมื่อถึงวันส่งรายงานให้คุณครูกลุ่มของซีจึงไม่มีรายงานส่ง

จากสถานการณ์ข้างต้น นักเรียนคิดว่าข้อใดเป็นสาเหตุที่แท้จริงที่ทำให้กลุ่มของซีไม่มีงานส่ง

- ก. ซีไม่ถามความคิดเห็นของเพื่อน ก่อนตัดสินใจเลือกหัวข้อและแบ่งงานให้เพื่อนทำ
- ข. เพื่อนของซีไม่สื่อสารปัญหาให้ซีทราบ
- ค. มีเวลาจำกัดและรายงานที่คุณครูมอบหมายยากเกินไป
- ง. เพื่อนของซีไม่มีความรับผิดชอบ

4. โต้กับเพื่อนๆ

โต้งเรียนอยู่ชั้น ม.1 เป็นคนที่รักเพื่อนและติดเพื่อนมาก วันหนึ่งโต้งอยากดูหนังจึงชวนดีไปดูหนังด้วยกัน ดีเลยบอกว่าไปด้วยได้แต่โต้งต้องออกค่าตั๋วหนังให้และต้องดูเรื่อง Avenger โต้งจึงตอบตกลงทุกอย่างที่โต้งก็ไม่ได้อยากดูหนังเท่าไรนักเพียงแค่อยากให้ดีไป เมื่อไปถึงโรงหนังโต้งก็เห็นรายการหนังมากมายที่น่าดูโต้งจึงเปลี่ยนใจอยากดูเรื่องอื่น โต้งจึงบอกดีว่า “เราดูเรื่องอื่นกันเถอะ” แต่ดีไม่ยอมและต่อว่าโต้งว่า “ไม่เป็นไปตามสัญญา” โต้งรู้สึกหงุดหงิดจึงพูดไปว่า “เงินค่าตั๋วก็จะออกให้ แค่ว่าตามใจเราไม่ได้” จากนั้นโต้งกับดีก็ทะเลาะกันและสุดท้ายต่างคนต่างแยกย้ายกันดูหนังคนละเรื่อง และโต้งก็ไม่ได้ออกค่าตั๋วหนังให้ดี ในวันต่อมาที่โรงเรียนโต้งกับดีก็ไม่คุยกันเหมือนเคย

จากสถานการณ์ดังกล่าว นักเรียนคิดว่าสาเหตุที่แท้จริงที่ทำให้โต้งกับดีไม่คุยกันเหมือนเคย

- ก. โต้งชวนเพื่อนผิดคน
- ข. ดีไม่ยอมตามใจโต้ง ทั้งๆ ที่โต้งออกเงินค่าตั๋ว
- ค. โต้งไม่ทำตามคำสัญญาที่ให้กับดี
- ง. โต้งไม่ยอมบอกความต้องการที่แท้จริงของตนเองตั้งแต่แรก

5. ผลการเรียนรู้

บาสเก่งวิชาภาษาอังกฤษมากและได้เกรด 4 วิชานี้มาตลอด ตรงข้ามกับภูมิที่ไม่ค่อยเก่งวิชานี้ และภูมิก็ชอบบ่นกับบาสเสมอว่า “เรียนภาษาอังกฤษไม่รู้เรื่องเลย กลัวสอบไม่ผ่าน” บาสจึงอาสาช่วยติววิชาภาษาอังกฤษให้ภูมิจนภูมิเข้าใจ สามารถทำโจทย์ต่างๆ ได้ดีขึ้น และมั่นใจว่าจะต้องสอบได้คะแนนดีแน่ๆ เมื่อผลการเรียนออก บาสตกใจมากที่ตนไม่ได้เกรด 4 วิชาภาษาอังกฤษ ในขณะที่ภูมิได้เกรด 4

จากสถานการณ์ดังกล่าว หากนักเรียนเป็นบาสนักเรียนจะรู้สึกอย่างไรกับภูมิเพราะเหตุใดจึงรู้สึกเช่นนั้น

- ก. ช็อกใจ ว่าทำไมภูมิถึงได้คะแนนเยอะกว่า ทั้งๆ ที่เราติวให้
- ข. โกรธ ที่ภูมิบอกว่าไม่เก่ง แต่กลับได้คะแนนดีกว่า
- ค. ดีใจ ที่ภูมิเข้าใจภาษาอังกฤษได้เกรด 4 ส่วนตัวเราครั้งนี้ทำดีที่สุดแล้ว
- ง. ไม่เป็นไร เพื่อนได้คะแนนดีกว่าก็ได้ไป แต่ครั้งหน้าไม่ติวให้แล้ว

6. PlayStation 5 เครื่องใหม่

ท็อปเพิ่งซื้อ PlayStation 5 มาใหม่ 1 เครื่อง ได้มาเดือนหนึ่ง ซึ่งท็อปดูแลรักษา PlayStation 5 เครื่องนี้เป็นอย่างดี วันหนึ่งพี่ชายของท็อป ขอยืม PlayStation 5 เครื่องนี้ไปเล่น ทั้งที่พี่ชายพยายามดูแลรักษา PlayStation 5 อย่างดี แต่ก็ยังพลาดจนเกิดอุบัติเหตุทำให้ PlayStation 5 เสีย

จากสถานการณ์ดังกล่าว หากนักเรียนเป็นท็อป นักเรียนจะรู้สึกอย่างไรต่อพี่ชาย เพราะเหตุใด

- ก. โกรธพี่ชาย เพราะเป็นของรักของหวงของตนและเพิ่งซื้อมาได้เดือนเดียว
- ข. ไม่แน่ใจว่าจะรู้สึกอย่างไร ถ้าซ่อมได้ก็จะไม่โกรธ แต่ถ้าได้เครื่องใหม่ก็จะหายโกรธ
- ค. ไม่โกรธ เพราะได้ตัดสินใจให้พี่ชายยืมไปแล้ว ก็ต้องทำใจ แต่ก็แอบคิดว่าจะไม่อยากเชื่อว่ามีวันนี้ ถ้าพี่ชายไม่ประมาทก็คงไม่พัง
- ง. ไม่โกรธพี่ชาย เพราะแม้พี่ชายพยายามดูแลรักษาอย่างดี แต่อุบัติเหตุที่ไม่คาดคิดย่อมเกิดขึ้นได้

7. แฟนคลับของคะนิง

คะนิงเป็นดาราวัยรุ่นที่เคยมีแฟนคลับหนาแน่นและรักเธอมาก เมื่อถึงวันสำคัญของเธอเช่นวันเกิด แฟนคลับจะจากโฆษณาอวยพรวันเกิดให้เธอตามจุดต่างๆ ของกรุงเทพฯ และไปร่วมทำบุญกับเธอในสถานสงเคราะห์ต่างๆ แต่มาในปีนี้มีดาราวัยรุ่นเกิดใหม่ทำให้คะนิงได้รับความสนใจจากแฟนคลับน้อยลงและแฟนคลับบางคนเปลี่ยนไปเป็นแฟนคลับของดาราวัยรุ่นคนอื่นแทน

จากสถานการณ์ ถ้านักเรียนเป็นคะนิงจะคิดและรู้สึกอย่างไร

- ก. รู้สึกโกรธ และคิดว่าแฟนคลับคนไหนที่เปลี่ยนใจไปหากกลับมามีติดตามตนจะไม่ให้ความสนใจเลย
- ข. ช่วงแรกก็อาจเสียใจแต่แล้วก็ทำได้เพราะความนิยมหรือความรู้สึกรักใคร่ของคนเราย่อมเปลี่ยนแปลงได้เสมอ
- ค. รู้สึกน้อยใจ และคิดว่าจะไปพูดระบายความในใจกับแฟนคลับทางสื่อออนไลน์
- ง. รู้สึกหัวนโหนก ที่มีดาราเกิดใหม่และสามารถดึงแฟนคลับของตัวเองไปได้ หลังจากนั้นจะพยายามรักษารฐานแฟน คลับที่เหลือไว้ไม่ให้หายไปอีก

8. หมาของโจ้

โจ้เด็กชายชั้น ม.2 ได้ถูกหมาตัวผู้มาเลี้ยงเป็นลูกหมาตัวผู้ชื่อว่าจู่ ด้วยความที่จู่เป็นลูกหมา จู่จึงมีนิสัยขี้ฉ้อฉลยิ่งทำให้โจ้หลงรักเข้าไปใหญ่ เวลาผ่านไป 3 เดือน ที่โรงเรียนของโจ้มีการจัดกิจกรรมค่ายภาษาอังกฤษที่ต่างจังหวัด 5 วัน แต่เป็นค่ายไม่บังคับ ด้วยความที่จู่เป็นเพื่อนในกลุ่มของโจ้ต่างพากันตบเท้าไปค่ายภาษาอังกฤษกันหมด โจ้จึงตัดสินใจที่จะไปค่ายภาษาอังกฤษกับเพื่อนด้วย โจ้ฝากให้พ่อแม่เลี้ยงเจ้าจู่ ช่วงที่โจ้ไปค่ายอังกฤษ พ่อแม่ก็ตั้งใจเลี้ยงจู่แต่ด้วยความที่พ่อแม่ทำงานจึงไม่มีเวลาดูจู่ตลอด 24 ชั่วโมง และด้วยความที่จู่เป็นหมาเด็กจึงหนีออกไปเที่ยวนอกบ้าน และเกิดอุบัติเหตุถูกรถชนตาย เมื่อโจ้กลับมาถึงบ้านก็เรียกหาเจ้าจู่ ก็ไม่พบเจ้าจู่ที่จู่จะวิ่งมาหาเหมือนทุกที เมื่อโจ้ถามพ่อแม่จึงรู้ว่าจู่ถูกรถชนตาย

จากสถานการณ์ดังกล่าว หากนักเรียนเป็นโจ้ นักเรียนจะรู้สึกอย่างไรต่อการตายของจู่ เพราะเหตุใด

- ก. เสียใจที่แม่บอกในตอนแรก แต่ก็ทำได้เพราะจู่เป็นหมาเด็กที่ซุกซน ไม่รู้จักระวังภัย อุบัติเหตุและความตายจึงเกิดขึ้นกับจู่
- ข. เสียใจที่แม่บอกในตอนแรก แต่ก็ทำได้เพราะเป็นอุบัติเหตุ แต่ก็แอบคิดว่า ถ้าพ่อแม่ดูแลจู่ดีกว่านี้จู่คงไม่ตายเพราะรู้ยู่ว่าเป็นหมาเด็ก
- ค. เสียใจและรู้สึกโกรธแม่ที่เลี้ยงจู่ไม่ดี ทำให้จู่ถูกรถชนตาย
- ง. เสียใจเพราะตัวเองไปค่าย ไม่เช่นนั้นจู่คงไม่ตาย

9. มือถือใหม่ของวุฒิ

ในวันเปิดเทอมวันแรก วุฒิได้พกมือถือใหม่มาโรงเรียนซึ่งวุฒิซื้อด้วยเงินเก็บของตัวเอง เพื่อนๆ เห็นแล้วก็ตื่นเต้นและมาดูกันใหญ่ ปลื้มจึงเดินมาหาวุฒิแล้วพูดกับวุฒิว่า “ขอยืมมือถือใหม่ไปเล่นได้ไหม” วุฒิก็ให้ เมื่อปลื้มยื่นมือออกไปเพื่อรับมือถือ เมื่อมือถือตกมาที่มือของปลื้ม ปรากฏว่ามือถือลื่นหลุดจากมือไปหล่นตกพื้น วุฒิกับปลื้มต่างมองหน้ากันและต่างหยิบมือถือขึ้นในจังหวะเดียวกัน ก็พบว่ามือถือกระจุกร้าว ปลื้มรีบยกมือไหว้ขอโทษวุฒิและพูดว่า “ขอโทษเพื่อน เราไม่ได้ตั้งใจ มือถือใหม่มากจนลื่นหลุดมือ เราจะชดใช้อะไรได้บ้าง”

จากสถานการณ์ดังกล่าว หากนักเรียนเป็นวุฒิ นักเรียนจะอย่างไรต่อปลื้ม เพราะเหตุใด

- ก. ขอขอบคุณปลื้มที่แสดงความรับผิดชอบและบอกว่า เข้าใจว่าปลื้มไม่ได้ตั้งใจทำ วุฒิจะเอามือถือไปเข้าศูนย์เมื่อทราบค่าใช้จ่ายค่อยมาตกลงกันอีกที
- ข. ก็ไม่ได้ให้ปลื้มชดใช้อะไรเพราะมือถือมันลื่นจริง เป็นเรื่องที่เกินคาดคิด ถึงวันนี้ปลื้มไม่ทำหล่นก็อาจเป็นตัวเราเองที่ทำลื่นหลุดมือได้
- ค. ให้ปลื้มชดใช้ค่าซ่อมกระจุกร้าวและต่อว่าปลื้มที่รับไม่ดีเองแล้วไปโทษว่ามือถือลื่น ไม่น่าให้ปลื้มยืมเลย
- ง. ให้ปลื้มชดใช้ด้วยการซื้อมือถือใหม่แทนนั้นเพราะถึงซ่อมไปก็เป็นของที่มีตำหนิมาก่อน

10. กล้องถ่ายรูปของอิงค์

อิงค์ชอบดูรูปถ่ายในเว็บไซต์และหากรูปภาพไหนสวยเขาก็เห็นว่าสามารถขายได้ อิงค์เองก็เป็นคนชอบถ่ายภาพ อิงค์จึงของพ่อแม่ที่จะซื้อกล้องถ่ายรูปดีๆ ให้ โดยได้บอกว่าจะเอากล้องมาถ่ายภาพ อยากรจะเป็นนักถ่ายภาพตามความฝัน และภาพที่ได้ก็จะเอาไปขายเป็นรายได้เสริม พ่อแม่จึงซื้อให้และเมื่ออิงค์ได้ถ่ายภาพและลงขายจริงๆ กลับไม่มีใครซื้อภาพถ่ายของเขาเลย

จากสถานการณ์ ถ้านักเรียนเป็นอิงค์จะคิดและรู้สึกอย่างไร

- ก. รู้สึกกังวล แต่ก็คิดว่าภาพที่ดีจะทำให้มีโอกาสขายได้ ภาพของเขาก็เช่นเดียวกันต้องมีโอกาสขายได้แน่ๆ
- ข. ไม่กังวล คิดว่าภาพจะดีแค่ไหนก็มีโอกาสที่จะขายได้และขายไม่ได้พอกันขึ้นอยู่กับรสนิยมความต้องการของ ตลาดในช่วงนั้น
- ค. รู้สึกท้อ ห่อเหี่ยวที่ภาพขายไม่ได้และคิดว่าจะเลิกทำ
- ง. กังวลอยู่บ้าง แต่คิดว่าจะไปดูภาพของคนที่ยขายได้และไปเลียนแบบ ภาพถ่ายในสไลด์ของเขาเพื่อจะขายได้ เหมือนเขา

11. เกรตของเต้า

ในการเรียนระดับชั้นไหนก็จะต้องมีการสอบ เค้าและฟลุ๊ค 2 คนนี้มักนั่งสอบใกล้กันเพราะเลขที่ติดกัน เค้าเป็นคนเรียนไม่เก่งแต่ที่บ้านเค้าคาดหวังว่าเค้าต้องได้เกรดดีๆ เค้าจึงวิตกกังวลกับเรื่องนี้ จึงไปขอร้องฟลุ๊คซึ่งเป็นเพื่อนสนิทและเก่งมากคนหนึ่งในห้องว่า “วันสอบเราซื้อลอกคำตอบจากฟลุ๊คนะ” เพียงให้ฟลุ๊คขยับตัวอย่าบังกระดาษคำตอบ ถ้านายไม่ให้เราลอกเราคงจะสอบตกพ่อแม่เราก็คงจะดุเราเหมือนเคย ช่วยเราเถอะนะ ทุกทีมีอะไรเราก็ช่วยนาย”

จากสถานการณ์ดังกล่าว หากนักเรียนเป็นฟลุ๊คจะอย่างไร เพราะเหตุใด

- ก. ปฏิเสธเค้าไม่ให้ลอกเพราะผิดกฎโรงเรียน แต่ฟลุ๊คจะตบหนังสือให้เค้าจนเค้าเรียนเก่งขึ้น
- ข. ให้ลอกเพราะจะได้รักษาความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันไว้และฟลุ๊คจะได้ไม่สอบตก
- ค. ตอบรับเค้าไปก่อนเพื่อให้เค้าสบายใจ แต่ถึงเวลาสอบจริงก็ไม่ให้เค้าลอก เพราะผิดกฎโรงเรียน
- ง. หนักใจ ไม่รู้จะแก้ปัญหาอย่างไร

12. เพื่อนสนิท

เจตกับแทนเป็นเพื่อนร่วมห้องสนิทกัน มีอยู่วันหนึ่งหลังเลิกเรียนทั้งคู่ได้เดินผ่านกลุ่มนักเรียนวัยรุ่นชาย อีกกลุ่ม วัยรุ่นกลุ่มนั้นได้เข้ามาหาเรื่องทำดีทำต่อและทำร้ายเจต เจตจึงต่อสู้ ในขณะนั้นมีเพื่อนของกลุ่มวัยรุ่นก็ได้เข้ามาห้ามเพื่อนของตัวเองไว้

จากสถานการณ์ดังกล่าว หากนักเรียนเป็นแทนจะอย่างไร เพราะเหตุใด

- ก. ยืนนิ่งเพราะไม่รู้ว่าจะแก้ปัญหาอย่างไร
- ข. ช่วยต่อสู้ทันที เพราะเป็นจังหวะที่ได้โอกาสแล้วแม้ตัวเองจะต้องเจ็บตัว แต่หากชนะพวกนี้จะได้ไม่มารังแกอีกและเป็นการเอาคืนแทนเจตที่เจ็บตัวอยู่
- ค. ยืนนิ่งๆ ทำเป็นไม่รู้ไม่เห็น ไม่รู้จักเจตมาก่อน เพื่อเอาตัวรอดแม้ว่าตอนหลังเจตอาจโกรธก็ตาม
- ง. ดึงเพื่อนออกมาจากสถานการณ์นั้น เพราะเป็นจังหวะที่อีกฝ่ายกำลังห้ามเพื่อนเหมือนกัน แม้ว่าจะดูเป็นคนไม่สู้คนแต่เรื่องจะได้จบและไม่มีใครบาดเจ็บมากกว่านี้

13 งานแต่งงานของญาติไต้เติ้ล

ไต้เติ้ลเป็นเด็กชายวัยรุ่นที่ไม่เคยขี่มัลลอคฮอลล์ วันนี้ที่บ้านญาติของเขาจัดงานแต่งงาน ไต้เติ้ลได้ไปร่วมงานแต่งงานญาติ ในงานมีเครื่องดื่มหลายชนิด ไต้เติ้ลเห็นเครื่องดื่มมัลลอคฮอลล์และนึกถึงที่เพื่อนหลายคนเคยเล่าให้เขาฟังว่าได้ขี่มัลลอคฮอลล์กันทั้งนั้น

จากสถานการณ์ดังกล่าว ถ้านักเรียนเป็นไต้เติ้ลนักเรียนจะคิดและทำอะไร

- ก. คิดว่าถ้าได้ขี่เครื่องดื่มมัลลอคฮอลล์ ก็จะได้ไปคุยวอดเพื่อนและร่วมงานสนุกขึ้นก็จะไปหยิบมาดื่ม
- ข. คิดว่าเป็นงานแต่งงานญาติ พ่อแม่คงไม่ว่าที่จะขี่เครื่องดื่มมัลลอคฮอลล์ ก็จะไปหยิบมาดื่ม
- ค. คิดว่าเป็นงานแต่งงานญาติ หากว่าขี่เครื่องดื่มมัลลอคฮอลล์ แล้วเมาขาดสติก็ยิ่งปลอดภัยอยู่ เพราะในงานมีญาติที่สามารถดูแลได้หลายคน จึงทดลองดื่ม
- ง. คิดว่าเป็นงานแต่งงานญาติ ถ้าได้ขี่เครื่องดื่มมัลลอคฮอลล์ ก็จะได้ไปคุยวอดเพื่อนได้ แต่อาจทำให้เมาขาดสติและมีผลเสียตามมาเยอะ จึงไม่ดื่มดีกว่า

14. รถโดยสารสาธารณะ

วิทย์เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ขึ้นรถประจำทางที่มีคนแน่นมาก ในตัววิทย์มีเพียงเบ้ 1 ใบ ในเบ้มีสมุด 2 เล่มกับกล่องดินสอเท่านั้น วันนี้เขาโชคดีได้ที่นั่ง ระหว่างทางมีชายสูงอายุท่าทางไม่แข็งแรงขึ้นมายืนข้างๆ เขา วิทย์รู้สึกอึดอัด อยากลุกให้ที่นั่ง แต่ก็ติดที่บ้านเขาอยู่ไกลมาก

จากสถานการณ์ดังกล่าวหากนักเรียนเป็นวิทย์ นักเรียนจะคิดและทำอะไร

- ก. พยายามช่วยมองหาที่ว่างให้ จะได้บอกให้เขาไปนั่ง
- ข. นั่งตามปกติ เพราะเรายังเด็กกว่า
- ค. ลุกขึ้นยืนให้ที่นั่ง เพราะเรายังเด็กและแข็งแรงกว่า
- ง. แกล้งหลับหรือทำเป็นว่ามองไม่เห็น จะได้ไม่ต้องรับรู้และไม่รู้สึกอึดอัดใจ

15. นักฟุตบอล

น็อตฝึกซ้อมฟุตบอลตั้งแต่เด็ก โดยมีพ่อแม่ดูแลให้ฝึกซ้อมทุกวันเพื่อให้น็อตได้เป็นนักบอลชื่อดัง น็อตตั้งใจ ทุ่มเทฝึกซ้อมมากจนแทบจะไม่มีเวลาได้ใช้ชีวิตเหมือนเพื่อนวัยรุ่นทั่วไป กระทั่งวันหนึ่งโอกาสดีมาถึงน็อต จะได้เข้ารับการคัดเลือกเป็นนักฟุตบอลสโมสรทีมใหญ่ดังตามความใฝ่ฝันของพ่อแม่ ก่อนการคัดเลือกหนึ่งอาทิตย์ น็อตฝึกหนักจนข้อเท้าได้รับบาดเจ็บรุนแรง หมอสั่งห้ามไม่ให้ฝึกซ้อมฟุตบอลจนกว่าจะหายเป็นปกติเพราะอาจทำให้พิการได้

จากสถานการณ์ดังกล่าว หากนักเรียนเป็นน็อตนักเรียนจะคิดหรือรู้สึกต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างไร

- ก. เสียใจที่พลาดโอกาสการคัดเลือก และหมดกำลังใจที่จะเป็นนักบอลชื่อดัง
- ข. เสียใจที่พลาดโอกาสการคัดเลือก และคิดว่าถ้าระวังตัวมากกว่านี้ คงไม่ต้องบาดเจ็บ
- ค. เสียใจที่พลาดโอกาสการคัดเลือก และคิดว่าข้อเท้ามีโอกาสหายได้แค่รอเวลา
- ง. เสียใจที่พลาดโอกาสการคัดเลือก แต่คิดว่าถ้าหายแล้ว จะมุ่งมั่นทำตามความฝันของพ่อแม่และตนเองต่อไป

16. ความฝันของเซฟ

เซฟผู้เป็นนักเรียนแลกเปลี่ยน เขาฝันตั้งแต่เด็กว่าอยากไปเรียนที่อังกฤษเมื่อเวลาผ่านไปจนเข้าเรียนอยู่ ม.1 ก็มีโครงการแลกเปลี่ยนซึ่งได้ทุนในการเรียนฟรี เซฟจึงตั้งใจไปสอบเพื่อหวังว่าจะได้ทุนเรียนฟรี ผลออกมาว่า เซฟสอบผ่านเขาจึงดีใจมาก เมื่อวันที่ต้องเดินทางมาถึงเขาได้เตรียมตัวอย่างดีที่สนามบิน แต่แล้วก็เกิดเหตุการณ์ไม่คาดฝันเนื่องจากการระบาดของไวรัสโควิด – 19 ทำให้เครื่องบินทั้งหมดถูกยกเลิกและโครงการแลกเปลี่ยนได้เปลี่ยนเป็นเรียนออนไลน์แทน ทำให้เซฟต้องกลับบ้านด้วยความผิดหวัง

จากสถานการณ์ดังกล่าวหากนักเรียนเป็นเซฟจะคิดหรือทำอย่างไร

- ก. รู้สึกผิดหวัง แต่เข้าใจสถานการณ์ถ้าเดินทางไปจะทำให้เราและคนอื่น ๆ เสี่ยงในการติดโรคระบาด
- ข. รู้สึกผิดหวัง แต่คิดว่าเรียนออนไลน์ดีกว่าไม่ได้เรียนอะไรเลย
- ค. รู้สึกผิดหวัง คิดว่าไม่ขอรับทุนเรียนโครงการนี้แล้ว
- ง. รู้สึกผิดหวัง และโทษตัวเองที่แลกเปลี่ยนเข้าไป ถ้าไปรอบเร็วกว่านี้คงได้ไปแล้ว

17. การเรียนต่อของปาร์ค

ปาร์คเรียนอยู่ชั้น ม.3 เป็นคนที่เรียนเก่งและได้วางแผนที่จะต่อ ม.4 ที่โรงเรียนอื่น จึงได้มีการเตรียมตัวเป็นอย่างดีที่จะไปสอบ แล้ววันสอบมาถึง ระหว่างเดินทางรถของเขาก็ได้มีรถอีกคันมาชน คุณพ่อของเขาจึงบอกให้เขาถ่ายรูปว่าเกิดอุบัติเหตุเพื่อเอาไปให้กรรมการพิจารณาว่าเขาจะเข้าห้องสอบได้หรือไม่หากกรณีที่เขาไปถึงที่ห้องสอบช้ากว่าเวลาที่กำหนด จากนั้นเขาจึงได้ขึ้นรถมอเตอร์ไซด์รับจ้างเพื่อไปสอบให้ทัน

จากสถานการณ์ดังกล่าว หากนักเรียนเป็นปาร์คนักเรียนจะคิดอย่างไร

- ก. กังวล แต่ก็คิดว่าถ้าเอารูปไปให้กรรมการพิจารณาว่าไม่ผิด เขาก็คงจะได้สอบ แต่ถ้าผิดกฎเขาก็ต้องยอมรับ ไม่ไปขอร้องหรือกดดันกรรมการให้หนักใจและคิดว่าเรียนที่เดิมก็ไม่ต้องปรับตัวด้วย
- ข. กังวล แต่ก็คิดว่าถ้าไม่ทัน ก็เอารูปถ่ายไปให้กรรมการพิจารณาก่อนลงร้องขอคู่อาจมีความหวังได้
- ค. กังวล ถ้าไปสอบไม่ทันก็จะทำให้ไปเรียนที่ใหม่ไม่ได้ตามที่คาดไว้
- ง. กังวล เหตุการณ์นี้ทำไมต้องมาเกิดกับเราได้

18. การบ้านของบอย

เมื่อวันศุกร์คุณครูวิชาคณิตศาสตร์มอบหมายการบ้านให้บอยทำซึ่งบทเรียนนี้เป็นบทที่ยาก บอยจึงตั้งใจจะทำการบ้านในวันเสาร์อาทิตย์ ขณะที่พ่อแม่ได้ชวนบอยไปเที่ยวแต่เขาปฏิเสธพ่อแม่และเลือกที่จะทำการบ้าน พอถึงวันจันทร์บอยนำการบ้านมาส่งครู เมื่อคุณครูตรวจการบ้านของเขาและได้แจ้งเขาว่า เขาได้ทำผิดทั้งหมดเลยและได้อธิบายโดยยกตัวอย่างบางข้อพร้อมบอกว่าให้ไปทำมาใหม่

จากสถานการณ์ดังกล่าว หากนักเรียนเป็นบอย นักเรียนจะคิดหรือรู้สึกอย่างไร

- ก. รู้สึกท้อและโกรธคุณครูที่สั่งการบ้านยาก ถ้ารู้ว่าการทำแบบฝึกหัดผิดก็คงเลือกไปเที่ยวกับพ่อแม่
- ข. รู้สึกผิดหวังแต่ไม่โกรธคุณครูเพราะรู้ว่าการทำแบบฝึกหัดจะทำให้เราเก่งขึ้น
- ค. รู้สึกท้อและไม่อยากแก้ไขการบ้านครั้งนี้แล้ว
- ง. รู้สึกขอบคุณคุณครูที่ตรวจการบ้านและอธิบายยกตัวอย่างให้ฟังทำให้ตัวเองได้กลับไปแก้ไขแบบฝึกหัดได้ถูกต้อง

ตอนที่ 4 แบบวัดฉันกับบุคคลรอบข้าง

คำชี้แจง : ให้นักเรียนอ่านข้อความต่อไปนี้ แล้วนึกถึง **บุคคลที่ใกล้ชิดมากที่สุด** ได้แก่ ผู้ปกครอง คุณครู และเพื่อน จากนั้นโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

4.1 ผู้ปกครองของฉัน (ผู้ปกครองที่ใกล้ชิดนักเรียนมากที่สุด)

ข้อความ	ระดับความเป็นจริง					
	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด
1. ผู้ปกครองมีความเข้าใจฉัน ทำให้ฉันมีความสุขและสบายใจ						
2. ผู้ปกครองให้ความสนิทสนมเป็นกันเองกับฉัน ทำให้ฉันอยากเข้าไปปรึกษาเมื่อมีปัญหา						
3. ผู้ปกครองดูแลฉันเป็นอย่างดี ทำให้ฉันรู้สึกอบอุ่นใจและปลอดภัย						
4. ผู้ปกครองเป็นที่พึ่งในยามที่ฉันต้องการได้						
5. ผู้ปกครองมีความรู้ความสามารถที่นำมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตที่ดีได้ ทำให้ฉันปรารถนาจะมีชีวิตเช่นนี้						
6. ผู้ปกครองเป็นแบบอย่างแก่ฉันในการพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น						
7. ผู้ปกครองตระหนักถึงความ ถูก-ผิด ดี-ชั่ว ควร-ไม่ควร และบุญ-บาป ทำให้ฉันคิดและปฏิบัติตาม						
8. ผู้ปกครองให้คำปรึกษาที่ดีแก่ฉัน ในยามที่ฉันต้องการได้						
9. เมื่อเกิดเรื่องราวต่างๆ ขึ้นกับฉัน ผู้ปกครองพร้อมจะรับฟังและให้คำปรึกษาฉัน						
10. ผู้ปกครองอบรมสั่งสอนในเรื่องต่างๆ ให้ฉันเข้าใจได้ง่าย						
11. ผู้ปกครองไม่ชักนำให้ฉันทำเรื่องเสื่อมเสีย						
12. ผู้ปกครองส่งเสริมให้ฉันทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม						
13. ผู้ปกครองอธิบายในเรื่องต่างๆ ให้ฉันเข้าใจได้อย่างละเอียดลึกซึ้ง						

4.2 คุณครูของฉัน (ครูที่นักเรียนใกล้ชิดมากที่สุด)

ข้อความ	ระดับความเป็นจริง					
	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด
1. ครูของฉันมีความรักและเอาใจใส่ต่อลูกศิษย์ ทำให้ฉันรู้สึกปลอดภัยและอบอุ่นใจ						
2. ครูมีความเข้าใจฉัน ทำให้ฉันอยากเข้าไปปรึกษาเมื่อมีปัญหา						
3. ครูของฉันเป็นที่พึ่งในยามที่ฉันต้องการได้						
4. เวลาที่ฉันเข้าไปปรึกษาครู ครูพร้อมที่จะรับฟังคำปรึกษาหรือข้อซักถามของฉัน						
5. ครูมีความรอบรู้ทางวิชาการ ทำให้ฉันอยากเก่งเหมือนครู						
6. ครูของฉันเป็นต้นแบบที่ตระหนักถึงความถูกต้อง ดี-ชั่ว ควร-ไม่ควร และบุญ-บาป						
7. ฉันเกิดกำลังใจ และอยากตั้งใจเรียนเพราะมีครูเป็นแบบอย่างในการตั้งใจทำงาน						
8. ครูของฉันตักเตือนหรือชี้แจงเรื่องต่างๆ ด้วยเหตุผลน่ารับฟังให้ฉันเข้าใจได้ดี						
9. ครูของฉันสามารถสอนบทเรียนยากๆ ให้ฉันเข้าใจได้ง่าย						
10. ฉันสามารถนำคำสอนจากครูไปปรับใช้ในการแก้ไขปัญหาด้านการเรียนได้						
11. ครูของฉันคอยห่วงใยดูแลลูกศิษย์ไม่ให้ทำเรื่องเสื่อมเสีย						
12. เมื่อมีกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ในโรงเรียน ครูสนับสนุนหรือชักชวนให้ฉันเข้าร่วม						
13. ครูของฉันรับฟังทั้งคำตำหนิ คำชื่นชมจากลูกศิษย์อย่างรู้เท่าทันและวางใจเป็นกลาง						
14. เมื่อฉันทำผิดพลาด ครูจะให้กำลังใจฉัน						
15. ครูของฉันอธิบายในเรื่องต่างๆ ให้ฉันเข้าใจได้อย่างละเอียดลึกซึ้ง						

4.3 เพื่อนสนิทที่สุดของฉัน (เพื่อนสนิทที่สุดของนักเรียน)

ข้อความ	ระดับความเป็นจริง					
	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด
1. เพื่อนทำให้ฉันมีความสุข และเบิกบานใจเมื่อได้พูดคุยหรือใกล้ชิด						
2. เพื่อนของฉันมีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเอง ทำให้ฉันวางใจในการทำงานร่วมกัน						
3. เพื่อนรู้ว่าอะไรถูก-ผิด ดี-ไม่ดี หรือ ควร-ไม่ควร ทำให้ฉันรู้สึกปลอดภัย ไร้ใจได้						
4. เพื่อนของฉันเป็นนักเรียนที่ดี ทำให้ฉันรู้สึกอบอุ่นใจ เป็นที่พึ่งได้						
5. เพื่อนเป็นแบบอย่างแก่ฉันในการพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น						
6. เพื่อนเป็นแบบอย่างแก่ฉันในการเป็นนักเรียนที่ดีและมีคุณธรรม						
7. เพื่อนมีความรอบรู้ ทำให้ฉันอยากเก่งเหมือนเพื่อน						
8. เมื่อฉันทำบางอย่างไม่ถูกใจเพื่อน เพื่อนจะมีวิธีการพูดกับฉันอย่างนุ่มนวล						
9. เมื่อฉันท้อแท้ ผิดหวัง เพื่อนจะพูดให้กำลังใจ ชี้แนะแนวทาง จนฉันมีแรงสู้ต่อไป						
10. เมื่อฉันต้องการคำปรึกษา เพื่อนจะอยู่เคียงข้าง พร้อมเป็นที่ปรึกษาให้ฉัน						
11. เพื่อนอธิบายเพิ่มเติมวิชาที่ตนถนัดให้ฉันเข้าใจได้ง่าย และลึกซึ้งขึ้น						
12. ฉันสามารถนำความรู้ที่เพื่อนอธิบายให้ฟังมาปรับใช้ได้จริง						
13. เพื่อนรู้เท่าทัน และอดทนรับฟังได้ทั้งคำชื่นชม และคำตำหนิจากผู้อื่นอย่างวางใจเป็นกลาง						
14. เพื่อนชักชวนฉันให้เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาโรงเรียน หรือ กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม						
15. เพื่อนเข้าใจฉัน ทำให้ฉันอยากเข้าไปปรึกษาเมื่อมีปัญหา						

ภาคผนวก ง
การให้คะแนนแบบวัดการคิด

ตอนที่ 3 แบบวัดการคิดของฉันทน์

1. สัตว์เลี้ยงของต้น (การคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย)

วันเกิดของต้นในปีนี้ ต้นขอให้แม่ซื้อปลาทองให้ แต่แม่ไม่ยอมเพราะคิดว่าต้นยังไม่มีควมรับผิดชอบมากพอ เพราะการเลี้ยงสัตว์ต้องดูแลและเอาใจใส่เป็นอย่างมาก ต้นอ่อนน้อมแม่และให้สัญญาว่าจะมีความรับผิดชอบและเลี้ยงดูปลาทองเป็นอย่างดี แม่จึงยอมใจอ่อนซื้อปลาทองให้ต้นเลี้ยง ในช่วง 6 เดือนแรกต้นดูแลปลาทองของเขาย่างดี ทั้งให้อาหารทำความสะอาดและเปลี่ยนน้ำในตู้ปลาอย่างสม่ำเสมอ แต่ต่อมาต้นเริ่มไม่ค่อยใส่ใจปลาของเขา น้ำในตู้ปลาก็เน่าเสีย จึงทำให้ปลาทองของเขาป่วยและตายในที่สุด เมื่อแม่ของต้นรู้ ก็โกรธต้นมากและจะไม่ให้เลี้ยงสัตว์ทุกชนิดอีกต่อไป

จากสถานการณ์ดังกล่าว นักเรียนคิดว่าสาเหตุที่แท้จริงที่ทำให้ปลาตาย คืออะไร

ก. น้ำในตู้เน่าเสีย	(1 คะแนน)
ข. ต้นไม่มีความรับผิดชอบ	(2 คะแนน)
ค. ปลาทองที่ซื้อไม่แข็งแรงอยู่แล้ว	(0 คะแนน)
ง. แม่ไม่ช่วยต้นดูแลปลา	(0 คะแนน)

2. สอบตก (การคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย)

วันหยุดสุดสัปดาห์นี้ หมูตั้งใจว่าจะอ่านหนังสือวิชาคณิตศาสตร์เพื่อเตรียมตัวสอบกลางภาคในวันจันทร์ของสัปดาห์หน้า แต่ในเย็นวันศุกร์ พ่อแม่ของหมอบอกว่าวันหยุดสุดสัปดาห์นี้ต้องไปเยี่ยมคุณยายซึ่งกำลังป่วยที่ต่างจังหวัด เมื่อไปถึงบ้านของคุณยายหมูได้พบปะกับญาติและลูกพี่ลูกน้อง จึงได้เล่นกันอย่างสนุกสนาน ทำให้หมูไม่ได้อ่านหนังสือเพื่อเตรียมสอบเลย เมื่อถึงวันจันทร์ ก่อนเข้าห้องสอบเพื่อนๆ ก็ชวนกันร้องเพลง เมื่อถึงเวลาสอบจริงจึงมีแต่เสียงเพลงอยู่ในหัวของหมู ทำให้หมูไม่มีสมาธิในการสอบ เมื่อประกาศผลสอบจึงพบว่าหมูสอบกลางภาคไม่ผ่าน

จากสถานการณ์ดังกล่าว นักเรียนคิดว่าสาเหตุที่แท้จริงที่ทำให้หมูสอบกลางภาคไม่ผ่าน คืออะไร

ก. คุณยายไม่สบาย	(0 คะแนน)
ข. ลูกพี่ลูกน้องชวนเล่น	(1 คะแนน)
ค. เพื่อนร้องเพลงก่อนเข้าสอบ	(1 คะแนน)
ง. ไม่ได้อ่านหนังสือเตรียมสอบ	(2 คะแนน)

3. งานกลุ่ม (การคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย)

ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มทำรายงาน โดยมีหัวข้อให้เลือก 10 หัวข้อ และมีกำหนดส่งในอีก 3 สัปดาห์ข้างหน้า เมื่อซีรวมกลุ่มได้ก็รีบเลือกหัวข้อที่ตนเองสนใจ โดยไม่ได้ถามความคิดเห็นของเพื่อนในกลุ่ม อีกทั้งยังจัดการแบ่งหัวข้อให้เพื่อนแต่ละคนโดยไม่สนใจความคิดเห็นของเพื่อนอีกเช่นกัน และนัดให้เพื่อนเอางานมาส่งตนเองในอีก 2 สัปดาห์ข้างหน้าเพื่อนำไปจัดรูปเล่ม แต่เมื่อถึงกำหนดปรากฏว่ามีเพียงซีและเพื่อนอีก 1 คนที่นำงานมาส่ง อีก 3 คนที่เหลือไม่มีงานมาส่ง โดยให้เหตุผลว่าเป็นงานที่ยากสำหรับพวกเขา ซีรู้สึกโกรธมาก และเมื่อถึงวันส่งรายงานให้คุณครูกลุ่มของซีจึงไม่มีรายงานส่ง

จากสถานการณ์ข้างต้น นักเรียนคิดว่าข้อใดเป็นสาเหตุที่แท้จริงที่ทำให้กลุ่มของซีไม่มีงานส่ง

- ก. ซีไม่ถามความคิดเห็นของเพื่อน ก่อนตัดสินใจเลือกหัวข้อและแบ่งงาน (2 คะแนน)
- ให้เพื่อนทำ
- ข. เพื่อนของซีไม่สื่อสารปัญหาให้ซีทราบ (0 คะแนน)
- ค. มีเวลาจำกัดและรายงานที่คุณครูมอบหมายยากเกินไป (0 คะแนน)
- ง. เพื่อนของซีไม่มีความรับผิดชอบ (1 คะแนน)

4. โต้งกับเพื่อน ๆ (การคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย)

โต้งเรียนอยู่ชั้น ม.1 เป็นคนที่รักเพื่อนและติดเพื่อนมาก วันหนึ่งโต้งอยากดูหนังจึงชวนดีไปดูหนังด้วยกัน ดีเลยบอกว่าไปด้วยได้แต่โต้งต้องออกค่าตั๋วหนังให้และต้องดูเรื่อง Avenger โต้งจึงตอบตกลงทั้งๆ ที่โต้งก็ไม่ได้อยากดูหนังนี้เท่าไรนักเพียงแค่อยากให้ดีไป เมื่อไปถึงโรงหนังโต้งก็เห็นรายการหนังมากมายที่น่าดูโต้งจึงเปลี่ยนใจอยากดูเรื่องอื่น โต้งจึงบอกดีว่า “เราดูเรื่องอื่นกันเถอะ” แต่ดีไม่ยอมและต่อว่าโต้งว่า “ไม่เป็นไปตามสัญญา” โต้งรู้สึกหงุดหงิดจึงพูดไปว่า “เงินค่าตั๋วก็จะออกให้ แค่ว่าตามใจเราไม่ได้” จากนั้นโต้งกับดีก็ทะเลาะกันและสุดท้ายต่างคนต่างแยกย้ายกันดูหนังคนละเรื่อง และโต้งก็ไม่ได้ออกค่าตั๋วหนังให้ดี ในวันต่อมาที่โรงเรียนโต้งกับดีก็ไม่คุยกันเหมือนเคย

จากสถานการณ์ดังกล่าว นักเรียนคิดว่าสาเหตุที่แท้จริงที่ทำให้โต้งกับดีไม่คุยกันเหมือนเคย

- ก. โต้งชวนเพื่อนผิดคน (0 คะแนน)
- ข. ดีไม่ยอมตามใจโต้ง ทั้งๆ ที่โต้งออกเงินค่าตั๋ว (1 คะแนน)
- ค. โต้งไม่ทำตามคำสัญญาที่ให้กับดี (2 คะแนน)
- ง. โต้งไม่ยอมบอกความต้องการที่แท้จริงของตนเองตั้งแต่แรก (1 คะแนน)

5. ผลการเรียนรู้ (การคิดแบบสามัญลักษณ์)

บาสเก้ทวิชาภาษาอังกฤษมากและได้เกรด 4 วิชานี้มาตลอด ตรงข้ามกับภูมิที่ไม่ค่อยเก่งวิชานี้ และภูมิก็ชอบบ่นกับบาสเสมอว่า “เรียนภาษาอังกฤษไม่รู้เรื่องเลย กลัวสอบไม่ผ่าน” บาสจึงอาสาช่วยติววิชาภาษาอังกฤษให้ภูมิจนภูมิเข้าใจ สามารถทำโจทย์ต่างๆ ได้ดีขึ้น และมั่นใจว่าจะต้องสอบได้คะแนนดีแน่ๆ เมื่อผลการเรียนออก บาสตกใจมากที่ตนไม่ได้เกรด 4 วิชาภาษาอังกฤษ ในขณะที่ภูมิได้เกรด 4

จากสถานการณ์ดังกล่าว หากนักเรียนเป็นบาสนักเรียนจะรู้สึกอย่างไรกับภูมิเพราะเหตุใดจึงรู้สึกเช่นนั้น

- ก. ช็อกใจ ว่าทำไมภูมิถึงได้คะแนนเยอะกว่า ทั้งๆ ที่เราติวให้ (0 คะแนน)
- ข. โกรธ ที่ภูมิบอกว่าไม่เก่ง แต่กลับได้คะแนนดีกว่า (0 คะแนน)
- ค. ดีใจ ที่ภูมิเข้าใจภาษาอังกฤษได้เกรด 4 ส่วนตัวเราครั้งนี้ทำดีที่สุดแล้ว (2 คะแนน)
- ง. ไม่เป็นไร เพื่อนได้คะแนนดีกว่าก็ได้ไป แต่ครั้งหน้าไม่ติวให้แล้ว (1 คะแนน)

6. PlayStation 5 เครื่องใหม่ (การคิดแบบสามัญลักษณ์)

ท็อปเพิ่งซื้อ PlayStation 5 มาใหม่ 1 เครื่อง ได้มาเดือนหนึ่ง ซึ่งท็อปดูแลรักษา PlayStation 5 เครื่องนี้เป็นอย่างดี วันหนึ่งพี่ชายของท็อป ขอยืม PlayStation 5 เครื่องนี้ไปเล่น ทั้งที่พี่ชายพยายามดูแลรักษา PlayStation 5 อย่างดี แต่ก็ยังพลาดจนเกิดอุบัติเหตุทำให้ PlayStation 5 เสีย

จากสถานการณ์ดังกล่าว หากนักเรียนเป็นท็อป นักเรียนจะรู้สึกอย่างไรต่อพี่ชาย เพราะเหตุใด

- ก. โกรธพี่ชาย เพราะเป็นของรักของหวงของตนและเพิ่งซื้อมาได้เดือนเดียว (0 คะแนน)
- ข. ไม่แน่ใจว่าจะรู้สึกอย่างไร ถ้าซ่อมได้ก็จะไม่โกรธ แต่ถ้าได้เครื่องใหม่ (0 คะแนน)
ก็จะหายโกรธ
- ค. ไม่โกรธ เพราะได้ตัดสินใจให้พี่ชายยืมไปแล้ว ก็ต้องทำใจ (1 คะแนน)
แต่ก็แอบคิดว่าไม่อยากจะเชื่อว่ามีวันนี้ถ้าพี่ชายไม่ประมาทก็คงไม่พัง
- ง. ไม่โกรธพี่ชาย เพราะแม้พี่ชายพยายามดูแลรักษาอย่างดี แต่อุบัติเหตุ (2 คะแนน)
ที่ไม่คาดคิดย่อมเกิดขึ้นได้

7. แฟนคลับของคะนิง (การคิดแบบสามัญลักษณ์)

คะนิงเป็นดาราวัยรุ่นที่เคยมีแฟนคลับหนาแน่นและรักเธอมาก เมื่อถึงวันสำคัญของเธอเช่นวันเกิด แฟนคลับจะจากโฆษณาอวยพรวันเกิดให้เธอตามจุดต่างๆ ของกรุงเทพ และไปร่วมทำบุญกับเธอในสถานสงเคราะห์ต่างๆ แต่มาในปีนี้มีดาราวัยรุ่นเกิดใหม่ทำให้คะนิงได้รับความสนใจจากแฟนคลับน้อยลงและแฟนคลับบางคนเปลี่ยนไปเป็นแฟนคลับของดาราวัยรุ่นคนอื่นแทน

- ก. จากสถานการณ์ ถ้านักเรียนเป็นคะนิงจะคิดและรู้สึกอย่างไร
รู้สึกโกรธ และคิดว่าแฟนคลับคนไหนที่เปลี่ยนใจไปหากกลับมาติดตาม
ตนจะไม่ให้ความสนใจเลย (0 คะแนน)
- ข. ช่วงแรกก็อาจเสียใจแต่แล้วก็ทำได้เพราะความนิยมหรือความรู้สึก
รักใคร่ของคนเราย่อมเปลี่ยนแปลงได้เสมอ (2 คะแนน)
- ค. รู้สึกน้อยใจ และคิดว่าจะไปพูดระบายความในใจกับแฟนคลับทาง
สื่อออนไลน์ (0 คะแนน)
- ง. รู้สึกหวั่นไหว ที่มีดาราเกิดใหม่และสามารถดึงแฟนคลับของตัวเองไปได้
หลังจากนี้จะพยายามรักษารฐานแฟนคลับที่เหลือไว้ไม่ให้หายไป (1 คะแนน)

8. หมาของโจ้ (การคิดแบบสามัญลักษณ์)

โจ้เด็กชายชั้น ม.2 ได้ลูกหมาตัวผู้มาเลี้ยงเป็นลูกหมาตัวผู้ชื่อว่าจู่ ด้วยความที่จู่เป็นลูกหมา จู่จึงมีนิสัยขี้อ้อนยิ่งทำให้โจ้หลงรักเข้าไปใหญ่ เวลาผ่านไป 3 เดือน ที่โรงเรียนของโจ้มีการจัดกิจกรรมค่ายภาษาอังกฤษที่ต่างจังหวัด 5 วัน แต่เป็นค่ายไม่บังคับ ด้วยความที่จู่เพื่อนในกลุ่มของโจ้ต่างพากันตอบค่าไปค่ายภาษาอังกฤษกันหมด โจ้จึงตัดสินใจที่จะไปค่ายภาษาอังกฤษกับเพื่อนด้วย โจ้ฝากให้พ่อแม่เลี้ยงเจ้าจู่ ช่วงที่โจ้ไปค่ายอังกฤษ พ่อแม่ก็ตั้งใจเลี้ยงจู่แต่ด้วยความที่พ่อแม่ทำงานจึงไม่มีเวลาดูแลจู่ตลอด 24 ชั่วโมง และด้วยความที่จู่เป็นหมาเด็กจึงหนีออกไปเที่ยวนอกบ้าน และเกิดอุบัติเหตุถูกรถชนตาย เมื่อโจ้กลับมาถึงบ้านก็เรียกหาเจ้าจู่ ก็ไม่พบเจ้าจู่ที่จู่จะวิ่งมาหาเหมือนทุกที เมื่อโจ้ถามพ่อแม่จึงรู้ว่าจู่ถูกรถชนตาย

จากสถานการณ์ดังกล่าว หากนักเรียนเป็นโจ้ นักเรียนจะรู้สึกอย่างไรต่อการตายของจู่ เพราะเหตุใด

- ก. เสียใจที่แม่บอกในตอนแรก แต่ก็ทำได้เพราะจู่เป็นหมาเด็กที่ซุกซน (2 คะแนน)
ไม่รู้จักระวังภัย อุบัติเหตุและความตายจึงเกิดขึ้นกับจู่
- ข. เสียใจที่แม่บอกในตอนแรก แต่ก็ทำได้เพราะเป็นอุบัติเหตุ (1 คะแนน)
แต่ก็แอบคิดว่า ถ้าพ่อแม่ดูแลจู่ดีกว่านี้จู่คงไม่ตายเพราะจู่อยู่เป็นหมาเด็ก
- ค. เสียใจและรู้สึกโกรธแม่ที่เลี้ยงจู่ไม่ดี ทำให้จู่ถูกรถชนตาย (0 คะแนน)
- ง. เสียใจเพราะตัวเองไปค่าย ไม่เช่นนั้นจู่คงไม่ตาย (0 คะแนน)

9. มือถือใหม่ของวุฒิ (การคิดแบบสามัญลักษณ์)

ในวันเปิดเทอมวันแรก วุฒิได้พกมือถือใหม่มาโรงเรียนซึ่งวุฒิซื้อด้วยเงินเก็บของตัวเอง เพื่อนๆ เห็นแล้วก็ตื่นเต้นและมาดูกันใหญ่ ปลื้มจึงเดินมาหาวุฒิแล้วพูดกับวุฒิว่า “ขอยืมมือถือใหม่ไปเล่นได้ไหม” วุฒิก็ให้ เมื่อปลื้มยื่นมือออกไปเพื่อรับมือถือ เมื่อมือถือตกมาที่มือของปลื้ม ปรากฏว่ามือถือลื่นหลุดจากมือไปหล่นตกพื้น วุฒิกับปลื้มต่างมองหน้ากันและต่างหยิบมือถือขึ้นในจังหวะเดียวกัน ก็พบว่ามือถือกระจุกร้าว ปลื้มรีบยกมือไหว้ขอโทษวุฒิและพูดว่า “ขอโทษเพื่อน เราไม่ได้ตั้งใจ มือถือใหม่มากจนลื่นหลุดมือ เราจะชดใช้อะไรได้บ้าง”

จากสถานการณ์ดังกล่าว หากนักเรียนเป็นวุฒิ นักเรียนจะอย่างไรต่อปลื้ม เพราะเหตุใด

- ก. ขอขอบคุณปลื้มที่แสดงความรับผิดชอบและบอกว่า เข้าใจว่าปลื้มไม่ได้ตั้งใจทำ วุฒิจะเอามือถือไปเข้าศูนย์เมื่อทราบค่าใช้จ่ายค่อยมาตกลงกันอีกที (2 คะแนน)
- ข. ก็ไม่ได้ให้ปลื้มชดใช้อะไรเพราะมือถือมันลื่นจริง เป็นเรื่องที่เกินคาดคิด ถึงวันนี้ปลื้มไม่ทำหล่นก็อาจเป็นตัวเองที่ทำลื่นหลุดมือได้ (2 คะแนน)
- ค. ให้ปลื้มชดใช้ค่าซ่อมกระจุกร้าวและต่อว่าปลื้มที่รับไม่ดีเองแล้วไปโทษว่ามือถือลื่นไม่น่าให้ปลื้มยืมเลย (1 คะแนน)
- ง. ให้ปลื้มชดใช้ด้วยการซื้อมือถือใหม่เท่านั้นเพราะถึงซ่อมไปก็เป็นของที่มีตำหนิมาก่อน (0 คะแนน)

10. กล้องถ่ายรูปของอิงค์ (การคิดแบบสามัญลักษณ์)

อิงค์ชอบดูรูปภาพในเว็บไซต์และหากรูปภาพไหนสวยเขาก็เห็นว่าสามารถขายได้ อิงค์เองก็เป็นคนชอบถ่ายภาพ อิงค์จึงของพ่อแม่ที่จะซื้อกล้องถ่ายรูปดีๆ ให้ โดยได้บอกว่าจะเอากล้องมาถ่ายภาพ อยากรจะเป็นนักถ่ายภาพตามความฝัน และภาพที่ได้ก็จะเอาไปขายเป็นรายได้เสริม พ่อแม่จึงซื้อให้และเมื่ออิงค์ได้ถ่ายภาพและลงขายจริงๆ กลับไม่มีใครซื้อภาพถ่ายของเขาเลย

จากสถานการณ์ ถ้านักเรียนเป็นอิงค์จะคิดและรู้สึกอย่างไร

- ก. รู้สึกกังวล แต่ก็คิดว่าภาพที่ดีจะทำให้มีโอกาสขายได้ ภาพของเขาก็เช่นเดียวกันต้องมีโอกาสขายได้แน่ๆ (1 คะแนน)
- ข. ไม่กังวล คิดว่าภาพจะดีแค่ไหนก็มีโอกาสที่จะขายได้และขายไม่ได้พอกันขึ้นอยู่กับรสนิยมความต้องการของตลาดในช่วงนั้น (2 คะแนน)
- ค. รู้สึกท้อ ห่อเหี่ยวที่ภาพขายไม่ได้และคิดว่าจะเลิกทำ (0 คะแนน)
- ง. กังวลอยู่บ้าง แต่คิดว่าจะไปดูภาพของคนที่ยขายได้และไปเลียนแบบภาพถ่ายในสไตล์ของเขาเพื่อจะขายได้เหมือนเขา (1 คะแนน)

11. เกรดของเต้า (การคิดแบบรู้ทันคุณโทษและทางออก)

ในการเรียนระดับชั้นไหนก็ต้องมีการสอบ เต้าและฟลุ๊ก 2 คนนี้มักนั่งสอบใกล้กันเพราะเลขที่ติดกัน เต้าเป็นคนเรียนไม่เก่งแต่ที่บ้านเต้าคาดหวังว่าเต้าต้องได้เกรดดีๆ เต้าจึงวิตกกังวลกับเรื่องนี้ จึงไปขอร้องฟลุ๊กซึ่งเป็นเพื่อนสนิทและเก่งมากคนหนึ่งในห้องว่า “วันสอบเราซื้อลอกคำตอบจากฟลุ๊กนะ” เพียงให้ฟลุ๊กขยับตัวอย่างบังกระดาษาคำตอบ ถ้านายไม่ให้เราลอกเราคงจะสอบตกพ่อแม่เราก็คงจะดุเราเหมือนเคย ช่วยเราเถอะนะ ทุกทีมีอะไรเราก็ช่วยนาย”

จากสถานการณ์ดังกล่าว หากนักเรียนเป็นฟลุ๊กจะทำอย่างไร เพราะเหตุใด

- ก. ปฏิเสธเต้าไม่ให้ลอกเพราะผิดกฎโรงเรียน แต่ฟลุ๊กจะตีวงหนังสือให้เต้า (2 คะแนน)
จนเต้าเรียนเก่งขึ้น
- ข. ให้ลอกเพราะจะได้รักษาความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันไว้และฟลุ๊กจะได้ไม่สอบตก (1 คะแนน)
- ค. ตอบรับเต้าไปก่อนเพื่อให้เต้าสบายใจ แต่ถึงเวลาสอบจริงก็ไม่ให้เต้าลอก (1 คะแนน)
เพราะผิดกฎโรงเรียน
- ง. หนักใจ ไม่รู้จะแก้ปัญหายังไง (0 คะแนน)

12. เพื่อนสนิท (การคิดแบบรู้ทันคุณโทษและทางออก)

เจตกับแทนเป็นเพื่อนร่วมห้องสนิทกัน มีอยู่วันหนึ่งหลังเลิกเรียนทั้งคู่ได้เดินผ่านกลุ่มนักเรียนวัยรุ่นชายอีกกลุ่ม วัยรุ่นกลุ่มนั้นได้เข้ามาหาเรื่องทำตัวทำต้อยและทำร้ายเจต เจตจึงต่อสู้ ในขณะนั้นมีเพื่อนของกลุ่มวัยรุ่นก็ได้เข้ามาห้ามเพื่อนของตัวเองไว้

จากสถานการณ์ดังกล่าว หากนักเรียนเป็นแทนจะทำอย่างไร เพราะเหตุผลใด

- ก. ยืนงเพราะไม่รู้ว่าจะแก้ปัญหายังไง (0 คะแนน)
- ข. ช่วยต่อสู้ทันที เพราะเป็นจังหวะที่ได้โอกาสแล้วแม้ตัวเองจะต้องเจ็บตัว (1 คะแนน)
แต่หากชนะพวกนี้จะได้ไม่มารังแกอีกและเป็นการเอาคืนแทนเจตที่เจ็บตัวอยู่
- ค. ยืนนิ่งๆ ทำเป็นไม่รู้ไม่เห็น ไม่รู้จักเจตมาก่อน เพื่อเอาตัวรอดแม้ว่า (1 คะแนน)
ตอนหลังเจตอาจโกรธก็ตาม
- ง. ดิ่งเพื่อนออกมาจากสถานการณ์นั้น เพราะเป็นจังหวะที่อีกฝ่ายกำลัง (2 คะแนน)
ห้ามเพื่อนเหมือนกัน แม้ว่าจะดูเป็นคนไม่สู้คนแต่เรื่องจะได้จบและไม่มีใครบาดเจ็บมากกว่านี้

13 งานแต่งงานของญาติโตเติ้ล (การคิดแบบรู้ทันคุณโทษและทางออก)

โตเติ้ลเป็นเด็กชายวัยรุ่นที่ไม่เคยดื่มแอลกอฮอล์ วันหนึ่งที่บ้านญาติของเขาจัดงานแต่งงาน โตเติ้ลได้ไปร่วมงานแต่งงานญาติ ในงานมีเครื่องดื่มหลายชนิด โตเติ้ลเห็นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และนึกถึงที่เพื่อนหลายคนเคยเล่าให้เขาฟังว่าได้เคยดื่มกันทั้งนั้น

จากสถานการณ์ดังกล่าว ถ้านักเรียนเป็นโตเติ้ลนักเรียนจะคิดและทำอย่างไร

- ก. คิดว่าถ้าได้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ก็จะได้ไปคุยอวดเพื่อนและร่วมงาน (1 คะแนน)
สนุกขึ้นก็จะไปหยิบมาดื่ม
- ข. คิดว่าเป็นงานแต่งงานญาติ พ่อแม่คงไม่ว่าที่จะดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (0 คะแนน)
ก็จะไปหยิบมาดื่ม
- ค. คิดว่าเป็นงานแต่งงานญาติ หากว่าดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แล้วเมา (1 คะแนน)
ขาดสติก็ยังไม่ปลอดภัยเพราะในงานมีญาติที่สามารถดูแลได้หลายคน จึงทดลองดื่ม
- ง. คิดว่าเป็นงานแต่งงานญาติ ถ้าได้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ก็จะได้ไปคุย (2 คะแนน)
อวดเพื่อนได้ แต่อาจทำให้เมาขาดสติและมีผลเสียตามมาเยอะ จึงไม่ดื่มดีกว่า

14. รถโดยสารสาธารณะ (การคิดแบบเร้ากุศล)

วิทย์เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ขึ้นรถประจำทางที่มีคนแน่นมาก ในตัววิทย์มีเพียงเบ้ 1 ใบ ในเบ้มีสมุด 2 เล่มกับกล่องดินสอเท่านั้น วันนี้เขาโชคดีได้ที่นั่ง ระหว่างทางมีชายสูงอายุทำทางไม่แข็งแรงขึ้นมายืนข้างๆเขา วิทย์รู้สึกอึดอัด อยากลุกให้ที่นั่ง แต่ก็ติดที่บ้านเขาอยู่ไกลมาก

จากสถานการณ์ดังกล่าวหากนักเรียนเป็นวิทย์ นักเรียนจะคิดและทำอย่างไร

- ก. พยายามช่วยมองหาที่ว่างให้ จะได้บอกให้เขาไปนั่ง (1 คะแนน)
- ข. นั่งตามปกติ เพราะเรายังเด็กกว่า (0 คะแนน)
- ค. ลุกขึ้นยืนให้ที่นั่ง เพราะเรายังเด็กและแข็งแรงกว่า (2 คะแนน)
- ง. แกล้งหลับหรือทำเป็นว่ามองไม่เห็น จะได้ไม่ต้องรับรู้และไม่รู้สึกอึดอัดใจ (0 คะแนน)

15. นักฟุตบอล (การคิดแบบเร้ากุศล)

น็อตฝึกซ้อมฟุตบอลตั้งแต่เด็ก โดยมีพ่อแม่ดูแลให้ฝึกซ้อมทุกวันเพื่อให้ น็อตได้เป็นนักบอลชื่อดัง น็อตตั้งใจ ทุ่มเทฝึกซ้อมมากจนแทบจะไม่มีเวลาได้ใช้ชีวิตเหมือนเพื่อนวัยรุ่นทั่วไป กระทั่งวันหนึ่งโอกาสดีมาถึง น็อตจะได้เข้ารับการคัดเลือกเป็นนักฟุตบอลสโมสรทีมใหญ่ดังตามความใฝ่ฝันของพ่อแม่ ก่อนการคัดเลือกหนึ่งอาทิตย์ น็อตฝึกหนักจนข้อเท้าได้รับบาดเจ็บรุนแรง หมอสั่งห้ามไม่ให้ฝึกซ้อมฟุตบอลจนกว่าจะหายเป็นปกติเพราะอาจทำให้พิการได้

จากสถานการณ์ดังกล่าว หากนักเรียนเป็นน็อตนักเรียนจะคิดหรือรู้สึกต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างไร

ก. เสียใจที่พลาดโอกาสการคัดเลือก และหมดกำลังใจที่จะเป็นนักบอลชื่อดัง (0 คะแนน)

ข. เสียใจที่พลาดโอกาสการคัดเลือก และคิดว่าถ้าระวังตัวมากกว่านี้ (1 คะแนน)

คงไม่ต้องบาดเจ็บ

ค. เสียใจที่พลาดโอกาสการคัดเลือก และคิดว่าข้อเท้ามีโอกาสหายได้ (1 คะแนน)

แค่รอเวลา

ง. เสียใจที่พลาดโอกาสการคัดเลือก แต่คิดว่าถ้าหายแล้ว จะมุ่งมั่นทำตาม (2 คะแนน)

ความฝันของพ่อแม่และตนเองต่อไป

16. ความฝันของเซฟ (การคิดแบบเร้ากุศล)

เซฟผู้เป็นนักเรียนแลกเปลี่ยน เขาฝันตั้งแต่เด็กว่าอยากไปเรียนที่อังกฤษเมื่อเวลาผ่านไปจนเข้าเรียนอยู่ ม.1 ก็มีโครงการแลกเปลี่ยนซึ่งได้ทุนในการเรียนฟรี เซฟจึงตั้งใจไปสอบเพื่อหวังว่าจะได้ทุนเรียนฟรี ผลออกมาว่าเซฟสอบผ่านเขาจึงดีใจมาก เมื่อวันที่ต้องเดินทางมาถึงเขาได้เตรียมตัวอย่างดีที่สนามบิน แต่แล้วก็เกิดเหตุการณ์ไม่คาดฝันเนื่องจากการระบาดของไวรัสโควิด – 19 ทำให้เครื่องบินทั้งหมดถูกยกเลิกและโครงการแลกเปลี่ยนได้เปลี่ยนเป็นเรียนออนไลน์แทน ทำให้เซฟต้องกลับบ้านด้วยความผิดหวัง

จากสถานการณ์ดังกล่าวหากนักเรียนเป็นเซฟจะคิดหรือทำอะไร

ก. รู้สึกผิดหวัง แต่เข้าใจสถานการณ์ถ้าเดินทางไปจะทำให้เราและคนอื่นๆ (2 คะแนน)

เสี่ยงในการติดโรคระบาด

ข. รู้สึกผิดหวัง แต่คิดว่าเรียนออนไลน์ดีกว่าไม่ได้เรียนอะไรเลย (1 คะแนน)

ค. รู้สึกผิดหวัง คิดว่าไม่ขอรับทุนเรียนโครงการนี้แล้ว (0 คะแนน)

ง. รู้สึกผิดหวัง และโทษตัวเองที่แลกเปลี่ยนเข้าไป ถ้าไปรอบเร็วกว่านี้ (0 คะแนน)

คงได้ไปแล้ว

17. การเรียนต่อของปาร์ค (การคิดแบบเร้ากุศล)

ปาร์คเรียนอยู่ชั้น ม.3 เป็นคนที่เรียนเก่งและได้วางแผนที่จะต่อ ม.4 ที่โรงเรียนอื่น จึงได้มีการเตรียมตัวเป็นอย่างดีที่จะไปสอบ แล้ววันสอบมาถึง ระหว่างเดินทางรถของเขาได้มีรถอีกคันมาชน คุณพ่อของเขาจึงบอกให้เขาถ่ายรูปที่เกิดอุบัติเหตุเพื่อเอาไปให้กรรมการพิจารณาว่าเขาจะเข้าห้องสอบได้หรือไม่หากกรณีที่เขาไปถึงที่ห้องสอบช้ากว่าเวลาที่กำหนด จากนั้นเขาจึงได้ขึ้นรถมอเตอร์ไซด์รับจ้างเพื่อไปสอบให้ทัน

จากสถานการณ์ดังกล่าว หากนักเรียนเป็นปาร์คนักเรียนจะคิดอย่างไร

- ก. กังวล แต่ก็คิดว่าถ้าเอารูปให้กรรมการพิจารณาว่าไม่ผิด (2 คะแนน)
เขาก็คงจะได้สอบ แต่ถ้าผิดกฎเขาก็ต้องยอมรับ ไม่ไปขอร้องหรือกดดันกรรมการ
ให้หนักใจและคิดว่าเรียนที่เดิมก็ไม่ต้องปรับตัวด้วย (1 คะแนน)
- ข. กังวล แต่ก็คิดว่าถ้าไม่ทัน ก็จะไม่เอารูปถ่ายให้กรรมการพิจารณา
ก่อนลงข้อสอบอาจมีความหวังได้
- ค. กังวล ถ้าไปสอบไม่ทันก็จะทำให้ไปเรียนที่ใหม่ไม่ได้ตามที่คาดไว้ (0 คะแนน)
- ง. กังวล เหตุการณ์นี้ทำไม่ต้องมาเกิดกับเราได้ (0 คะแนน)

18. การบ้านของบอย (การคิดแบบเร้ากุศล)

เมื่อวันศุกร์คุณครูวิชาคณิตศาสตร์มอบหมายการบ้านให้บอยทำซึ่งบทเรียนนี้เป็นบทที่ยาก บอยจึงตั้งใจจะทำการบ้านในวันเสาร์อาทิตย์ ขณะที่พ่อแม่ได้ชวนบอยไปเที่ยวแต่เขาปฏิเสธพ่อแม่และเลือกที่จะทำการบ้าน พอถึงวันจันทร์บอยนำการบ้านมาส่งครู เมื่อคุณครูตรวจการบ้านของเขาและได้แจ้งเขาว่า เขาได้ทำผิดทั้งหมดเลยและได้อธิบายโดยยกตัวอย่างบางข้อพร้อมบอกว่าให้ไปทำมาใหม่

จากสถานการณ์ดังกล่าว หากนักเรียนเป็นบอย นักเรียนจะคิดหรือรู้สึกอย่างไร

- ก. รู้สึกท้อและโกรธคุณครูที่สั่งการบ้านยาก ถ้ารู้ว่าทำแบบฝึกหัดผิด (0 คะแนน)
ก็คงเลือกไปเที่ยวกับพ่อแม่
- ข. รู้สึกผิดหวังแต่ไม่โกรธคุณครูเพราะรู้ว่าการทำแบบฝึกหัด (1 คะแนน)
จะทำให้เราเก่งขึ้น
- ค. รู้สึกท้อและไม่อยากแก้ไขการบ้านครั้งนี้แล้ว (0 คะแนน)
- ง. รู้สึกขอบคุณคุณครูที่ตรวจการบ้านและอธิบายยกตัวอย่างให้ฟัง (2 คะแนน)
ทำให้ตัวเองได้กลับไปแก้ไขแบบฝึกหัดได้ถูกต้อง

ภาคผนวก จ

ใบรับรองจริยธรรมการวิจัย

ที่ อว 8718/

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

28 เมษายน 2564

เรื่อง ขอแจ้งผลการพิจารณาโครงการวิจัยเลขที่ SWUEC-G- 158/2564E

เรียน นาย สุรเชษฐ์ ชังนิมิตร

สิ่งที่ส่งมาด้วย ใบรับรองโครงการวิจัย SWUEC/E/G-158/2564

ตามที่ท่านได้ส่งโครงร่างการวิจัยเรื่อง การคิดแบบโยนโสมนสิการและการรับรู้การมีกลิ่นฉุนที่เกี่ยวกับกร
ให้อภัยผู้อื่นของวัยรุ่นชายตอนต้น โครงการวิจัยเลขที่ SWUEC-G 158/2564E เพื่อรับการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรม
สำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ นั้น

คณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ ได้พิจารณาโครงการวิจัยดังกล่าว บัดนี้
คณะกรรมการฯ ให้การรับรองโครงการวิจัยดังกล่าวแล้วเมื่อวันที่ 28 เมษายน 2564 รายละเอียดดังนี้

Certificate Number	SWUEC/E/G-158/2564
Date of Approval	28 เมษายน 2564 (อายุใบรับรองโครงการวิจัย 12 เดือน)
Date of Expiration	28 เมษายน 2565
Continuing Review	ทุก 12 เดือน (ครบกำหนดส่งรายงานครั้งแรก วันที่ 28 เมษายน 2565)

ในการนี้ คณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ ใคร่ขอความกรุณาให้ผู้วิจัย
ส่งรายงานความก้าวหน้าของการวิจัยและต่ออายุการรับรองก่อนกำหนดวันหมดอายุ 30 วัน เพื่อให้เป็นไปตามวิธีดำเนินการ
มาตรฐาน (SOPs version 2.0) ของคณะกรรมการฯ ทั้งนี้รายละเอียดของเอกสารที่ให้การรับรองตามที่ปรากฏใน Certificate
of Approval (Certificate Number SWUEC/E/G-158/2564) ที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(แพทย์หญิงสุรพร ภัทรสุวรรณ)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

โทรศัพท์ 0-2649-5000 ต่อ 12430

โทรสาร 0-2259-1822

**หนังสือรับรองจริยธรรมการวิจัยของข้อเสนอการวิจัย
เอกสารข้อมูลคำอธิบายสำหรับผู้เข้าร่วมการวิจัยและใบอนุญาต**

หมายเลขข้อเสนอการวิจัย SWUEC-G- 158/2564E

ข้อเสนอการวิจัยนี้และเอกสารประกอบของข้อเสนอการวิจัยตามรายการแสดงด้านล่าง ได้รับการพิจารณาจาก คณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒแล้ว คณะกรรมการฯ มีความเห็นว่าข้อเสนอการวิจัยที่จะดำเนินการมีความสอดคล้องกับหลักจริยธรรมสากล ตลอดจนกฎหมาย ข้อบังคับและ ข้อกำหนดภายในประเทศ จึงเห็นสมควรให้ดำเนินการวิจัยตามข้อเสนอการวิจัยนี้ได้

ชื่อโครงการวิจัยเรื่อง: การคิดแบบโยนิโสมนสิการและการรับรู้การมีกัลยาณมิตรที่เกี่ยวข้องกับการให้อภัยผู้อื่น
ของวัยรุ่นชายตอนต้น

ชื่อผู้วิจัยหลัก: นาย สุรเชษฐ์ ชังนิมิตร

สังกัด: คณะมนุษยศาสตร์

เอกสารที่รับรอง:

1. แบบเสนอโครงการวิจัย
2. โครงการวิจัย
3. เอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัย
4. หนังสือให้ความยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย

เอกสารที่พิจารณาทบทวน

1. แบบเสนอโครงการวิจัย	ฉบับที่ 2 วัน/เดือน/ปี 28 เมษายน 2564
2. โครงร่างการวิจัย	ฉบับที่ 2 วัน/เดือน/ปี 28 เมษายน 2564
3. เอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัย	ฉบับที่ 2 วัน/เดือน/ปี 28 เมษายน 2564
4. หนังสือให้ความยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย	ฉบับที่ 2 วัน/เดือน/ปี 28 เมษายน 2564

(ลงชื่อ).....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทันตแพทย์หญิงณปภา เอี่ยมจิรกุล)

กรรมการและเลขานุการคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์

(ลงชื่อ).....

(แพทย์หญิงสุรีพร ภัทรสุวรรณ)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์

หมายเลขรับรอง : SWUEC/E/G-158/2564

วันที่ให้การรับรอง : 28/04/2564

วันหมดอายุใบรับรอง : 28/04/2565

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	สุรเชษฐ์ ช่างนิมิตร
วัน เดือน ปี เกิด	14 กันยายน 2538
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2556 มัธยมศึกษาตอนปลาย จาก โรงเรียนเซนต์ดอมินิก จังหวัด กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2560 บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาการจัดการอุตสาหกรรม จาก สถาบันเทคโนโลยีไทย - ญี่ปุ่น พ.ศ. 2564 ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ที่อยู่ปัจจุบัน	7 ซอย 15 หมู่บ้านเสรี 4 ถนนพระราม 9 ซอย 43 แขวง พัฒนาการ เขต สวอนหลวง กรุงเทพฯ